

50 LAT BIK

BYDGOSKI INFORMATOR KULTURALNY | 11.24

Justyna Gongala-
-Wyzujak o bydgoskiej
art brut

Marcin Szymczak
o płycie *Personal*
***Vertigo* SLE**

Agnieszka Wysocka
o historii budowy
Opery Nova

nr 11 (655) ROK MCMXXIV
ISSN 1232-4450
INDEX 38139x
nakład 1000 egz.

PERFORMATYWNE CZYTANIE LIBRETTA

WSPÓŁCZESNA OPERA TRANSGRESYWNA

THE PLATFORM OF NEWLY
CREATED TRANGRESSIVE
SOUNDS

11 LISTOPADA 2024
KLUB MÓZG / GDAŃSKA 10
GODZINA 20.00

WSTĘP WOLNY
OBOWIĄZUJĄ WEJŚCIÓWKI DO REZERWACJI
POD ADRESEM: INFO@ARTMINTAKA.COM
WWW.ARTMINTAKA.COM

ARTWORK BY KATARZYNA TRĘTYN

ORGANIZATOR

Art Mintaka
FUNDACJA POLSKIEJ MUZYKI KAMERALNEJ

PARTNERZY

SPONSORZY

spis treści:

Opowieści dzieciństwa Grzegorza Kalinowskiego	
Michał Tabaczyński	2
Bydgoska art brut	
Justyna Gongala-Wyzujak	4
Something Like Elvis: Personal Vertigo (Antena Krzyku 1997)	
Marcin Szymczak	6
Niekończąca się opowieść, czyli historia budowy Opery Nova	
Agnieszka Wysocka	8
15.	
Marta Kładź-Kocot	12
Gry mas, albo grymas	
Miłosz Waligórski	14
Festiwal Prapremier 2024: Progres/Regres	
Teatr Polski w Bydgoszczy	16
Opowieści niewydarzone, cz. 3	
Jarosław „Bisz” Jaruszewski	17
37. AFF-Era Filmowa – Kino i rytuały	
Dominik Wierski	18

Na okładce: fragment pracy Hanny Oinonen.

wydarzenia:

Adria Art	22
Akademia Muzyczna w Bydgoszczy	22
artGallery	23
Klub Arka BSM	23
D.K. Orion BSM	23
Bydgoskie Centrum Sztuki	23
Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy	23
Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego	24
Galeria Autorska Jan Kaja i Jacek Soliński	25
Galeria Wieży Ciśnień	25
Kamienica 12	26
Kino Jeremi	26
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy	26
Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 w Bydgoszczy	28
Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Bydgoszczy	28
Młodzieżowy Dom Kultury nr 4 w Bydgoszczy	28
Młodzieżowy Dom Kultury nr 5 w Bydgoszczy	28
Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w Bydgoszczy	29
Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego	30
Dom Kultury „Modraczek”	32
Muzeum Fotografii – WSG w Bydgoszczy	32
Opera Nova w Bydgoszczy	33
Pałac Młodzieży w Bydgoszczy	34
Stowarzyszenie Akademia Muzyki Dawnej	35
Stowarzyszenie Pracownia	36
Teatr Kameralny w Bydgoszczy	36
Teatr Polski w Bydgoszczy	36
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy	38
Wydział Edukacji Muzycznej UKW	39
Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy	39
Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku	42
Dom Liter. Centrum Literatury i Pisma	43
Galeria Wspólna	43

redaktor naczelny:
Michał Tabaczyński
michal.tabaczynski@mck-bydgoszcz.pl

Eseista i tłumacz (z angielskiego i czeskiego), z wykształcenia dziennikarz, polonista i sławista (UMK w Toruniu), doktor nauk humanistycznych (UJ w Krakowie).

redaktorka wydania:
Emilia Walczak
emilia.walczak@mck-bydgoszcz.pl

Prozaiczka, publicystka, redaktorka książek i czasopism, z wykształcenia kulturoznawczyni (UAM w Poznaniu).

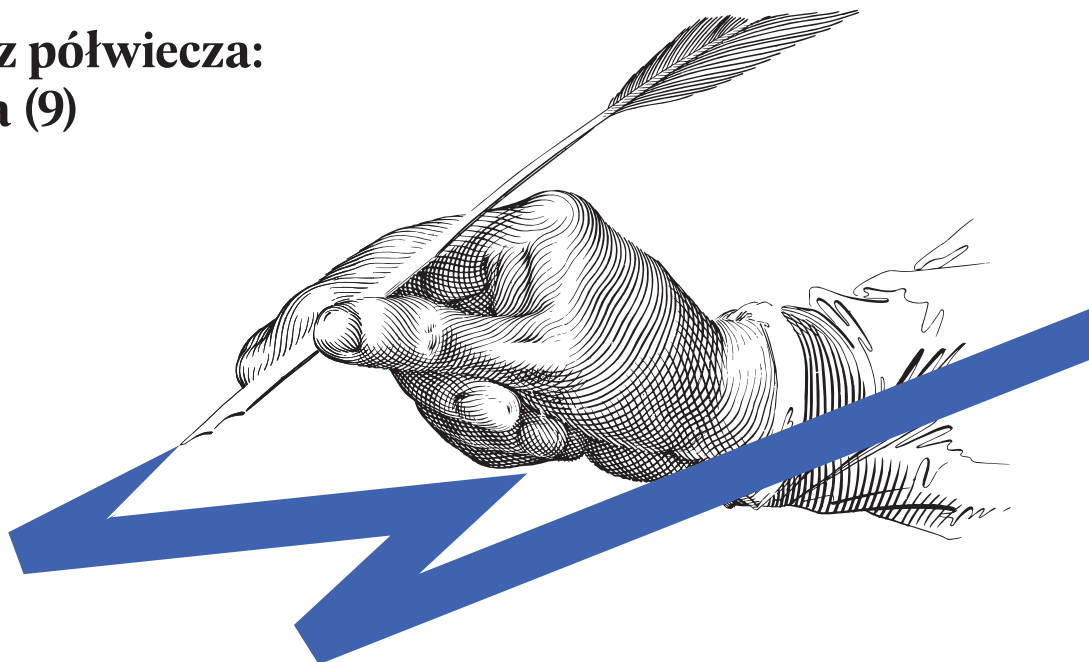
Instytucja kultury
miasta Bydgoszczy

BIK 11/2024 (555), Rok MMXXIV, nakład 1000 egz., dystrybucja: bezpłatny
wydawca: Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, dyrektorka: Marzena Matowska,
85-056 Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 12–14, www.mck-bydgoszcz.pl
redaktor naczelny: Michał Tabaczyński, zastępczyni redaktora naczelnego: Emilia Walczak,
redakcja: Szymon Andrzejewski, Kuba Ignasiak, Monika Grabarek, korekta: Emilia Walczak,
skład, opracowanie graficzne: Irmina Pisarek
redakcja: tel. 523 077 124, bik@mck-bydgoszcz.pl, ul. Podwale 15/3, druk i oprawa: Polrastrer
BIK w sieci: www.facebook.com/bik.bydgoszcz

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo do dokonywania skrótów oraz zmiany tytułów. Nie ponosi odpowiedzialności za treść programów placówek kulturalnych oraz materiałów informacyjnych i graficznych. Reklamodawcy ponoszą pełną odpowiedzialność za skutki prawne wynikłe z opublikowania dostarczonych przez siebie materiałów. Opinie prezentowane przez autorów nie zawsze są zgodne ze stanowiskiem redakcji i wydawcy.

Dziesięć z półwiecza: literatura (9)

Opowieści dzieciństwa Grzegorza Kalinowskiego

Tekst: Michał Tabaczyński

Nasze czasy przyzwyczały nas do pogoni za nowościami. Przymuszają nas też, żeby nadmiernie cenić nowości. A już nowości debiutantów należy cenić przede wszystkim. Trwa nieustanna gonitwa za debiutami. Rynek książki jest okrutny: debiuty mogą liczyć na zainteresowanie krytyki (i czasem też publiczności), a drugich i kolejnych książek ci chwaleni (a i bywa, że nagradzani) twórcy albo nie mogą wydać wcale, albo – wydane – przepadają w zalewie kolejnych debiutów, którym poświęca się całą uwagę. Przerysowuję? Jeżeli nawet tak, to tylko trochę.

Akurat wśród bydgoskich zjawisk literackich głośnych debiutów brakuje (nie jest to brak

jedyny, ale zauważalny). Nie świadczy to o naszym życiu literackim dobrze, ale też nie świadczy o nim źle. W istocie: świadczy nijak.

Natomiast to, że pojawił się u nas debiutant dojrzały i wyjątkowo niespieszny, a na dodatek bardzo dobry i także oryginalny, jest ewenementem, o którym powinniśmy pamiętać. Zresztą, Grzegorz Kalinowski, bo o nim mowa, zasługuje na o wiele większe uznanie niż to, z którym się spotyka. Owszem, jego późny debiut (*tylko biel*) został nagrodzony Strzałą Łucniczki, ale ta akurat twórczość zasługuje na rozpoznawalność ponadlokalną i na krajowe docenienie.

Gdybym miał wybrać spośród książek Kalinowskiego (a wydał dotychczas trzy zbiory opowiadań), miałbym nie lada kłopot. Na szczęście pisarz zebrał wszystkie swoje trzy książki (wydawane zresztą w niezwykle nierozrzuconym trybie: drugi wyszedł po ośmiu latach od debiutu, a trzeci po kolejnych trzech, a mówimy tu o drobnych książeczkach) i skomponował z nich jedną całość, którą zatytułował *jak we śnie...*

Tym, co wyróżnia twórczość Grzegorza Kalinowskiego, jest niezwykła spójność: dzięki tej właściwości z trzech wcześniejszych zbiorów małych próz stworzył nową całość (a opowiadaniom tam zamieszczonym nadano nowy zupełnie układ).

Wszystkie te opowieści zakorzenione są w świecie dzieciństwa autora. „Znam tylko miasteczko mojego dzieciństwa. Widziałem inne, ale znam tylko to jedno” – pisze w opowiadaniu *Katastrofa*, a ja traktuję to jako wypowiedź autotematyczną; czytam to tak: znam różne historie, ale prawdziwie zajmuje mnie tylko jedna – opowieść dzieciństwa. Brzmi jak siarczysty banał, ale prawda jest inna. Owszem, literatura zna wiele historii z dzieciństwa, dziecięce lęki i zachwyty legion pisarzy polskich i obcych przerabiał na lepsze czy gorsze stronice, przynajmniej od modernizmu dzieła pęczniejają od analiz dzieciństwa – a cóż dopiero mówić o czasie po wynalezieniu psychoanalizy!

Nie na tym jednak polega oryginalność Grzegorza Kalinowskiego. Zresztą, zdaje mi się, że to twórczość, która z rozmysłem sprzeciwia się takim kategoriom jak nowość, oryginalność, nowatorstwo. Odbywa się tu pogoń za innym zupełnie ideałem. Nie chcę suflować właściwej odpowiedzi (i autorowi, i jego interpretatorom), ale stawką tej prozy zdaje mi się stylistyczna maestria, doskonałość rytmu, muzyczność frazy. Własności prozy, które nie wydają mi się nadmiernie dzisiaj doceniane, niestety... Tak zaczyna się proza *Starcy*: „Dawno temu, w gorące dni lata, najczęściej popołudniami po godzinie dwunastej, zakradaliśmy się jak złodzieje i podglądacze bezwstydni nad świętą rzekę, gdzie mieszkali, a raczej wegetowali, starcy. Trwały wakacje, a jeśli nie wyjeżdżaliśmy z rodzicami nad pobliskie muliste jeziora, w góry, nad morze, albo wraz z innymi dziećmi na kolonie, albo obozy, wędrownie lub stacjonarne w lasach, harcerskie, mogła to być nie lada i w dodatku jedyna atrakcja w tym, jak mówili wszyscy dookoła i nieustannie do znudzenia powtarzali, beztrojskim wakacyjnym czasie”.

Wiadomo, że słycać tu echo Brunona Schulza, słycać wielkich (powiedzmy: niemieckich) modernistów, słycać – mówiąc w największym skrócie – całą wielką tradycję prozy, którą kultywują dziś nieliczni (powiedzmy na przykład Aleksander Jurewicz; a i to gro-

Wszystkie te opowieści zakorzenione są w świecie dzieciństwa autora. „Znam tylko miasteczko mojego dzieciństwa. Widziałem inne, ale znam tylko to jedno”

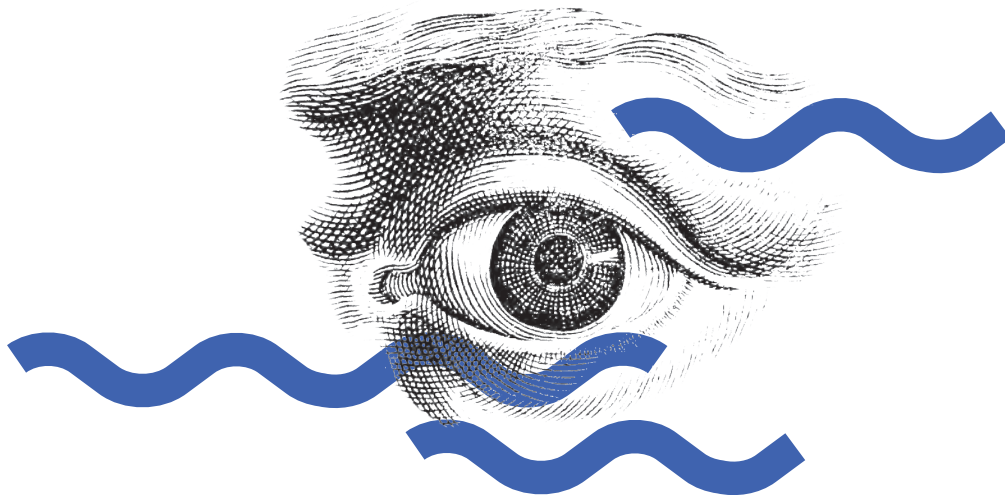
no się kurczy: nie tak dawno przecież zmarł Paweł Huelle). To gest znaczący. A nawet: odważny. Nie mówię „straceńczy”, mówię „odważny”, bo ta spokojna, a czasami nawet: majestatyczna, proza stroni od ekscentryzmu (do którego zaliczyłbym ową straceńczość).

Od czego nie stroni, to groza. Uciekająca od efekciarstwa, niepróbująca epatować głębią swojego mroku, groza małych spraw i małych dramatów (można powiedzieć: dziecięcych). I tym bardziej przerażająca, gęsta i lepka. Ten „beztroski czas” (wakacyjny czy nie, nie jest to najistotniejsze) stanowi dla tej stężonej grozy odpowiednie, bo kontrastowe, tło. **BIK**

Grzegorz Kalinowski, *jak we śnie...*
Galeria Autorska Jan Kaja,
Jacek Soliński
Bydgoszcz 2022

Dziesięć z półwiecza: sztuka (9)

Bydgoska art brut

Tekst: Justyna Gongala-Wyzujak

W pejzażu bydgoskiej sztuki nie sposób pominąć twórczości nieprofesjonalnej. W ostatnich dekadach miasto stało się ważnym ośrodkiem wspierającym i popularyzującym sztukę amatorską, która rozkwita w wielu formach i inicjatywach.

Jednym z kluczowych miejsc na mapie tej działalności jest Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej, istniejąca od 1991 roku, która organizuje wystawy, plenery, konsultacje dla artystów amatorów, kiermasze, a przede wszystkim konkursy. Najważniejszym z nich jest Ogólnopolski Konkurs Malarski im. Teofila Ociepki, będący największą w Polsce platformą promującą artystów outsiderów, twórców art brut, ludowych oraz naiwnych.

Pod patronatem Teofila Ociepki

Patronem tego konkursu jest Teofil Ociepka, wybitny twórca sztuki naiwnej w Polsce, który osiedlił się w Bydgoszczy w 1959 roku i tworzył tam aż do swojej śmierci w 1978 roku. Ta twór-

czość głęboko osadzona była w mistycyzmie, ezoteryce i filozofii okultystycznej. W jego obrazach pejzaże łączyły ziemskie elementy z wizjami magicznych światów, pełnych symboli i archetypów. Jego dzieła, podziwiane za odwagę kolorystyczną i mistyczny przekaz, znajdują się m.in. w zbiorach Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy. Ociepkę upamiętnia także mural autorstwa Arkadiusza Andrejkowa, który od 2022 roku zdobi tyły Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury, które jest organizatorem (wraz z Muzeum Okręgowym w Bydgoszczy) Ogólnopolskiego Konkursu Malarskiego im. Teofila Ociepki.

Konkurs im. Teofila Ociepki – Największy Przegląd Twórczości Naiwnej

Ogólnopolski Konkurs Malarski im. Teofila Ociepki organizowany jest od 1996 roku i przyciąga zarówno uznanych twórców, jak i debiutantów. W ciągu 14 edycji wydarzenie to wywarło ogromny wpływ na rozwój i rozpoznawalność malarstwa naiwnej w Polsce. W jego jury

Okładka katalogu wystawy zorganizowanej w Bydgoskim Centrum Sztuki w 2022 roku, redakcja: Natalia Pichlacz, projekt: Joanna Witek. Ilustracja to fragment pracy Małgorzaty Lehmann Smoki VII

zasiadał m.in. prof. Aleksander Jackowski, wybitny badacz sztuki ludowej i l'art brut. W trakcie pierwszej edycji konkursu podkreślał on pionierski charakter tej inicjatywy, mówiąc: „[...] takiego konkursu jeszcze nie było, od dawna zresztą nie dawano szans ujawnienia się ciekawych indywidualności”.

Wystawy art brut w Bydgoszczy

Promocja lokalnej twórczości amatorskiej leży w obszarze zainteresowań nie tylko Galerii Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej, działu etnografii Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy, ale także takich instytucji jak Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy, Bydgoskie Centrum Sztuki czy Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych. W tych miejscach organizowane są wystawy indywidualne. Twórczość lokalnych artystów często jest przedmiotem wykładów i filmów dokumentalnych.

Jednym z najważniejszych wydarzeń w tej sferze była przekrojowa wystawa bydgoskiej art brut, zorganizowana w 2014 roku w Galerii Miejskiej bwa z inicjatywy Alicji Witowskiej-Araszkievicz

i Aleksandra Araszkievicza. Ekspozycja podkreślała terapeutyczną rolę sztuki w życiu osób z zaburzeniami psychicznymi, prezentując prace z kolekcji organizatorów oraz dzieła z archiwum Warsztatu Terapii Zajęciowej Refleksjoniści.

Refleksjoniści

WTZ „Mega-Art”, działający od 1993 roku, to jeden z najaktywniejszych ośrodków artystycznych w Bydgoszczy. Grupa Refleksjoniści, funkcjonująca pod tą nazwą od 2004 roku pod opieką malarza Stanisława Stasiulewicza, zyskała rozgłos dzięki oryginalnym, surowym, lecz niezwykle ekspresyjnym pracom, które regularnie zdobywają uznanie na wystawach i konkursach.

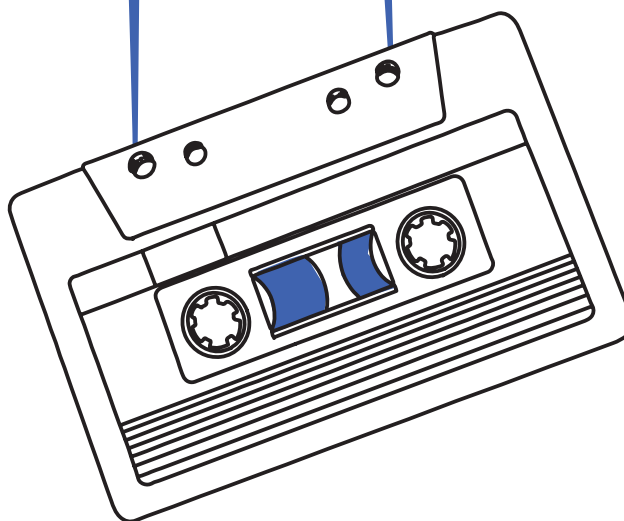
Prace twórców tej grupy można było podziwiać na wystawie zbiorowej *Maluję, bo lubię*, zorganizowanej w Bydgoskim Centrum Sztuki w 2022 roku. Udział w wystawie wzięli artyści tacy jak: Ireneusz Bednarczyk, Mikołaj Blachowski, Jarosław Borowski, Michał Elert, Michał Garstka, Patryk Gieryna, Zofia Kościelna, Małgorzata Lehmann, Piotr Matuszek, Sylwester Mianowicz, Piotr Paprocki, Adam Pycior, Sława Radtke, Katarzyna Rosenthal, Marek Urbański, Tomasz Wróbel, Jacek Szwagrzyk, Rafał Zeydlewicz, Michał Zwoliński. Kuratorka wystawy Inga Kopciewicz podkreślała: „Grupa artystyczna Refleksjonistów, której aktywność oparta jest o formę terapii przez sztukę, od niemal trzydziestu lat buduje bydgoską formację art brut. Twórczość ta – surowa, czasami trudna – niepozbawiona jest pierwiastka magicznego, odkrywa wewnętrzne bogactwo autorów”.

Wśród członków Refleksjonistów wyróżnia się m.in. Małgorzata Lehmann, tworząca barwne, komiksowe opowieści ilustrujące najbliższe otoczenie i osobiste doświadczenia. Bohaterami jej prac są często ukochane koty, a elementy humorystyczne przeplatają się z poważnymi refleksjami. Inny twórca, Piotr Paprocki, eksploruje tematy związane z kulturą Orientu i duchowością. Z kolei Sylwester Mianowicz, absolwent ZSZ przy Fotonie, w swojej twórczości inspirowany jest doświadczeniami z fotografią i technologią, co nadaje jego kompozycjom specyficzny, migawkowy charakter. Piotr Matuszek, absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, łączy profesjonalne podejście z elementami art brut, malując sceny rodzajowe, baśniowe pejzaże, martwe natury, autoportrety i portrety kobiet w ekstrawaganckich kapeluszach. Jego prace cechują ekspresja i nieoczywiste zestawienia kolorystyczne.

Nieokrzescana autentyczność

W Bydgoszczy zauważalna jest aktywność wielu intrygujących artystów z kręgu sztuki nieprofesjonalnej. To nie tylko grupy skupione przy Warsztatach Terapii Zajęciowej, ale także niezależni malarze, rzeźbiarze, performerzy czy twórcy street artu. Ich twórczość, choć niekiedy surowa i niedoskonała, wzbogaca pejzaż artystyczny miasta. Sztuka nieprofesjonalna w swojej autentyczności oferuje coś, co często umyka w bardziej formalnych kręgach sztuki – szczerą, bezkompromisową i świeżość spojrzenia na świat.

Dziesięć z półwiecza: muzyka (9)

Something Like Elvis: *Personal Vertigo* (Antena Krzyku 1997)

Tekst: Marcin Szymczak

Cykl *Dziesięć z półwiecza: muzyka* znajdzie finał w grudniowym wydaniu „Bydgoskiego Informatora Kulturalnego”, ale moja rola kończy się na niniejszym tekście i wiąże się z tym głębokie poczucie niedosytu. Wybrać dziesięć najważniejszych płyt z pięćdziesięciu lat historii bydgoskiej muzyki to trudna sprawa, ale rzeczywistość okazała się brutalniejsza, bowiem mnie przypadły w udziale cztery teksty i tyleż płyt do opisanego. Nie ukrywam, że selekcja nie należała do najłatwiejszych i ostatecznie decydujące były względy osobiste, sentymentalne, skrajnie nieobiektywne. Zabraknie w tym zestawieniu wielu płyt ważnych, przełomowych czy po prostu znakomych. Pewnie każdy czytelnik będzie zawiedziony nieobecnością innych albumów i artystów, których sam darzy wyjątkowym uwielbieniem. Zapewne i wasi faworyci mieli szansę znaleźć się w tym zestawieniu, bo przecież ostateczna dziesiątka (a w moim przypadku zaledwie czwórka) krystalizowały się w znużonym

i często bolesnym procesie redukcji. Mógłbym spróbować wymienić tu tych wszystkich, którzy zasługują na miejsce w niniejszym zestawieniu i choćby w ten sposób oddać im część należnych zasług, ale niestety „BYK” nie jest z gumy i muszę poprzestać na tej niezdarnej próbie oczyszczenia się z potencjalnych zarzutów.

Po tym przydługim wstępie czas przejść do sedna, czyli ostatniego albumu, który zaproponowałem do „finałowej” dziesiątki. Piszę ostatecznego, choć w rzeczywistości była to jedna z pierwszych płyt, o których pomyślałem, gdy Michał Tabaczyński zaproponował mi udział w tworzeniu tegoż zestawienia.

Mowa o debiucie szubińskiego zespołu Something Like Elvis pt. *Personal Vertigo*. Album ukazał się w 1997 roku nakładem wytwórni Antena Krzyku na kasecie magnetofonowej, a nieco później, dzięki współpracy z holenderskim labellem Smooth Records, również na płycie kompaktowej. No i się zaczęło. Debiutancki materiał pięciu chłopaków z Szubina spotkał się z bardzo przychylnym przyjęciem krytyki i entuzjazmem publiczności. W tym miejscu pozwolę sobie przywołać słowa Piotra Michalskiego, który o ważnych dla niego bydgoskich płytach opowiadał mi w 2022 roku („BIK” nr 6/2022): „Rok 1997. Tym razem również zaczęło się od koncertu. Dowiedziałem się, że mój dobry znajomy, Mako (Artur Maćkowiak), ma nowy zespół i że koniecznie

trzeba to zobaczyć na żywo. Wybrałem się do Mózgu, a tam takie tłumy, że prawie nie da się wejść. Dopuszczalną pojemność klubu przekroczono chyba z dziesięć razy. Na scenie młodzi chłopcy i niesamowita scenografia. Jakieś stare radzieckie telewizory emitujące szum. Okazało się, że instalację przygotował artysta Grzegorz Pleszyński. Był on również menedżerem zespołu, o którym mowa, czyli Something Like Elvis. Koncert był oszalałającym. Podobną energię znaleźliśmy z oglądanych na MTV teledysków Fugazi, Lungfish, June Of 44 czy Sonic Youth. Do tego ten akordeon, który stanowił taki nieco słowiański akcent. Ich debiut *Personal Vertigo* ukazał się nakładem wytwórni Antena Krzyku. Co wydarzyło się później, wie każdy, kto choć trochę zna historię bydgoskiej sceny muzycznej. Wprawdzie SLE to zespół z Szubina, ale moim zdaniem wpisuje się w całość zjawiska, o którym tu rozmawiamy. No więc debiut otworzył Elvisom okno na świat. Dużo koncertowali, również za granicą. Dzielili scenę z największymi. Zagrali europejską trasę u boku wspomnianego wcześniej Fugazi. Może nawet ich kolejne płyty były lepsze od tej pierwszej, ale właśnie na *Personal Vertigo* wydarzyło się to, co zdarza się tylko czasami i zazwyczaj właśnie na debiutanckich albumach. Jest totalna energia, punkowy duch, przekaz. Nawet jeśli coś jest niedograne, zdarzają się jakieś błędy, to z chłopaków wyszło tu coś takiego, że te niedociągnięcia nie mają żadnego znaczenia. Mamy tu fajnie zrobiony cover uwielbianego przeze mnie zespołu NoMeansNo pt. *Dad*. Takie numery jak *Holy Wars* czy *Future Sport* to dziś właściwie kanon”.

Tutaj warto dodać, że SLE koncertowali również u boku, wspomnianego przez Piotra, kanadyjskiego NoMeansNo (pięć koncertów w Niemczech i trzy w Polsce, już w 1998 roku).

Nie pamiętam, kiedy pierwszy raz usłyszałem *Personal Vertigo*, ale jestem prawie pewien, że nie była to pierwsza płyta Elvisów, która trafiła w moje ręce. Prawdopodobnie wcześniej miałem okazję posłuchać wydanego jesienią 1999 roku albumu *Shape*. Ten pożyczyła mi koleżanka z klasy, która mieszkała w Szubinie i dostała płytę od któregoś z muzyków. To akurat jeden z tych nielicznych przypadków, kiedy zdanie „Moi koledzy mają zespół, pożyczę ci ich płytę” przyniosło bardzo pozytywny ciąg dalszy, bo o ile nie znałem jeszcze twórczości grupy, to i do mnie zdążyły dotrzeć wieści o istnieniu kapeli, która grała trasy z Fugazi i NoMeansNo, a w jej składzie znalazło się miejsce dla akordeonisty. Posłuchałem *Shape* i chwyciło. Na tyle skutecznie, że w końcu dotarłem również do *Personal Vertigo*. Nie zawiodłem się i dziś to właśnie do debiutu wracam najczęściej, pewnie z tych samych powodów, na które w przytoczonych wyżej słowach zwrócił uwagę Piotr Michalski.

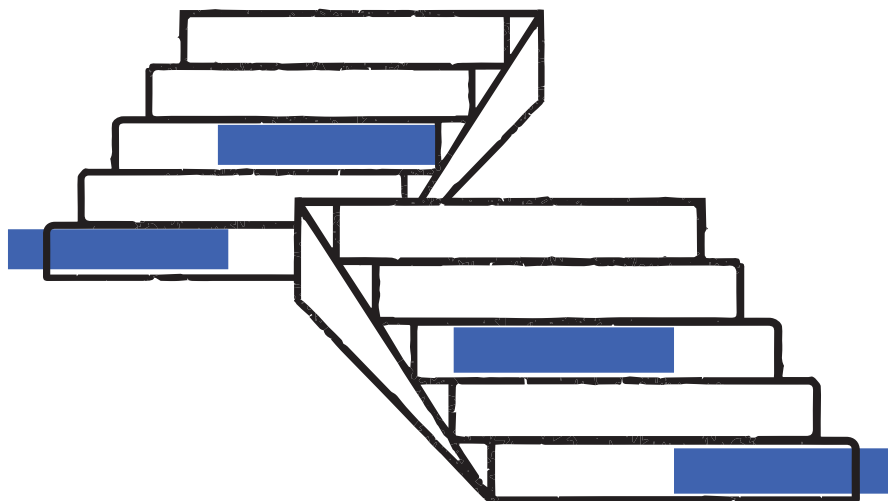
Doceniam również to, że zespół czerpiący garściami z muzyki hardcore’owej, posthardcore’owej i noiserockowej, które to gatunki mogą nieco onieśmielać mniej wyrobionych słuchaczy, nie stronił od melodyjności i w gruncie rzeczy nagrał płytę pełną wpadających w ucho numerów. Okazuje się również, że jest to muzyka z bardzo długą datą przydatności do spożycia. Wielu albumów, którymi zachwycałem się dziesięć czy dwadzieścia lat temu, dziś nie jestem w stanie słuchać. Niektóre źle się zestarzały, inne padły ofiarą mojego zmieniającego się gustu. *Personal Vertigo* ma dwadzieścia siedem lat i nadal ma to coś. Powiecie, że to kwestia sentymentu? Być może, ale twórczość SLE trafia również do osób sporo ode mnie młodszych. Jako dowód pozwolę sobie raz jeszcze sięgnąć do rozmowy z Piotrem Michalskim: „Niedawno rozmawiałem z pewnym młodym człowiekiem i zapytałem, czy kojarzy jakieś bydgoskie zespoły. I ten dwudziestolatek, słuchający raczej rzeczy bliskich death metalu, odpowiedział, że zna właśnie Something Like Elvis. To piękne”.

Zmierzając do końca, muszę wspomnieć o dwóch rzeczach. Po pierwsze, bardzo bym sobie życzył, by wszystkie trzy wydawnictwa Something Like Elvis doczekały się wznowienia na fizycznych nośnikach. Od jakiegoś czasu ich zakup graniczy z cudem, a na pewno istotnie wiąże się z zasobnością portfela potencjalnego nabywcy. Żadnej z tych płyt nie znajdziecie również w serwisach streamingowych. Szkoda.

Druga rzecz jest miła. Spróbujcie prześledzić, czym przez lata zajmowali się muzycy SLE. Grupa zakończyła działalność w 2003 roku (później, w 2010 roku nastąpiła krótka reaktywacja, zwieńczona serią koncertów), ale jej członkowie nie dali o sobie zapomnieć. W kolejnych latach mogliśmy i wciąż możemy słuchać ich kolejnych zespołów. Garść nazw do sprawdzenia. Conterporary Noise Ensemble (wcześniej jako Contemporary Noise Sextet, Quintet i Quartet), Potty Umbrella, Tropy, Koń, You Guru, Helatone. Również za szubińskim Electric Eye Studio czy bydgoskim Fonomo Music & Film Festival stoją dawni muzycy Something Like Elvis.

Arturze, Bartoszu, Jakubie, Macieju, Sławku – dobra robota! Wtedy i teraz. **BIK**

Dziesięć z półwiecza: architektura (9)

Opera Nova (ul. Marszałka Focha 5)

Niekończąca się opowieść, czyli historia budowy Opery Nova

Tekst: Agnieszka Wysocka

Zdjęcia: Dariusz Gackowski

„Bydgoszcz staje się z każdym rokiem coraz bardziej znaczącym miastem na mapie kulturalnej kraju. Aktualnie budowany Społeczny Ośrodek Krzewienia Kultury i Sztuki, potocznie nazywany operą, stwarza dodatkowe szanse zwiększenia potencjału kultury bydgoskiej oraz udziału w niej mieszkańców miasta i regionu. Budowa tego obiektu (przy ul. Czerwonej Armii) napotykała w swej historii rozliczne trudności. 7 lat temu przekazano wykop pod palowanie. Potem był okres długiego przestoju. Od czerwca 1977 r. wykonawstwem zajęło się Bydgoskie

Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego. Budowa trwa” („Ilustrowany Kurier Polski”, 1977).

Projekt budynku, którego nazwa wyewoluowała ostatecznie w Opera Nova, był gotowy w 1961 roku. O jego powstanie bardzo energicznie zabiegał dyrektor Andrzej Szwalbe, ponieważ po uroczystej inauguracji Filharmonii Pomorskiej jesienią 1958 roku coraz głośniejsze i śmielej podnosiły się głosy, że w filharmonii można by i opery, i operetki, a nawet balety wystawiać. Dla Andrzeja Szwalbego był to pomysł nie do zaakceptowania. O samodzielnej siedzibę zabiegało również bydgoskie Studio Operowe.

Działając z szybkością światła, doprowadził on do stworzenia koncepcji budowy dzisiejszej Opery Nova. Jej autorem był związa-

ny z Politechniką Gdańską inż. Józef Chmiel (1926–2013), którego – tyleż monumentalna, co urzekająco oszczędna – koncepcja gmachu złożonego z przenikających się kręgów miała uzupełnić zabudowę nabrzeża Brdy. W 1971 roku współprojektantem Opery Nova został inż. Andrzej Prusiewicz, architekt i wykładowca PG. Pierwotna koncepcja była wielokrotnie modyfikowana. Wieloletni proces budowy pozwalał na stosowanie niemalże „na bieżąco” najnowszych możliwości technicznych i materiałowych. Trudności, o których mowa w cytowanym artykule z „IKP” z 1977 roku, dotyczyły nie tylko braków

materiałowych czy finansowych, lecz także związane były z miejscem, gdzie gmach ostatecznie stanął. Ogromne kwoty i jeszcze więcej pracy pochłonęło palowanie – teren położony bezpośrednio nad rzeką był niestabilny, nieustająco nasiąkał wodą.

Lata mijały, a mieszkańcy czekali na postępy. Jak informowała w 1981 roku „Gazeta Pomorska”: „Rośnie gmach opery. Przechodnie podziwiają kolos, który rośnie jak na drożdżach. Sylwetka Państwowej Opery w Bydgoszczy staje się coraz bardziej znaczącą w panoramie śródmieścia. W 1973 r. przekazano plac przy ul. Armii Czerwonej pod budowę tego obiektu. Aktualnie wybudowano 50% ogólnej kubatury gmachu”.

Rok później dziennikarz tej samej gazety był już nieco zaniepokojony, ale wciąż pełen nadziei: „Już 10 lat trwa budowa gmachu nowej

opery przy ul. Czerwonej Armii. Jej inwestorem jest Urząd Wojewódzki, wykonawcą – Bydgoskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego. Przeciągająca się budowa opery budzi zrozumiałe zaniepokojenie. Jest to bowiem nie tyle ważna, co bardzo prestiżowa dla miasta inwestycja. Budowę wizytowali przedstawiciele władz polityczno-administracyjnych z I sekretarzem KW PZPR Henrykiem Bednarskim i wojewodą bydgoskim Bogdanem Królewskim. [...] Chwile emocji przeżyli wykonawcy gmachu opery przy usadowieniu nad główną salą widowiskową na wysokości 20 m pierwszego z czterech stalowych dźwigarów, które podtrzymywać będą kopułę sali. Montaż odbywał się przy pomocy unikalnego (jedynego tego typu w Polsce) dźwigu Demag.

Akcją, której przyglądało się niemalże grono bydgoszczan, kierował szef robót konstrukcji stalowych Bydgoskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego, Gerard Zakurzewski”.

Na każdym etapie konsultowano ze specjalistami potrzeby organizacji przedstawień operowych i teatralnych. Wskutek tego zwiększono głębokość głównej sceny, rozbudowano proscenium, wprowadzono zapadnię i zamykaną fosę orkiestrową oraz zaprojektowano zewnętrzną windę dla potrzeb scenograficznych, skomunikowaną z poziomem sceny. Jak podkreślał Andrzej Prusiewicz: „W procesie kształtowania przestrzeni scenicznej (widownia i scena) niezbędna jest świadomość uwarunkowań inscenizacyjnych, aby projektowane wyznaczniki przestrzeni definiowały architekturę przyjazną spektaklowi”.

Koniec lat 80. i początek lat 90. XX wieku to czas braku funduszy, przestojów, a wreszcie niepewności, czy gmach kiedyś wreszcie zostanie ukończony. Zdecydowano się wówczas na krok tyleż desperacki, co brawurowy – żeby zwrócić uwagę na inwestycję i pokazać,

jak bardzo jest potrzebna, w surowych, nieukończonych wnętrzach zorganizowano w kwietniu 1994 roku I Bydgoski Festiwal Operowy, podczas którego widzowie zasiedli na placu budowy na 500 krzesłach wypożyczonych przez wojsko. Przyjęty entuzjastycznie festiwal wpisał się już na stałe w kalendarz imprez kulturalnych, a bilety na kolejne edycje rozchodzą się błyskawicznie.

Uroczyste przecięcie wstęgi nastąpiło 21 października 2006 roku podczas gali 50-lecia Opery Bydgoskiej. To jednak nie jest koniec budowlanej epopei. Od 2023 roku trwa rozbudowa Opery Nova o czwarty krąg (planowany jeszcze w 1961 roku). Realizuje ją warszawska firma budowlana Budimex, a za projekt odpowiada firma projektowa Pracownia Autorska WAPA Warsztat Architektury z Sopotu.

Jak można przeczytać na stronach internetowych: „Oficjalnie termin zakończenia budowy to maj 2025, ale już na etapie prac ziemnych pojawiły się opóźnienia”. Hmm... brzmi niepokojąco znajomo.

*

Cykl powstaje dzięki współpracy z Pracownią Regionalną WiMBP im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy. Korzystałam z:

– Andrzej Prusiewicz, *Architektura sali Opery NOVA w kontekście uwarunkowań inscenizacyjnych. Uwagi autorskie, w: Siedziby teatrów, teatrzyków, oper, filharmonii. Historia i architektura, Materiały po konferencji z cyklu Architektura Miast 1*, pod red. D. Bręczewskiej-Kuleszy i A. Wysockiej, Bydgoszcz 2008;

– [Opera Nova] Lipiec 2024, <https://bydgoszczwbudowie.pl/2024/07/opera-nova-lipiec-2024/> [dostęp: 8.10.2024];

– prasa bydgoska od 1977 roku do dziś.

Bezdroża i labirynty

15.

Tekst: Marta Kładź-Kocot

Dosięło mnie coś w rodzaju przekleństwa Chiny Miéville'a. Sięgnęłam po kolejną jego powieść, *Bliznę*, i znów uległam zaczarowaniu, odczarowującemu jednocześnie inną prozę. Jest to cena, którą się nieuchronnie płaci za czytanie kilku książek naraz. Nic jednak nie poradzę na tę czytelniczą zachłanność, na konieczności, małe ciekawości bądź silne impulsy, które pchają mnie w coraz to inną lekturową stronę. A potem skazana jestem na porównywanie wrażeń, które niekiedy wypada zgolać niefortunnie. Tak już się dzieje, że ilekroć sięgnę po Miéville'a, gwarantuję sobie lekturową porażkę z innej strony.

Potrzebuję czegoś na czytnik. Zawsze. Lektura papierowa wymaga fotela. Wygody. Spokoju i czasu. Są to, niestety, towary deficytowe. A czytnik mogę otworzyć zawsze, postawić gdziekolwiek (ma takie wygodne etui, które samo stoi), przesunąć palcem po dziesiątkach tytułów (spośród setek przechowywanych tam e-booków), coś tam sobie wybrać z kilku na-

poczętych już książek, albo i – w przyływie szaleństwa – nową. E-book jest cudownie lekki – w każdej chwili mam przy sobie całą bibliotekę. Niefrasobliwie i lekko się go również kupuje, niemal nie czując tego znikania przelanych pieniędzy i pobranej z internetowej księgarni, nagranej na czytnik książki. Marc Augé pisał o nie-miejscach, tych wszystkich anonimowych dworcach, lotniskach, galeriach handlowych, które nie tworzą żadnej dającej się antropologicznie modelować przestrzeni, nikt się do nich nie przywiązuje, nie tworzy się żadna wspólnota. Czytnik to taka nie-biblioteka, która po schrödingersku istnieje i nie istnieje jednocześnie. Książek nie ma – nie dotknę papieru, nie powącham, nie poczuję faktury – ale jest treść.

Potrzebuję więc – zawsze – czegoś na czytnik. I skuszona nowością – a lubię nowości – kupiłam świeżo wypuszczoną przez wydawnictwo Filtry gruzińską powieść Tamty Melaszwili *Kos kos jeżyna*. Uważaną za wybitną. Zbierającą świetne recenzje. Sfilmowaną.

Przeczytałam szybko, bez bólu, metodą śniadaniowo-obiadowo-kolacyjną, to jest robiąc rzecz potępianą przez nasze babcie, czyli czytając przy jedzeniu. Weszło gładko, bo to niesamowicie prosta historia. Czterdziestoosmioletnia Etero mieszka w małej wiosce na gruzińskiej prowincji, prowadzi sklepik z chemią domową, jest dumna ze swojej niezależności finansowej i wolności od mężczyzn. Planu-

je odłożyć sobie wystarczająco dużo pieniędzy, by spędzić spokojną i dostatnią starość. Jednak gdy wybiera się po jeżyny, by zrobić z nich ulubione konfitury, zbliża się zbyt do urwistej krawędzi rzeki i nieomal spada w przepaść. To ośmiela ją do przekroczenia fizycznej granicy wobec dostawcy, który jej się podoba. A dalej – można przewidzieć.

Rzecz nie jest jednak tylko opowieścią o romansie w dojrzałym wieku, a raczej – romansu tu w gruncie rzeczy niewiele. Więcej – takich tam opowieści o życiu, wspomnień z dzieciństwa i wczesnej młodości, gdy Etero musiała opiekować się ojcem i brutalnym bratem, naromanem i przestępcą, dzięki czemu doszła do wniosku, że nigdy już więcej służącą mężczyźnie nie będzie. Pełno też migawek z „niespokojnych czasów”, obaw przed sąsiedzkiemi plotkami (a tego bohaterka boi się straszliwie). Niewiele tak naprawdę dowiadujemy się o życiu na gruzińskiej prowincji. Niewiele dowiadujemy się o czymkolwiek poza doświadczeniem bycia kobietą w średnim wieku, która co prawda nie pozwoliła się stłamsić patriarchatowi, zdecydowała się nie wychodzić za mąż, a pijanego adoratora pogoniła strzelbą, ale nadal tkwi w okowach zależności od tego, „co ludzie powiedzą”. Niespieszny monolog Etero nie wypuszcza czytelnika z narracyjnych siodeł, siedzimy więc cały czas w jej głowie, co staje się męczące, bo świat przepuszczony przez jej myśli i odczucia nie wykracza poza dostępny bohaterce pułap intelektu i wrażliwości. Owocuje to płaskim, nijakim banałem. Mignął mi artykuł, w którym krytyczka zachwyca się scenami seksu w powieści *Kos kos jeżyna*. Zachwyt ten nie bardzo rozumiem. Prostackie, wulgarne słownictwo Etero sprowadza całą interakcję do czysto fizjologicznego zaspokojenia. Narracja została poprowadzona tak, że czytelnik widzi i rozumie więcej od bohaterki, na przykład dostrzega wrażliwość jej partnera oraz absurdalność jej reakcji, niemniej, choć czytało się gładko, trudno mi było opędzić się od wrażenia, że obcuje z tekstem na poziomie gazetki dla gospodyń domowych. I choć końcowy histeryczny monolog Etero jakoś ratuje tę powieść, jej zamierzona prostota powoduje u mnie pełne niesmaku skrzywienie. To ma być ta wielka współczesna literatura? Nagradzana i doceniana przez krytyków? Gdyby nie śniadaniowo-obiadowy tryb czytania, szkoda było-

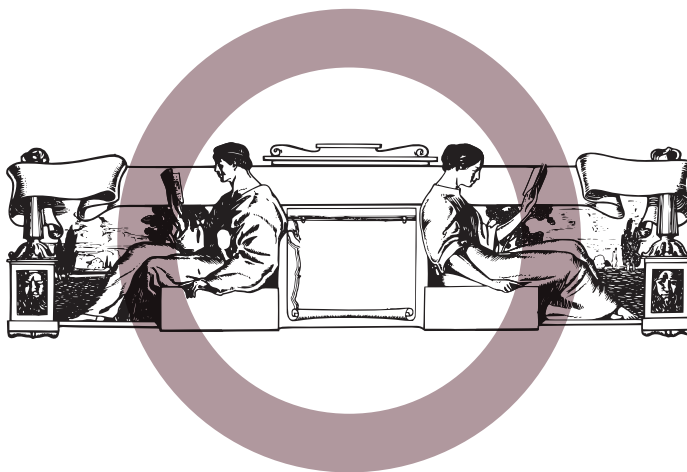
by na nią mojego czasu. W zabieg „oddania głosu” kobiecie prostej nie wierzę, bo – jak słusznie zauważył Wojciech Gunia, swoją drogą pisarz znakomity, a niedoceniany – żeby głosu udzielić, trzeba go najpierw posiadać, zatem gest ten jest w zamierzeniu protekcjonalny. A o doświadczeniu „bycia kobietą” też mi ta powieść nie powiedziała niczego, czego bym wcześniej nie wyczytała u krytyczek feministycznych. Słowem – banal i powtórzenie.

I do tego w proces lektury władował mi się z całą mocą China Miéville ze swoją *Blizną*. Trudno wręcz nazwać w paru słowach piękno tej powieści, bogactwo i złożoność wykreowanego w niej świata. To świat alternatywny – wraz z bohaterką, lingwistką, która ucieka ze swojej ojczyzny w obawie przed policyjnym prześladowaniem, podróżujemy Armadą – gigantycznym miastem-państwem złożonym z wielu połączonych ze sobą pirackich statków. Struktury władzy kształtują się tam dynamicznie, przywódcy dość arbitralnie decydują o losie porwanych, których zmieniają w obywateli, a może również przyjąć taki moment, gdy ci ostatni się zbuntują. Proza Miéville’a nie tylko nie opowiada nam tego, co już wiemy, ale wybija z poznawczych przyzwyczajzeń. W świecie *Blizny* nic nie jest łatwe ani ostatecznie pewne, i nie chodzi tu wyłącznie o to, że bohaterowie muszą wyzbyć się emocjonalnych i mentalnych przywiązań, które destabilizują się w obliczu równie niestabilnej rzeczywistości. Najbardziej mnie w tej powieści urzekają olśniewające koncepty. Tytułowa *Blizna* jest rozdarciem świata, miejscem realizującym wszystkie możliwe potencjalności, takim, w którym nakładają się na siebie wszelkie możliwe warianty zdarzeń. Armada płynie w tamtą stronę z woli dwójki przywódców, opętanych żądzą zawładnięcia tym, co niemożliwe. A choć pragnienie poznania wydaje się jednym z najbardziej podstawowych ludzkich instynktów, literatura przyzwyczała nas – i to już od biblijnego mitu o zerwaniu owocu z drzewa poznania – że jest to działanie ryzykowne i raczej się nie udaje.

Miéville potrafi również niesamowicie udosłownić inność, uczynić ją niemal namacalnie sensualną. Problem innego ciała i innego języka koncentruje się w postaciach anopheliusów, czyli ludzi-moskitów (odmienność ras „mieszanych”, takich jak ludzie-kaktusy, to znak rozpoznawczy tryptyku powieściowego, rozpoczętego *Dworcem Perdido*). Męskie anopheliusy to rasa łagodnych filozofów, którym nie jest jednak dane posługiwanie się dźwiękami mowy, choć znakomicie opanowali pismo, teorie, idee. Natomiast ich drapieżne partnerki mają narządy anatomicznie dostosowane do mówienia i wiele wskazuje na to, że tęsknią za słowem, za uczestnictwem w kulturze, jednak dręczący je straszliwy głód krwi uniemożliwia zajęcie umysłu czymkolwiek poza żerowaniem. Scena, w której kobieta-moskit wysysa świnie, jest tak naturalistyczna, że przyprawia o dreszcz. Miéville tworzy inność niczym autorzy średniowiecznych kronik, opisujący cuda, dziwy i niesamowite istoty na krańcach świata.

Blizna jest opowieścią o trybach społecznej maszyny, o zaufaniu i manipulacji, o poszukiwaniu tożsamości wewnątrz jakiejś wspólnoty. O granicach języka i granicach poznania. O żądzy i o władzy. *Kos kos jeżyna* to taka sobie opowiadka o kobiecym losie. I choć zawsze muszę mieć coś na czytelnik, wolę powieści skomplikowane.

Korespondencja zagraniczna

Gry mas, albo grymas

Tekst: Miłosz Waligórski

Przyszła konieczność dziejowa i coś sobie gmerała tam, nie powiem gdzie...

– Ej, co ty wyprawiasz?! Tu są dzieci! – zaperzyłem się jak indor.

– Powołuję do życia te twoje, pożałuj się Boże, opowiadki – odparła z kpiną. I dalej robiła swoje.

Nie zapytała nawet „Co się gapisz?!”. Wiedziała, że prozą wolno patrzeć na to, na co wypada zamknąć oczy.

Długo nic nie robiłem, tylko leżałem z twarzą w sienniku, aż żdźbła odcisnęły na niej sieć nieścieralnych zmarszczek. Chyba dlatego wyglądam tak staro, od tego leżenia, a przecież mam dopiero trzydzieści osiem lat. Poza tym jestem najzwyczajniej niski, „metr pięćdziesiąt w kapeluszu”, jak mawia mój sąsiad, a od dachu nad głową wolę wzrok pod dachem, więc poznać mnie po bejsbolówce.

Dzisiaj zwołano w naszej wsi posiedzenie sielsowietu. Obecność obowiązkowa, wymagany strój organizacyjny ZSMP albo czerwona chusta i mundurek z szewiotu. Ale ja zamykam to w szafie. Wewnętrznie zawężony szastam się przez jakiś czas po pokoju, za oknem warczy pies, wkładam koszulkę, naciskam na głowę czapczkę i wychodzę.

Przed blokiem – bo u nas rosną bloki – błękitnieje mercedes ropmiak w barwach zaniku.

W środku siedzi sąsiad, ten od metra pięćdziesiąt w kapeluszu, siny na gębie. W deszczowe dni grywa na klaksonach w nadziei, że kiedyś zmienią się w organy, a z jego auta wyjedzie filharmonia na kółkach. Ale teraz nie pada, co tu robi? Kima? Popił i kima w aucie, chowa się przed żoną. Jeśli nie w piwnicy, to na parkingu usłanym płytami ażurowymi Jumbo. Niemiły mu świat.

Jeszcze się dobrze nie rozczmuchałem, a już idę. Cholera, o piątej rano! Niebo, powołane do wyświetlania chmur, pokazuje samą skórę z prześwitami. Zszywa je eskadra wróbli, szew wygina się w łuk i niknie za dachem punktowca. (Tak, u nas w Ust’-Wym są i punktowce). Świat ma głośność trzydziestu decybeli, to jakby sypać płatki do mleka. W tym miękkiem szumie z cichością sowy wpada mi myśl: „Co mi postanowienia Sownarkomu?! Jakie znów posiedzenie?! Lepiej odwiedzę Laure!”.

Wśród brzóz i drapaczy chmur, z kieszeniami na wywrót, za jednego towarzysza mając kanał, idę. Pogwizduję, nucę serenady, gumę żuję miętową i kapitalistyczną. Idę. We mgle znaczonej krokami i oddechem. Idę, podążam za prawdą. A prawdą jest, że przylaźł pies i dał mi znak. To powiem, jeśli trzeba, wypalę im to prosto w ich przekrwio-

ne kołchoźnicze gały. To jest prawdą! Bo przecież nie prikaz, żeby w środku nocy wstawać na naradę o niczym”.

„Mówią wam, że w domu ojca Jego jest wiele mieszkań, ale nie mówią, że u nas w rejonie jest ich za mało, i nie mówią dlaczego” – takich i temu podobnych bzdur musiałbym tam wysłuchiwać. A ja już się w życiu nasłuchiwałem. Od małego ojciec kładł mi w uszy „ważne mądrości”, między innymi, że bym nigdy nie załatwiał swoich flircików przy pełnej widowni. Z tym większym zadowoleniem przyjąłem propozycję, z jaką wyszła Laura: „Spotykajmy się w wolnej od podejrzeń chacie na godzinki”. Pewnie. Po co budzić sensacje? Nasza mała społeczność nie jest na nie jeszcze gotowa.

Idę. Domki działkowe przy nasypie kolejowym, most z czerwonej cegły, młoda zieleń w starym gąszczu, krople deszczu na liściach. Idę. Krzaki po pas w wilgotnej trawie. Tynki z dodatkiem miki, wysadzone kamyczkami. Idę. Ale się gubię. Staję między wysokościewcem a zagrodą sołtysa i nagle nie wiem, gdzie jestem. Na pewno gdzieś w naszej z nerwów osiwiiałej części Europy, ale dokładnie?

Podbiega do mnie kundel i się łąsi, napiera, chce, żeby go pogłaskać. Kładę więc mu dłoń na łbie, trochę się brzydę, sierść ma pozlepianą nie wiadomo czym, ale co mi tam, i tak by się nie odczepił. Głaskam go, głaszczę. Wtem – uwaga! uwaga! – co dzieje się w t e m . Moim ramieniem wstrząsa dreszcz, napływa przez nie do oczu szeroką wizja, zamglony ogląd świata w niebiesko-żółtych barwach. Twarz zmienia mi się w pysk. Wierzycie? Ja wężę!

Spośród snujących się przy ziemi smug wybieram tę najśłodsza. Prowadzi mnie na ulicę Lodów Malinowych, która jak korytko cukiernika wypełniona jest rozciapkana mazią. Brnę w niej po kolana, aż docieram do dobrze mi znanej chatki. Coś tu jednak nie gra. Laura prosiła, żeby pukać, a jak tu pukać, skoro drzwi obłożone są grubą gąbką, obciążone skajem i pikowane złotymi guzami. Mam walić w guz? Tylko który? Lepiej już puknąć się w czoło. Może wejść oknem? Wprawdzie nie grzeszę odwagą Cezara Borgii, lecz skończonym tchórzem też nie jestem.

Już mam podjąć wspinaczkę po rynnicy, gdy moją uwagę przyciąga guz nad guzy, rzeźbiony, kamienny. To mitsuke, Japończycy spinają nim kimona. Biorę go za drugi omen. Stukam w mit-

suke. Nic się nie zmienia. Mogę się gonić, znaczy, mogę czapkować dziurce od klucza, nic więcej. Albo zajrzeć przez nią, o! Zrobię to!

Zaglądam. I co widzę?

Laura.

Przypatruję się jej z ciekawością niegodną mojego wieku. Wydaje się rozkrochmalona, może lekturą, książkę trzyma jednak do góry nogami. Zanurza się miękko w pięciogwiazdkowym fotelu. Na marmurowej konsoli ze świeczką w wosku własnym, który białymi naciekami zwisa z blatu, lśni kieliszek z trunkiem. Falerno, maraskino, mazagran, klaret. Do Laury pasują takie słowa.

Policzki ma niby krajobraz. Włochata myszka po lewej stronie pochłania spojrzenie, a potem je wypluwa i każe patrzeć po rozległej okolicy z wybruszeniem czoła, masywem nosa i dolinami oczu, nad którymi rosną krzaki i czernieją kurze łapki. Obserwuję, jak ten pejzaż wpada w trans. Źrenice żrą napięcie o różnym natężeniu, pobierają powietrze o różnych ciśnieniach, fale o różnych długościach i częstotliwościach. Myśl dokopuje się do źródeł, do miejsc niepodległych obróbce intelektualnej. „Tak myśli się tylko w samotności – myślę w samotności – tak myśli się płcią, którą odbiegają zmysły”.

Zapala papierosa w długiej fifce. Między jednym sztachnięciem a drugim, spowijana wstążkami dymu, knuje jakiś plan, od krawędzi kieliszka do krwistych warg jej inteligencja poczyna sobie nader zuchwale, pomysły kosmacą się w głowie, tiki świadczą o tym, że Laura idzie na całość. Znak! To nie jej oko wodzi już po pokoju, omiatając ściany, to snopy światła wyrwane z lasu, promienie spomiędzy drzew. Grymas iglasty, gra brwi.

Zawsze podejrzewałem, że jest trochę narwana i ma smykałkę do szajby, teraz jednak przechodzi samą siebie. Zły dur ją omotał, kaduk twarz wprawił w płas. Policzki przypominają ciasto, które uciekło z formy w bok, to znów się krzywią, jakby ktoś włączył złośliwy filtr na Snapchacie. Laura rusza ustami, ale nie jej głos słyszę. Czarcia lip-sync podszywa ją pod kogoś innego.

Tylko pod kogo? Słyszysz głęboki bas. Jeden, dwa, masę basów.

Naciskam klamkę – knocę widowisko. Wchodzę do środka jak się wchodzi w szkodę. Czuję, że zamiast o rękę i inne części ciała poproszę ją dziś o odczepne, a ona nie da mi nawet tego. Rozmowę przeweksłuje na inne tory. – Minutę mnie nie było – powiem z wyrzutem – minutę włoczyłem się po świecie szlakiem drapaczy i ropniaków, a ty w tym czasie... Ech, starczyła minuta, jedna minuta, a ty zdążyłaś tak namieszać!

Będzie rozczarowana, że przychodzę z pretensjami zamiast z faszka. „W sześćdziesiąt sekund życie może zmienić się nie poznania”. Moje złośliwości skwituje drwiącym pytaniem z zupełnie innej puli: „A ty coś się tak wyletniła, co?”. Uzmysłowię sobie, że jestem w krótkim rękawku. Laura wydmie wargi i odejdzie, zgrabnie kołyszając biodrami.

– Ej – krzyknę za nią – pomyśl o nas, trzeba myśleć o nas, o wspólnocie!

– Prawdą! – rzuci przez ramię. – Ale w tym wypadku wspólnota to ja.

Słyszając te słowa, prozą zobaczę, jak domyka się historia. Trzy znaki i czwarty.

Czego sam nie wiem, scala to, co wiem.

8–23 listopada 2024

Festiwal Prapremier 2024: Progres/Regres

Tekst: Teatr Polski w Bydgoszczy

Ostatnie lata i miesiące kolejno przynosiły nam wydarzenia napawające nas lękiem, poczuciem zagrożenia, bezradnością. Wojna w Ukrainie, konflikt palestyńsko-izraelski, powódzie, inflacja, pandemia, rosnące w siłę ruchy neofaszystowskie – to tylko część otaczającej nas rzeczywistości. Z drugiej zaś strony obserwujemy rozwój medycyny, nowych technologii czy wreszcie rosnącą siłę sztucznej inteligencji. Żyjemy w poczuciu współlistnienia progresu i regresu.

Progres i regres to hasła mocno związane z późnym kapitalizmem. Późny kapitalizm zaś należy rozumieć nie tylko w kategoriach ekonomicznej reprodukcji, ale jako swoistą rzeczywistość historyczną. Jest zarazem systemem społecznym, kulturowym i politycznym. Jest hybrydą, opanowującą nie tylko społeczną świadomość, lecz także rejestr nieświadomości.

Dla Polski wiąże się to w szczególności z poczuciem ciągłego progresu – ekonomicznego i społecznego – jaki przyświecał naszemu społeczeństwu wraz z transformacją ustrojową w 1989 roku. Poczucie awansu, przeświadczenie, że ciężka praca, nauka, wzrost gospodarczy przyczynią się do lepszego życia, to hasła ostatnich trzech dekad. Rozwój kapitalizmu i wiara w ciągły progres przyczyniły się też do rozwoju skrajnych postaw liberalnych i konserwatywnych. Jednak konflikt, który od lat obserwujemy choćby na rodzimej scenie politycznej, w rzeczywistości jest czymś, co łączy obydwie strony pod względem działań na rzecz kapitalistycznego rozwoju. Strona liberalna,

koncentrująca się na konfrontacji z zastanym porządkiem i dekonstruowaniu starych instytucji społecznych, takich jak Kościół czy praktyki kulturowe klasy ludowej, ukazuje je jako zdezaktualizowane, którym nie przysługuje miejsce w dzisiejszym świecie. Druga strona – konserwatywna – swoje działania skupia wokół delegitymizacji postulatów liberalnych i obronie tradycji.

W czasach regresu związanego z pandemią COVID-19, wojną, kryzysem ekologicznym i ekonomicznym polaryzacja tych stanowisk jest jeszcze bardziej widoczna. Jakie są skutki późnego kapitalizmu? Jak radzimy sobie z regresem, potrzebą ograniczenia konsumpcji? Jak wpływa to na postawy polityczne i społeczne? Co dziś oznacza awans klasowy? Jakie są lęki związane z regresem, a jakie z progresem?

Zapraszamy Państwa do obejrzenia spektakli, które w niejednoznaczny sposób przyglądają się chorobie, kolonizowaniu ciała, różnicom klasowym, ekologii czy nowym technologiom. W dużej mierze przewodniczkami po tegorocznym festiwalu będą wybitne artystki, jak Susanne Kennedy, Marina Otero czy Katarzyna Kalwat, które przeprowadzą nas przez osobiste historie, zadając pytania, czy świat, w którym żyjemy, napawa optymizmem czy chyli się ku upadkowi. **BIK**

Szczegóły na s. 37.

Opowieści niewydarzone, cz. 3

Tekst: Jarosław „Bisz” Jaruszewski

Klarysa od tygodni, z maniakalnym wręcz uporem, stawała przed sztalugą wczesnym porankiem, aby późnym wieczorem odchodzić od niej, nie pozostawiając na płótnie najmniejszego śladu. W tym czasie wielokrotnie przybliżała powleczony czarną farbą pędzel do białej powierzchni, jednak w decydującym momencie coś zawsze cofało jej dłoń, a jej twarz wykrzywiał podskórny grymas postępującej w niej zmiany. Poszukiwanie nowego malarskiego wyrazu dla życiowych doświadczeń miało być początkowo odświeżającą twórczą przygodą – przeznaczyła na nią stypendium, o które starała się od lat – jednak z każdym mijającym dniem to, czego oczekiwała, odsłaniało stopniowo swoje janusowe oblicze. Klarysa miała nieodparte wrażenie, że z każdym podniesieniem pędzla zrywa długą i nieświadomie za-

platane nici, które jak pajęcza sieć od dłuższego czasu trzymały ją w sobie niczym niczego niepodejrzewającą muchę.

Chociaż jej warsztat był doskonały i technicznie mogła pozwolić sobie niemalże na wszystko – od bawienia się stylami dawnych mistrzów, przez fotorealizm, do największych fanaberii awangardy – to zarówno nawiązywania do przeszłości, jak i próby wybiegania w przyszłość stały się dla niej nieznośnie pretensjonalne. Uwikłanie w historię malarstwa odczuła nagle jako najcięższego kalibru opresję, niewidzialny trybunał skazujący ją na bycie niewiele znaczącym ogniwem łańcucha, który pętał ją koniecznością bycia jego częścią. Zapragnęła wyrwać się z niego, zapomnieć wszystko, co kiedykolwiek oglądała, wymazać z pamięci ukochane nazwiska wszystkich tych ucieleśnionych objawów sztuki, które – poprzez wiedzę o nich – zabierały jej możliwość wyrażania siebie w podobny sposób. Z drugiej strony – choć była osobą nad wyraz kreatywną, a jej zabawy z abstrakcją, instalacjami czy performance’em zbierały zwykle opinie pełne admiracji – ze sztuką współczesną miała często ten sam problem, co większość zwykłych zjadaczy chleba, którzy w parok-

szymamch nowoczesnego arcyzmu intuicyjnie wyczuwali zapaszek fermentacji, przypominający swąd uchodzący z nieszczelnie zamkniętego słoja, w którym lada moment wystrzeli zakrętka. Nie był to twórczy ferment, ale pewnego rodzaju buzowanie substancji, która wypełniła już swoją historyczną przestrzeń i rolę.

Klarysa pragnęła dla siebie czegoś w rodzaju malarstwa ostatecznego gestu: ruchu pewnego i niewyobrażającego sobie alternatywy, organicznego i koniecznego niczym samo życie. Jednak rosło w niej również poczucie, że każdy radykalny artystyczny eksodus musi być z samej swej istoty niezrozumiały, czy wręcz powinien nie-być-w-ogóle, jako absolutne zaprzeczenie tego, czym miałby być w pierwszej kolejności. Nie być już sztuką, nie być obrazem, nie być obiektem, komunikatem, doświadczeniem, sytuacją: istnieć poza systemem. Czy ludzie potrafią operować tylko strukturą – myślała – w której części mają sens o tyle, o ile

pozostają w jakiejś relacji do pozostałych? Czy można tylko rozbudowywać tę konstrukcję według określonych możliwości jej rozrostu albo jedynie odwoływać się do jej niższych pięt? Klarysa czuła wewnętrzny wstręt do obu tych rozwiązań i dałaby sobie uciąć rękę – a używając w myślach tego frazesu z lękiem poczuła, że będzie to być może prawdziwy koszt jej dysydencji – żeby tylko mieć szansę otworzyć w płótnie jakąś szczelinę, prześwit prawdziwie realnego i oszałamiającego światła promieniującego spoza systemu.

Z tych rozważań wyrwało ją nagle miauknięcie Egona, jej znalezione na ulicy czarne do imentu kota, który przeciągał się właśnie na designerskim, stochastycznie upstrzonym rdzą, metalowym parapiecie panoramicznego okna pofabrycznego loftu, w którym mieszkała, żywiąc zresztą do swego lokum podobne uczucia, jakie żywiła do swojego malarstwa. Miauknięcie kota na ułamek sekundy uczyniło jednak wyrwę w jej myślo- i istnieniotoku, w której to ręka Klarysy nieuchronnie uniosła się, zbliżyła do płótna i uczyniła swój długo oczekiwany decydujący gest. W tej samej chwili Klarysa zniknęła, a znikając zdążyła jeszcze pomyśleć, że to przecież żaden przełom, co najwyżej jakaś siódma woda po kisielu dawno przebrzmiałych surrealistów... Egon zmrużył oczy i przeciągle ziewnął, jakby to, co wydarzyło się właśnie na jego kocich oczach, było zupełnie naturalne. **BIK**

Pałac Młodzieży w Bydgoszczy, 22–24 listopada 2024

37. AFF-Era Filmowa – Kino i rytuały

Tekst: Dominik Wierski

Edukacja filmowa to nasza pasja! Po raz kolejny zapraszamy do Pałacu Młodzieży w Bydgoszczy na AFF-Erę Filmową. Przed nami intensywny weekend w dniach 22–24 listopada 2024, podczas którego z uwagą oglądać będziemy świetne filmy polskie i zagraniczne, wysłuchamy mądrych wystąpień filmoznawców, będziemy uczestniczyć w warsztatach, rozmawiać ze sobą, uczyć się i dobrze się bawić.

Impreza została wyróżniona tytułem Bydgoskiej Kulturalnej Marki Oświatowej oraz Bydgoskim Grantem Oświatowym, a także zyskała dofinansowanie Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej.

Każda AFF-Era przebiega pod innym hasłem. W 2023 roku 161 uczestników akredytowanych i wielu bydgoszczan wzięło udział w edycji zatytułowanej *Wolność*. W tym roku zapraszamy na *Kino i rytuały*.

Rytuał definiowany jest jako ustalona forma symbolicznych czynności, składających się na obrzęd religijny, praktyki magiczne lub podniosłą uroczystość albo zespół czynności, których częste powtarzanie tworzy dotyczący czegoś zwyczaj. Temat mieści w sobie zatem bardzo pojemny zestaw zagadnień obecnych w filmie. Bezpośrednio odwołuje się do ukazywanych na ekranie rytuałów religijnych, kulturowych, obyczajowych, politycznych, społecznych czy kulinarnych. Filmowcy niezliczoną ilość razy ukazywali je w sposób fascynujący poznawczo i wiele mówiący o otaczającej widza rzeczy-

wistości. W kulturze rytuały funkcjonują zarówno jako coś obcego i niepokojącego, jak i przeciwnie – coś oswojonego, wiążącego człowieka z tradycją. AFF-Era będzie okazją do zestawienia różnorodnych ujęć rytuałów w filmach. **BIK**

Program:

Piątek 22 listopada:

godz. 11.15: wykład inauguracyjny;

godz. 12.00: *Dzień świra*, reż. Marek Koterski, Polska 2002, 93 min;

godz. 15.00: *Paterson*, reż. Jim Jarmusch, USA, Francja, Niemcy 2016, 13 min;

godz. 20.00: *A czego tu się bać?*, reż. Małgorzata Szumowska, Polska 2006, 39 min;

godz. 21.00: *Chłopcy z ferajny*, reż. Martin Scorsese, USA 1990, 146 min.

Sobota 23 listopada:

godz. 9.00: *Matka Joanna od Aniołów*, reż. Jerzy Kawalerowicz, Polska 1961, 103 min;

godz. 11.00: *Rozmowa*, reż. Francis Coppola, USA 1974, 113 min;

godz. 13.00–13.30: dyskusja;

godz. 15.15: *Perfect Days*, reż. Wim Wenders, Niemcy, Japonia 2023, 123 min;

godz. 19.30: seans zamknięty dla uczestników akredytowanych i posiadaczy karnetów na całe wydarzenie;

godz. 21.10–21.30: dyskusja;

godz. 21.30: *Midsommar. W biały dzień*, reż. Ari Aster, USA, Szwecja, Węgry 2019, 147 min.

Niedziela 24 listopada:

godz. 9.30: podsumowanie 37. AFF-Ery Filmowej;

godz. 10.00: *Usłyszcie mój krzyk*, reż. Maciej Drygas, Polska 1991, 46 min;

godz. 11.00–11.15: dyskusja;

godz. 11.15: *Bulion i inne namiętności*, reż. Tran Anh Hung, Francja 2023, 135 min.

Bilety: 11 zł (normalny) / 8 zł (ulgowy). Karnety: 60 zł / 44 zł (ulgowy). Bilety do nabycia przed seansami w recepcji Pałacu Młodzieży. Karnety do nabycia w recepcji Pałacu Młodzieży od 12 listopada.

Adresy bydgoskich instytucji kultury

Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego, ul. J. Słowackiego 7, 85-008 Bydgoszcz, tel. 523 210 582, www.amfn.pl **11**

Akademicka Przestrzeń Kraetywna przy Wyższej Szkole Gospodarki, **Muzeum Fotografii**, ul. Karpacka 52, 85-164 Bydgoszcz, adres do korespondencji: ul. A. Naruszewicza 11, 85-229 Bydgoszcz, tel. 52 567 00 07, email: muzeumfoto@byd.pl, www.muzeumfoto.byd.pl

Artgallery, Stowarzyszenie Działalności Artystycznych, ul. Gdańska 54, 85-021 Bydgoszcz **5**

Biblioteka UKW, ul. Szymanowskiego 3, 85-074 Bydgoszcz, tel. 52 326 64 60, biblioteka.ukw.edu.pl **40**

Bydgoskie Centrum Informacji, ul. Batorego 2, 85-104 Bydgoszcz, bcic@visitbydgoszcz.pl, www.visitbydgoszcz.pl **4**

Bydgoski Instytut Głosu - profesjonalne centrum doskonalenia głosu, ul. Śniadeckich 21/4, 85-011 Bydgoszcz, tel. 500 347 009, bydgoski.institutglosu@gmail.com, www.bydgoskiinstytutglosu.pl **39**

Bydgoskie Centrum Sztuki im. Stanisława Horno-Popławskiego, ul. Jagiellońska 47, 85-097 Bydgoszcz, tel. 668 892 896, www.bcs.bydgoszcz.pl **3**

Bydgoskie Towarzystwo Heraldyczno-Genologiczne, 85-165 Bydgoszcz, ul. Tucholska 15/50, prezes: Andrzej Nejmian

Bydgoskie Towarzystwo Naukowe, Societas Scientiarum Bydgotiensis, Bydgoszcz Scientific Society, ul. Jezuicka 4, 85-102 Bydgoszcz, tel./fax 523 222 268, www.btn.bydgoszcz.eu, prezes prof. dr hab. inż. Marek Bieliński, **6**

Dom Edukacyjno-Kulturalny „REGNUM” przy Fundacji „Nowe Pokolenie”, ul. A. G. Siedleckiego 12 i ul. Bośniacka 3, dyr. Joanna Dobska, tel./fax 523 711 051, 793 101 280, www.nowe-pokolenie.pl, fundacja@nowe-pokolenie.pl

Dom Kultury MODRACZEK, ul. Ogrody 15, tel./fax 523 713 331, www.modraczek.smbudowlani.pl, e-mail: modraczek@smbudowlani.pl, agnieszka.buzalska@smbudowlani.pl, dyr. Agnieszka Buzalska

Dom Kultury ORION, ul. 16 Pułku Ułanów Wlkp. 1, 85-319 Bydgoszcz, tel. 523 487 201, kierownik Nicoletta Stachura

ELJAZZ – Centrum Artystyczne, ul. Kręta 3, 88-117 Bydgoszcz, tel. 523 221 574, 662 152 726, www.eljazz.com.pl **16**

Filharmonia Pomorska, dyrektor Maciej Puto, ul. A. Szwałbego 6, 85-080 Bydgoszcz. Sprzedaż biletów w kasie FP: wt.-pt. w godz. 14-18 oraz godzinę przed koncertem. Rezerwacja telefoniczna w godz. 12-14. Tel. 52 321 02 34, e-mail: kasa.biletowa@filharmonia.bydgoszcz.pl; www.filharmonia.bydgoszcz.pl **7**

Fundacja Fotografistka, ul. Pomorska 68A/1, Bydgoszcz, tel. 508 732 871, <https://fotografistka.pl> **21**

Fundacja „Wiatrak”, ul. Bohtucia 5, 85-791 Bydgoszcz, tel. 523 234 810, www.wiatrak.org.pl, e-mail: sekretariat@wiatrak.org.pl

Galeria 85, prowadzi Ewa Pankiewicz, ul. Gdańska 17, 85-006 Bydgoszcz, tel. 523 226 222 **17**

Galeria ALIX, M. i M. Dobeccy, ul. Jezuicka 26 **18**

GALERIA AUTORSKA Jan Kaja i Jacek Soliński, ul. Chocimska 5, 85-097 Bydgoszcz, tel. 608 596 314, www.autorska.pl, galeria@autorska.pl **8**

Galeria Francuska MISTRAL, przy WSG, prowadzi Henryka Stachowska prezes Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Francuskiej, ul. Garbary 2, budynek A, tel. 668 705 587

Galeria Innowacji UTP, ul. Prof. S. Kaliskiego 7, 85-789 Bydgoszcz, kier. dr Anna Bochenek, czynne 10-17

Galeria MDK 1 przy MDK nr 1, ul. Baczyńskiego 3

Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy, dyrektorka: Karolina Leśnik-Patelczyk, Gmach główny **12** (ul. Gdańska 20) wtorek–piątek: 10.00–18.00 sobota–niedziela: 11.30–16.30, wstęp wolny, www.galeriabwa.bydgoszcz.pl, bwa@galeriabwa.bydgoszcz.pl, tel. 52 339 30 50;

Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy **10** (ul. Gdańska 3): wtorek–piątek: 11.00–18.00, sobota: 11.00–14.00, wstęp wolny

Galeria Wspólna (MCK+ZPAP), ul. Batorego 1/3, 85-104 Bydgoszcz, tel. 523 221 447, e-mail: galeriawspolna@onet.pl **22**

Galeria Pleszynski Kobra, 85-079 Bydgoszcz, ul. Kościuski 27, tel. 0048 600451577 **43**

Izba Pamięci Adama Grzymały-Siedleckiego, WiMBP, ul. Libelta 5, tel. 523 238 207, czynne: wt. i pt. 13-18, śr. 10-15 **19**

Jagiellońska 1, Dom Aukcyjny i Galeria Sztuki, ul. Jagiellońska 1, 85-067 Bydgoszcz, www.jagiellonska1.pl **37**

Kino Jeremi / Hangar Kultury, Zespół Szkół nr 5 Mistrzostwa Sportowego, ul. Gen. A. Fieldorfa „Nila” 13, 85-796 Bydgoszcz, tel. 52 343 66 67, e-mail: monika.jarzyna@liceumxv.edu.pl

Klub ARKA, ul. M. Konopnickiej 24a, 85-124 Bydgoszcz, tel. 523 487 202, kierownik Nicoletta Stachura

Klub HEROS, ul. Gen. W. Thomée 1, Bydgoszcz, tel. 523 430 004, kierownik Grażyna Wrzeczconek

Klub Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, ul. Sułkowskiego 52a, 85-915 Bydgoszcz, tel. 261 413 550, kierownik mgr Marek Trojan. Biblioteka Klubu IWSPSz, tel. 261 413 563, kierownik mgr Zdzisława Gajownik, e-mail: klubiwspsz@wp.mil.pl

Klub Miłośników Australii i Oceanii, ul. Plac Kościeleckich 8, pok. 8, Bydgoszcz, adres do korespondencji: ul. Janosika 3/78, 85-794 Bydgoszcz, prezes Lech Olszewski, tel. 607 120 182, 52 343 75 11, www.kmaio.polus.pl **20**

Klub Miłośników Kaktusów, przy Klubie „ARKA” BSM, ul. M. Konopnickiej 24a, 85-124 Bydgoszcz, przewodniczący Jerzy Balicki, tel. 523 215 538

Klub ODNOWA, al. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego 38, tel. 523 631 867, e-mail: klubodnowa@interia.pl, www.klubodnowa.strefa.pl, kier. Grażyna Salemska

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, pl. Kościeleckich 6, 85-033 Bydgoszcz, tel. 52 585 15 01-03, www.kpck.pl. Dyrektor: Ewa Krupa, sekretariat@kpck.pl; Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej pl. Kościeleckich 6, 85-033 Bydgoszcz, tel. 52 585 15 06, www.galeria.kpck.pl, Kierownik: Katarzyna Wolska, galeria@kpck.pl **29**

Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, ul. Marcinkowskiego 12, 85-056 Bydgoszcz, tel. 523 255 555 (informacja), sekretariat@mck-bydgoszcz.pl, www.mck-bydgoszcz.pl **25**

Międzynarodowe Centrum Kultury i Turystyki oraz Esperantotur ul. M. Skłodowskiej-Curie 10, 85-094 Bydgoszcz, tel./fax: 523 461 151, e-mail: info@esperanto.bydgoszcz.eu

Młodzieżowy Dom Kultury Nr 1, ul. K.K. Baczyńskiego 3, 85-805 Bydgoszcz, tel. 523 755 349, fax 523 450 628, e-mail: mdkn1bydgoszcz@go2.pl, www.mdk1.bydgoszcz.pl, dyr. Piotr Skowroński

Młodzieżowy Dom Kultury nr 2, im. Henryka Jordana, ul. Leszczyńskiego 42, 85-137 Bydgoszcz, tel./fax 523 731 795, dyr. Adam Łętocha. Biblioteka Literatury Fantastycznej im. Jerzego Grundkowskiego, Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Bydgoszczy, czynna: środa 16.30–19.30.

Młodzieżowy Dom Kultury nr 3 (Zespół Szkół i Placówek nr 1 w Bydgoszczy), ul. Stawowa 53, 85-323 Bydgoszcz, tel. 52 373 25 15, fax/tel. 52 348 68 68

Młodzieżowy Dom Kultury nr 4, ul. Dworcowa 82, 85-010 Bydgoszcz, tel./fax 523 224 413, e-mail: mdk4@cps.pl, www.mdk4.bydgoszcz.pl, dyr. Małgorzata Gładyszewska **23**

Młodzieżowy Dom Kultury nr 5, ul. Krysiwiczowej 8, 85-796 Bydgoszcz, tel./fax 523 485 002, dyr. Jolanta Wawrzonowska, www.mdk5.bydgoszcz.pl, mdk5@mdk5.bydgoszcz.pl

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w Bydgoszczy, ul. Mennica 10, 85-112 Bydgoszcz. Godziny otwarcia: pon – 12.00–18.00 (wystawy nieczynne), czw – śr. 10.00–18.00, pt – 10.00–20.00, sb – niedz. 12.00–20.00. E-mail: info@mlynrothera.pl, tel. 887 467 208, mlynrothera.pl **38**

Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, ul. Berwińskiego 4, 85-044 Bydgoszcz, tel./fax 523 462 318, e-mail: muzeum@ukw.edu.pl, czynne: wt.–pt. 10-14, dyr. prof. dr hab. Adam Sudół **24**

Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego, przy III LO, ul. Staroszkolna 10, 85-209 Bydgoszcz, www.kanalbydgoski.pl, tel. 693 765 075, e-mail: muzeum@kanalbydgoski.pl

Muzeum Mydła i Historii Brudu, ul. Długa 13-17, 85-032 Bydgoszcz. Rezerwacja tel. 525 157 015, e-mail: warsztaty@muzeummydla.pl; www.muzeummydla.pl **15**

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, ul. Gdańska 4, 85-006 Bydgoszcz, dyrektor: Anna Kornelia Jędrzejewska, sekretariat: tel. 52 52 53 555, sekretariat@muzeum.bydgoszcz.pl; www.muzeum.bydgoszcz.pl. Dział Nauki i Literatury: tel. 883 366 055, wyklad@muzeum.bydgoszcz.pl. Dział Edukacji: tel. 52 58 59 911, edukacja@muzeum.bydgoszcz.pl. Dział Promocji i Marketingu: tel. 52 58 59 929, 52 58 59 926, promocja@muzeum.bydgoszcz.pl. Biblioteka i Czytelnia: biblioteka@muzeum.bydgoszcz.pl, tel. 52 52 53 515, 52 52 53 516, godziny otwarcia: wtorek: 10.00-15.00, środa: 12.00-15.00, czwartek: 10.00-15.00, piątek: 12.00-15.00, sobota, niedziela, poniedziałek: nieczynne. Godziny otwarcia: Gmach główny MOB, ul. Gdańska 4, Zbiory Archeologiczne, Galeria Sztuki Nowoczesnej, Europejskie Centrum Pieniądza, Dom Leona Wyczółkowskiego, Spichrze nad Brdą, Apteka Pod Łabędziem: wt., czw. 10.00–18.00, śr., pt. 12.00–20.00, sob., niedz. 12.00–18.00, poniedziałek nieczynne. Explozeum: Zamknięte do 1 marca. Centrum Edukacji Muzealnej, godziny otwarcia: 9.00-15.00. **26**

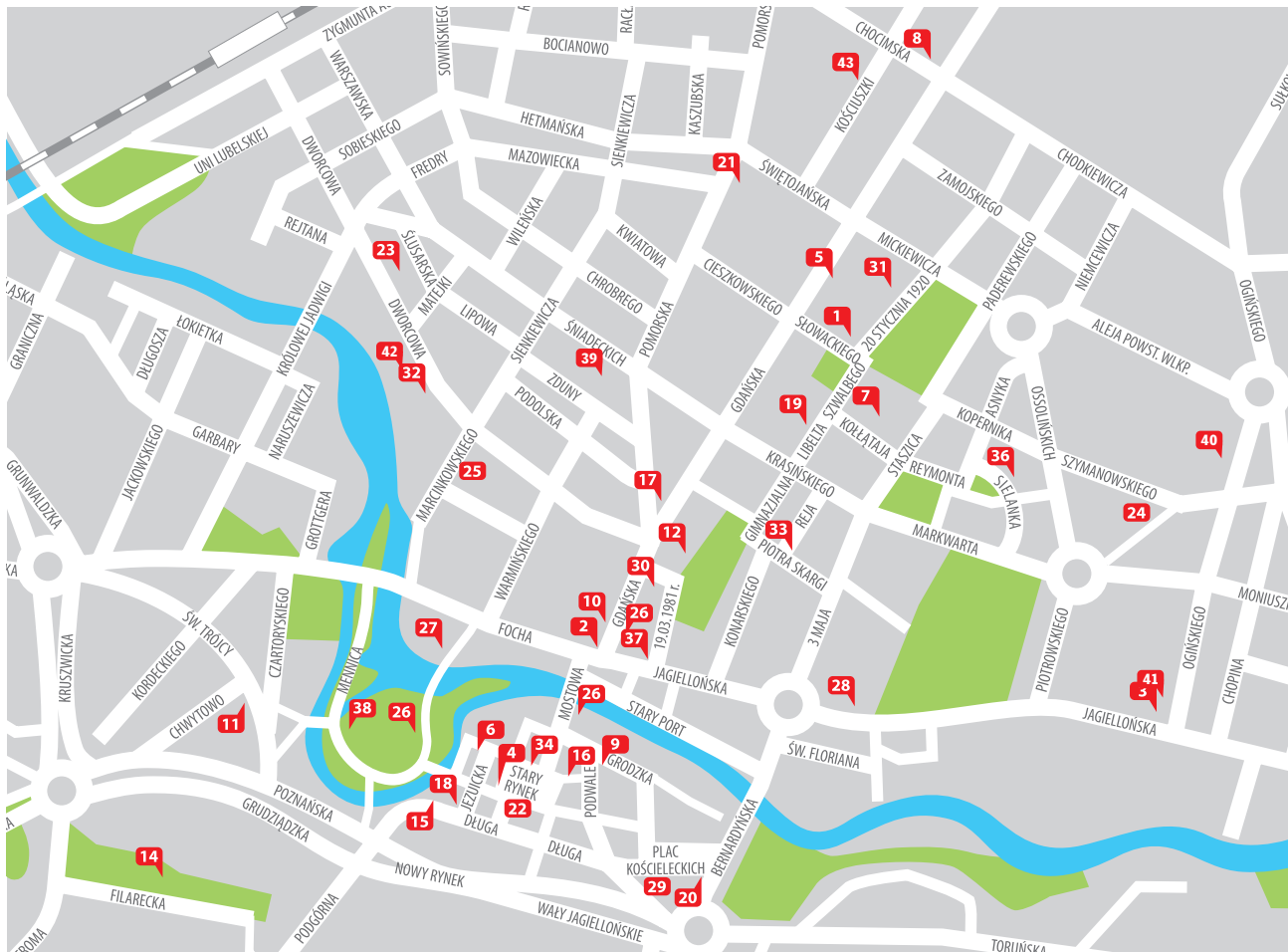
Muzeum Wodociągów:

Hala Pomp, ul. Gdańska 242 oraz **Galeria Wieży Ciśnień**, ul. Filarecka 1, www.muzeum@mwik.bydgoszcz.pl **14**

Muzeum Oświaty, ul. M. Curie-Skłodowskiej 4, tel. 523 426 590

Muzeum Wojsk Lądowych, ul. Czerkaska 2, 85-641 Bydgoszcz, dyr. Wojciech Bartoszek, tel. 261 414 876. Godziny otwarcia: poniedziałek – nieczynne; wtorek, środa, piątek – godz. 8.30–15.30; czwartek – 8.30–18.00, sobota – 12.00–16.00, niedziela – 10.00–14.00; wstęp wolny. www.muzeumwl.pl

Opera Nova w Bydgoszczy, dyrektor: Maciej Figas, ul. Marszałka Focha 5, 85-070 Bydgoszcz, tel. 523 251 502, Dział Promocji i Obsługi Widzów oraz przedsprzedaż biletów: tel. 523 251 655, fax 523 251 636. Kasa biletowa tel. 523 251 555. Obiekt dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych, www.operanova.bydgoszcz.pl **27**

Otwarta Przestrzeń „Światłownia”,
ul. Św. Trójcy 15, 85-224 Bydgoszcz,
swiatlownia@onet.pl, www.swiatlownia.eu **11**

Pałac Młodzieży, ul. Jagiellońska 27,
85-097 Bydgoszcz, tel. 523 210 081,
www.palac.bydgoszcz.pl, dyr. Magdalena Bereda.
Tutaj: Galeria Pałac **28**

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. Mariana Rejewskiego, ul. Skłodowskiej-Curie 4,
85-094 Bydgoszcz, tel. 523 413 074;
www.pbw.bydgoszcz.pl,
dyr. Ewa Pronobis-Sosnowska

**Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział
Kujawsko-Pomorski,** ul. Warmińskiego 13, 85-087
Bydgoszcz, tel. 739-907-482, Prezes Janusz Stanecki
mail: sekretariat@pzchiokp.pl

Stowarzyszenie Artystyczne „MÓZG”,
www.stowarzyszenie.mozg.art.pl, ul. Gdańska 10,
85-006 Bydgoszcz, tel. 523 455 195 **30**

**Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania
Młodzieży,** ul. Salezjańska 1, 85-792 Bydgoszcz,
tel. 52 344 34 01, 600 371 696; 52 376 67 39 (po godz.
16.30); email: sswm-bydgoszcz@salezjanie.pl

Teatr Kameralny w Bydgoszczy,
Dyrektor: Mariusz Napierała, ul. Grodzka 14-16,
85-109 Bydgoszcz. Biuro: Centrum Kongresowe
Opery Nova, ul. Marszałka Ferdynanda Focha 5,
85-070 Bydgoszcz. Tel. 885 904 192,
e-mail: biuro@teatrkameralny.com,
www.teatrkameralny.com **9**

Teatr Pantomimy „DAR”,
www.dar.art.pl; e-mail: teatrdar@wp.pl,
tel. 523 407 468, 602 572 021, 602 257 675

Teatr Polski im. Hieronima Konieczki,
dyrektor: Wojciech Faruga, al. Mickiewicza 2,
85-071 Bydgoszcz, tel. 523 397 841, Kasa biletowa:
czynna od środy do piątku w godzinach 14.00-18.00,
al. Mickiewicza 2 (wejście od parku od ul. 20 Stycznia
1920) oraz godzinę przed spektaklem, tel. +48 523
397 818, tel. +48 885 607 090, bilety@teatrpolski.pl;
www.teatrpolski.pl **31**

Toniebajka. Księgarnia dla wszystkich,
ul. Focha 2, 85-070 Bydgoszcz, tel. 665 192 904 **2**

Towarzystwo Inicjatyw Kulturalnych,
ul. Dworcowa 62/2, 85-009 Bydgoszcz,
tel. 523 213 371, prezes Maria Papała **32**

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy,
ul. Jezuicka 4, tel./fax 523 225 196, 523 454 434,
www.tmbb.pl, e-mail: biuro@tmbb.pl, skrytka
pocztowa nr 17, 85-169 B 37,
prezes Jerzy Derenda. Biuro Zarządu
czynne pon.-pt. 9-15 **6**

**Towarzystwo Muzyczne im. Ignacego Jana
Paderewskiego,** ul. ks. Piotra Skargi 7,
85-018 Bydgoszcz, tel./fax 523 270 291,
www.konkurspaderewskiego.pl,
prezes prof. Katarzyna Popowa-Zydroń **33**

**Towarzystwo Operowe im. prof. Felicji
Krysiewiczowej,** ul. Focha 5, 85-006 Bydgoszcz,
prezes Zenona Tomczak, tel. 603 993 852,
sekretarz zarządu Danuta Święcichowska **27**

Towarzystwo Polsko-Austriackie, Oddział B.
ul. Stary Rynek 5, 85-104 Bydgoszcz, tel. 609 678 277,
e-mail: lubomira.kubiak@gmail.com, prezes Lubomira
Kubiak, dyżury w każdą drugą środę miesiąca **34**

Towarzystwo Polsko-Niemieckie, ul. Fordońska 120.
Dyżury w każdy trzeci poniedziałek miesiąca w godz. 13-16,
e-mail: tpn1@wp.pl, www.facebook.com/tpn.Bydgoszcz,
prezes Danuta Szczepaniak-Kucik, tel. 504 100 024,
sekretarz Krystyna Bender-Dudziak, tel. 605 666 936

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej,
Prezes: Beata Żmuda, tel. 693 925 911, wiceprezes:
Maria Pastucha, tel. 694 582 721, www.tppf.byd.pl

Urząd Miasta, Biuro Kultury Bydgoskiej,
ul. Sielanka 8A (I piętro) 85-073 Bydgoszcz,
tel.: 52 58 58 189, fax: 52 58 58 832, e-mail:
bkb@um.bydgoszcz.pl, dyr. Magdalena Zdończyk **36**

Wędrowniczek – Klub Turystyczny,
prezes Adam Czachorowski, tel. 523 251 635

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy – Dyrektor –
Dagmara Reszkowska-Gierden, ul. Długa 39,
85-034 Bydgoszcz, tel. centrala 52 323 80 08,
52 33 99 200, tel. sekretariat 52 328 73 90, 52 33 99 225,
e-mail: sekretariat@wimp.bydgoszcz.pl,
www.biblioteka.bydgoszcz.pl **35**

Sopocki Dom Aukcyjny, ul. Jagiellońska 47, 85-097
Bydgoszcz, tel. 602 593 826, sda.bydgoszcz.pl **41**

Świetlica Ukraińska, ul. Dworcowa 57/1, 85-009 Bydgoszcz,
tel. 884 841 966, e-mail: zahnitkoliliia@gmail.com,
dyrektor: Liliia Zahnitko **42**

Redakcja „BIK” prosi Państwa o weryfikację danych:
bik@mck-bydgoszcz.pl

■ 2.11.2024, sobota

Laboratorium pieśni – koncert

■ 11.11.2024, poniedziałek

Kabaret Moralnego Niepokoju – premiera nowego programu *Normalnie to to nie jest*

■ 16.11.2024, sobota

Paweł Domagała – stand-up *Zresztą nieważne*

■ 17.11.2024, niedziela

The Animals and Friends – 60th Anniversary Edition – koncert

■ 17.11.2024, niedziela

żONa – komedia niejednoznaczna w swoim rodzaju

■ 22.11.2024, piątek

Ślub doskonały – spektakl komediowy

■ 24.11.2024, niedziela

Majka Jeżowska – *A ja wolę 45 lat* – trasa jubileuszowa – koncert

■ 25.11.2024, poniedziałek

Maciej Stuh – *Mam to wszystko w standupie!*

Szczegóły: adria-art.pl.

inf. Anna Wiącek-Freś

Akademia Muzyczna w Bydgoszczy

■ 7.11.2024, czwartek, godz. 19.00, Sala Koncertowa im. prof. R. Sucheckiego, ul. Staszica 3; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

Pracownicy i studenci AMFN w Bydgoszczy in memoriam

Dominika Marcinkowska sopran, Weronika Wojtkowska mezzosopran, Zespół Wokalny Wydziału Wokalno-Aktorskiego, Anna Kocent przygotowanie, Orkiestra Barokowa AMFN w Bydgoszczy, Michał Marcinkowski, Marcin Tarnawski kierownictwo artystyczne. W programie: G.B. Pergolesi – *Stabat Mater*. Koncert jest hołdem dla tych, którzy odeszli. Dedykujemy go zmarłym w tym roku profesorom Akademii Muzycznej – Michałowi Zielińskiemu, Stefanowi Wojtasowi, Alicji Marczak-Faberowej i Wiesławowi Bednarkowi. W prezentowanej muzyce zawieramy wdzięczność za ślad pozostawiony w naszym życiu. Choć fizycznie ich z nami nie ma, poprzez muzykę wciąż są obecni w naszych sercach i myślach.

■ 21.11.2024, czwartek, godz. 19.00, Sala Koncertowa im. prof. R. Sucheckiego; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

Muzyka i filozofia i Koherencje

A Due Voci, Natalia Martinez Arias flet, Lorenzo De Donato prelekacja: *Filozofia muzyki XVII i XVIII wieku*. W programie m.in.: G.Ph. Telemann. Wydarzenie w j. angielskim.

■ 23.11.2024, sobota, godz. 16.00, Sala Audytoriuma Domu Polskiego, ul. Grodzka 1; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

Musica Spiritus Movens

Katarzyna Bąkowska skrzypce, Maciej Kamrowski wiolonczela, Maria Kukier-Turkiewicz

fortepian, ks. Mateusz Ziemelewski słowo. W programie: M. Ravel, H. Vieuxtemps, H. Willa-Lobos.

■ 24.11.2024, niedziela, godz. 11.30, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20; bilety można nabywać w serwisie Bilety24 oraz pół godziny przed audycją w foyer Sali Koncertowej; ceny biletów: dla dziecka 8 zł, dla osoby dorosłej 12 zł, dla posiadacza Karty Dużej Rodziny 7 zł

CCXLVII Poranek Muzyczny dla dzieci z rodzicami: *Dlaczego śpiewak operowy nie potrzebuje mikrofonu?*

Wydarzenie jest trzecim spotkaniem nowego cyklu Poranków Muzycznych 2024/2025 pt. *Muzyczne ścieżki kariery*. Myślą przewodnią cyklu jest zapoznanie słuchaczy z różnego rodzaju zawodami muzycznymi. Wydarzenia przygotowane są specjalnie z myślą o dzieciach, a ich celem jest edukowanie i umuzykalnianie poprzez wspólną zabawę. Na najbliższym spotkaniu odwiedzą nas znakomici śpiewacy operowi. Porozmawiamy o sile ludzkiego głosu i nauczymy się, jak o niego dbać. Audycję poprowadzą Karolina Pesta i Michał Lipski.

■ 24.11.2024, niedziela, godz. 17.00, Sala Rotunda Pałacu w Lubostroniu; bilety w cenie 35 zł normalny, 30 zł ulgowy (dzieci, studenci, emeryci, renciści) można nabywać w Pałacu w Lubostroniu pół godziny przed koncertem

CCLIV Koncert Pałacowy

Bartłomiej Tomaka bas, Michał Kuzimski fortepian, studenci klasy śpiewu.

■ 24.11.2024, niedziela, godz. 18.00, Sala Koncertowa Filharmonii Pomorskiej, ul. Szwalbego 6; bilety w cenie 40 zł normalny, 25 zł ulgowy można nabywać w Dziale Artystycznym AMFN (ul. Słowackiego 7, tel. 52 321 16 67), w serwisie Bilety24 oraz godzinę przed koncertem w Filharmonii Pomorskiej

Koncert Symfoniczny w ramach jubileuszu 50-lecia AMFN w Bydgoszczy

Orkiestra Symfoniczna AMFN w Bydgoszczy, Michał Dworzyński dyrygent, Oscar (Shoyo) Wong fortepian (Australia). W programie: F. Chopin – I Koncert fortepianowy e-moll op. 11, L. van Beethoven – VII Symfonia A-dur op. 92.

■ 26.11.2024, wtorek, godz. 19.00, Sala Koncertowa im. prof. R. Sucheckiego; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

CCCXXVI Bydgoski Wtorek Muzyczny

Filip Lipski skrzypce, Łukasz Macioszek kontrabas, Marcin Chiliński gitara, Rafał Błaszczki fortepian, Stanisław Mitek akordeon. W programie A. Piazzolla. Podczas koncertu usłyszymy m.in. *Cuatro estaciones porteñas* znane również jako *Cztery pory roku w Buenos Aires* – jeden z najbardziej znanych utworów twórcy tango nuevo. Całość dopełnią inne kompozycje autora *Libertanga*.

inf. Anna Cudo

artGallery

- 25.11.2024, poniedziałek, godz. 17.00, Bydgoskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu, ul. Gdańska 5

Wernisaż z okazji 50-lecia pracy twórczej oraz 35-lecia powstania galerii artGallery Anny Osińskiej

Wystawie towarzyszyć będą prace klubów plastycznych Muzyczna Bydgoszcz UNESCO prowadzonych przez artystkę, Klub Senior Plus, Klub Barwy z ul. Dworcowej 3, Klub Kolory Sue Ryder.

inf. honorata.74

Klub Arka BSM

- 4.11.2024, poniedziałek, godz. 17.30, ul. Konopnickiej 24A

Arka Poezji – wieczór z Towarzystwem Inicjatyw Kulturalnych

Promocja almanachu wierszy polsko-ukraińskich *Trójkąt poetycki: Bydgoszcz–Czerkasy–Krzemieńczuk*. Prowadzenie: Stefan Pastuszewski.

- 11.11.2024, poniedziałek, godz. 11.00–14.00

Narodowe Święto Niepodległości – drzwi otwarte w Izbie Pamięci im. J. Piłsudskiego

- 19.11.2024, wtorek, godz. 14.00

Aktywny Senior Arka – oprawianie obrazów z mchem

Zajęcia ze Stowarzyszeniem Miłośnicy Górzyskowa. Obowiązują zapisy, liczba miejsc ograniczona. Prowadzenie: Monika Wawrzyniak i Beata Kowalczyk.

D.K. Orion BSM

- 4.11.2024, poniedziałek, godz. 15.30, ul. 16. płk. Ułanów wlkp. 1

Koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu chóru mieszanego Dzwon

- 6.11.2024, środa, godz. 17.30

Salon Literacki Oriona – zaduszki poetyckie

Prowadzenie: Dariusz Tomasz Lebioda.

- 13.11.2024, środa, godz. 17.30

Koncert chóru Medici Cantares

- 20.11.2024, środa, godz. 17.30

Koncert zespołu Arte Con Brio

inf. Klub Arka

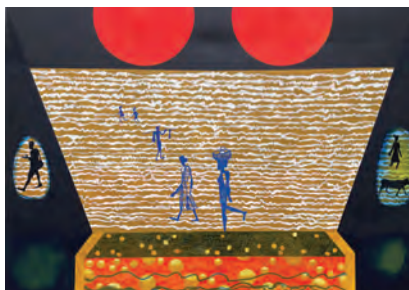

BYDGOSKIE
CENTRUM
SZTUKI

Bydgoskie Centrum Sztuki

- do 13.11.2024, środa

XVIII Europejskie Spotkania Artystyczne: Anna Bochenek i Grzegorz Pleszyński

Anna Bochenek, *Dwa nieba*, 2024, 120 x 170 cm

- 21.11.2024, czwartek, godz. 18.00 – wernisaż z oprowadzaniem; wystawa potrwa do 17 stycznia

Sztuka samurajów

Wystawa *Sztuka samurajów* to przekrojowe spojrzenie na historię wojowników, którzy na ponad 800 lat zdominowali archipelag Wysp Japońskich. Prezentuje to, co było im szczególnie bliskie – miecze, z których każdy zawiera duszę samuraja, oraz unikatowe zbroje. Na wystawie zobaczycie także przedmioty, które towarzyszyły samurajom w życiu codziennym, w tym przede wszystkim podczas uprawiania tak ważnych dla nich „trzech sztuk klasycznego wyrafinowania”, czyli ceremonii herbaty, sztuki układania kwiatów oraz sztuki doceniania kadzidła. Wystawie towarzyszyć będą spotkania z właścicielem kolekcji Maciejem Płotkowiakiem, daty ogłosimy wkrótce na naszej stronie internetowej.

inf. Natalia Pichłacz

GALERIA
MIEJSKA BWA
W BYDGOSZCZY

Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy

W dniach 1 oraz 11 listopada 2024
Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy – nieczynna.

- do 17.11.2024, niedziela, ul. Gdańska 20

Paweł Romańczuk. *Humanoidy*

Prezentowana wystawa, będąca częścią 13. Fonomo Music & Film Festival 2024, to instalacja z wybranych prac dźwiękowych autorstwa Pawła Romańczuka. Składają się na nią mechaniczne obiekty grające, które eksplorują obszar

bezosobowej performatyki, płynnie przechodząc w format grających rzeźb. Stałymi elementami obecnymi w tych pracach są nietypowe źródła dźwięku: unikalne instrumenty muzyczne lub amplifikowane przedmioty bez cech instrumentalnych, pojawiające się w pracach Romańczuka i Małych Instrumentów od 2007.

- 14.11.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Gdańska 20 – wernisaż; wystawa czynna do 12 stycznia

Dobrowolność

Jak czuję swoje ciało w otaczającej przestrzeni? Dobrowolność to brak scenariusza, jedynie propozycja swobodnego przemieszczania się w przestrzeni. A ta oferuje kilka nienachalnych doznań wielozmysłowych. Do dowolnego mieszania i dawkowania. Jak czuję się ze sobą, na co mam ochotę? Bardziej na zapachowe doznania, podróż papierowym statkiem, obraz innych ciał na płótnie, a może kilka dosadnych pytań/sposobów na rodzaje cielesnych manewrów? Prace rozsiadane w przestrzeni nie anektują jej. Doświadczenie pustki ma wspierać samodzielną podróż przez wystawę. Chodzi o doznania ulgi, swobody bycia, lekkości. Być może nawiązania nitki kontaktu ze sobą albo przeciwnie – odpoczynku od popsychologicznej presji samopoznania. Taka była warstwa koncepcyjna towarzysząca budowaniu wystawy, a jaka będzie jej percepcja? Artystki: Natalia Bażowska, Eda Kranc, Magdalena Moskwa, Aleksander Radziszewski, kuratorki: Karolina Pikosz i Agnieszka Gorzaniak.

- 15.11.2024, piątek, godz. 18.00, ul. Gdańska 3

Rezydencje Artystyczne: Magdalena Ciemierkiewicz_Spotkanie z Artystką

W Galerii Miejskiej bwa w Bydgoszczy przez 3 tygodnie, w ramach naszego Programu Rezydencji Artystycznych, gościśmy artystkę Magdalenę Ciemierkiewicz. Na spotkaniu artystka opowie o swojej twórczości oraz o tym, co w naszym mieście rozbudziło jej ciekawość. Punktem wyjścia działań Ciemierkiewicz w Bydgoszczy jest spacer po Fordonie. Artystka przemierza dzielnicę w poszukiwaniu mikrohistorii, szczególnie tych związanych z losami kobiet i historyczną wielokulturowością Bydgoszczy. Podsumowaniem działań artystki będzie wystawa otwarta od 3 grudnia.

Magdalena Ciemierkiewicz, ur. w 1992 w Rzeszowie. Absolwentka ASP w Warszawie (2016) oraz historii sztuki nowoczesnej w Instytucie

Sztuki PAN (2020). Wykorzystuje różne media, m.in. malarstwo, grafikę, kolaż, fotografię i tkaninę. Kluczowe w jej twórczości są doświadczenie kulturowe pogranicza i osobista perspektywa. Dotyka tematów takich jak wielowymiarowa tożsamość, historie kobiet oraz przenikanie się kultur. Swoje prace prezentowała na: 14. Manifesta Biennial w Kosowie, 2022; w Galerii Białej w Lublinie; Galerii Labirynt; Galerii HOS; DIM, Dom Ukraiński; Tiger Strikes Asteroid, Los Angeles; KVOST, Berlin. Brała udział w rezydencjach artystycznych w Nowym Jorku, Berlinie, Krośnie i Ostrawie. Laureatka Claus Michaleztz Preis 2024.

■ 28.11.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Gdańska 20 – wernisaż; wystawa czynna do 29 grudnia

Znikając nad Wisłą

Wystawa stanowi podsumowanie tegorocznych nadwiślańskich pobytów rezydencyjnych Anny Królikiewicz, Michała Jacaszka i Jakuba Ziółka, realizowanych w ramach działalności Fundacji W788. Prowadzony od roku 2019 program rezydencyjny jest zaproszeniem do chwilowego zaniechania na rzecz wychnieniowego bycia w naturze. Ten regeneracyjny charakter wynika z potrzeby, jaką dostrzeżono wśród osób twórczych, artystek i artystów. Otwarcie wystawy będzie towarzyszył koncert Michała Jacaszka, a dodatkowym gościem wystawy będzie Radek Klasa, który jest laureatem nagrody przyznawanej przez Fundację W788 podczas Międzynarodowej Wystawy Rysunku Studenckiego Rysować.

■ 28.11.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Gdańska 20 – wernisaż (podczas wernisażu odbędzie się oprowadzanie kuratorskie po wystawie); wystawa czynna do 26 stycznia

Marta Szulc. Suche oczy

Przepracowywanie traum przypomina chodzenie po spirali. Czasami wydaje się, że wracamy do punktu wyjścia, ale jesteśmy w nowej płaszczyźnie traumy, która wcześniej była niedostępna do zbadania. Nowa wystawa Marty Szulc *Suche oczy* jest kontynuacją jej wcześniejszych poszukiwań i pracy z wypartymi emocjami. Tytuł wskazuje na cechę traumy, którą jest niemożność zobaczenia, jaka jest rzeczywistość, ponieważ przeżywane wydarzenia są zbyt bolesne, aby je przyjąć. Ta forma ślepoty jest samoobroną, czasami jedyną możliwością uratowania siebie. Jest to druga odsłona tej wystawy, która pod koniec 2023 roku była prezentowana w Centrum Sztuki Galeria EL w Elblągu. Kuratorka: Emilia Orzechowska. Koordynacja: Danuta Milewska.

Marta Szulc (ur. 1980), absolwentka Wydziału Grafiki Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie. Jest artystką wizualną rozwijającą swoją praktykę artystyczną w obszarze malarstwa i rysunku. W większości prac bada własne lęki i próbuje je przepracować, nadając im delikatną formę akwareli, ta estetyzacja lęku stała się sposobem na jego oswojenie. Obecnie koncentruje się na temacie traumy pokoleniowej. Poprzez własne doświadczenia w terapii oraz praktykę artystyczną chce wskazać na powszechność tych przeżyć, starać się je oswoić oraz dać przestrzeń do pracy z nimi. Jej prace były prezentowane w ramach wystaw indywidualnych i zbiorowych m.in. w Ga-

lerii Foksal w Warszawie, CSW Kronika w Bytomiu, Galerii Białej w Lublinie, BWA we Wrocławiu, CSW Łażnia w Gdańsku. Autorka komiksów: *ten z...* oraz *Spleen*.

Marta Szulc, *Body Culture*, z archiwum artystki

■ w każdą środę miesiąca, godzina do ustalenia z grupą, ul. Gdańska 20; wstęp wolny, obowiązują zapisy: 52 339 30 62

Dziecko na warsztat: Niuch. Wąchamy dzieło sztuki

Czy wiecie, że dzieło sztuki może być zapachem? Sprawdźmy, co na ten temat mówią prace Magdaleny Moskwy. A potem stworzycie swoje własne kompozycje zapachowe. Mieszanie olejków eterycznych przypomina trochę mieszanie farb na palce. Przekonajmy się, jakie obrazy można namalować z zapachów. Prowadzenie: Karolina Pikosz i Karolina Rybka – kuratorki Galerii Miejskiej bwa w Bydgoszczy.

■ 4.11.2024, godz. 12.00, ul. Gdańska 20; wstęp wolny

Sztuka w samo południe! – warsztaty dla seniorów: Senior w mediach, czyli o sztuce komunikacji w wieku dojrzałym

Sztuka w samo południe! to cykl spotkań poświęconych sztuce i szeroko rozumianej kulturze, adresowanych do osób w wieku 60+. Na listopadowym spotkaniu przedstawimy podstawowe informacje i zagadnienia z zakresu skutecznej komunikacji. Porozmawiamy o porozumieniu na linii milenialsi-boomerzy, czyli co nas łączy, a co dzieli? Przeprowadzimy również ćwiczenia praktyczne: jak czytać/rozumieć to, co niezrozumiałe dziś, a jutro nieco „oswojone”. Prowadzenie: Monika Kamińska.

■ 20.11.2024, środa, godz. 16.00–20.00, ul. Gdańska 20

Bydgoska Akademia Sztuki – warsztaty: Techniki naprawiania mebli fornirowanych – poznaj zasady i wypróbuj na własnym meblu

Warsztaty wprowadzą uczestników w techniki naprawiania forniru na starych meblach. Spotkanie będzie podzielone na 2 części: wprowadzenie i pokaz oraz praca własna na meblu. Warsztaty poprowadzi Małgorzata Budzich – właścicielka pracowni i bloga Odnawialnia, doświadczona trenerka, która od lat prowadzi warsztaty z renowacji mebli i tapicerki. Koszt uczestnictwa w warsztatach: 300 zł/os., liczba uczestników: do 10 osób, zapisy: danuta-palys@galeriabwa.bydgoszcz.pl (do 8 listopada).

inf. Danuta Pałys

FILHARMONIA
POMORSKA
IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO
W BYDGOSZCZY

Filharmonia Pomorska im. I.J. Paderewskiego

■ 6.11.2024, środa, godz. 19

Joscho Stephan Trio

Wykonawcy: Joscho Stephan Trio: Joscho Stephan gitara, Sven Jungbeck gitara, Volker Kamp kontrabas, Krzysztof Pelech gitara, Cezary Nelkowski prowadzenie. W programie m.in.: John Lennon, Paul McCartney – *Can't Buy Me Love*, Pat Metheny – *Travels*, Joscho Stephan – *Ballade pour Django*, *A Simple Song*, *Funk 22*, Astor Piazzolla – *Libertango*, *Oblivion*, Dorado Schmidt – *Bossa Dorado*, Elvis Presley – *They Remind Me Too Much Of You*, Django Reinhard – *Django's Waltz*.

■ 8.11.2024, piątek, godz. 19

Tatrami urzeczony

Wykonawcy: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Antoni Wit dyrygent, Urszula Guźlecka prowadzenie. Wojciech Kilar – *Kościółec 1909*, Mieczysław Karłowicz – *Odwieczne pieśni*, Witold Lutosławski – *Koncert na orkiestrę*.

■ 10.11.2024, niedziela, godz. 17

Balet o kawie – koncert familijny

Wykonawcy: Orkiestra Kameralna Capella Bydgosciensis, Waldemar Kośmiejka kierownictwo artystyczne, Weronika Kłos sopran, Paweł Piotrowski baryton, Balet Cracovia Danza. Jan Sebastian Bach – *Kantata o kawie* BWV 211, Suiety orkiestrowe BWV 1066–69 (wybór).

■ 15.11.2024, piątek, godz. 19

Piosenka jest dobra na wszystko

Wykonawcy: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Sławomir Chrzanowski dyrygent, Olga Bończyk śpiew, Piotr Wrombel fortepian, aranżacje, Bartek Szetela kontrabas, Krzysztof Szymański perkusja. W programie m.in.: J. Wasowski / J. Przybora – *Piosenka jest dobra na wszystko*, H. Wars / J. Tuwim – *Na pierwszy znak*, J. Zalewski – *Wymyśliłam Cię*, M. Zacharewicz / J. Kondratowicz – *Te same noce i dni*, A. Zieliński / W. Młynarski – *Ktoś mnie pokochał*, J. Kukulski / J. Kondratowicz – *Tyle słońca w całym mieście*, J. Wasowski / B. Brok – *Jeszcze poczekajmy*, J. „Duduś” Matuszkiewicz / W. Młynarski – *Jeszcze w zielone gramy*.

■ 20.11.2024, środa, godz. 19

Magia harf

Wykonawcy: Orkiestra Kameralna Capella Bydgosciensis, Rudolf Tiersch dyrygent, Carlos Roberto Peña Montoya harfa, Juliusz Wesołowski harfa, Konrad Mielnik prowadzenie. Giacomo Puccini – *Chryzantemy*, Maciej Malecki – *Concertino* w dawnym stylu na 2 harfy i orkiestrę smyczkową, Franz Josef Reinl – *Impresja i Joujou* na 2 harfy i orkiestrę smyczkową, Joseph Haydn – *Symfonia nr 45 fis-moll Pożegnalna*.

■ 22.11.2024, piątek, godz. 19

Tytan Mahlera

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Mykola Diadiura dyrygent. Gustav Mahler – *Symfonia D-dur Tytan*.

■ 29.11.2024, piątek, godz. 19

Muzyka filmowa

Wykonawcy: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Tomasz Szymuś dyrygent, Katarzyna Dereń wokół, Kamil Bijoś wokół, Magdalena Miśka Jackowska prowadzenie. W programie: utwory Jerzego „Dudusia” Matuszkiewicza.

■ 30.11.2024, sobota, godz. 19

Andrzejki

Orkiestra Kameralna Capella Bydgosciensis, Bernard Chmielarz dyrygent, Dorota Nowak sopran, Roksana Korban sopran, Nazarii Kachala tenor, Łukasz Lenart baryton, Magdalena Miśka-Jackowska prowadzenie. W programie: arie i duety z operetek i musicali.

Koncerty edukacyjne:

■ 4.11.2024, poniedziałek, godz. 9.30, 11.00, 12.30, 14.00

Poranek muzyczny dla seniorów Szczęśliwa czwórka, czyli muzykowanie w kwartecie

■ 30.11.2024, sobota, godz. 10.30, 12.30

154. Od brzuszka do uszka maluszka

■ 30.11.2024, sobota, godz. 11.00, 12.45

Akademia WioliMisia

inf. J. Narewska

Galeria Autorska Jan Kaja i Jacek Soliński

■ 7.11.2024, czwartek, godz. 18.00,
ul. Chocimska 5

Na strunach Słowa – spotkanie poetyckie poświęcone Jadwidze Tyrankiewicz (1923–1997)

Jadwiga Tyrankiewicz, ur. 21 listopada 1923 w Wągrowcu, zm. 14 grudnia 1997 w Bydgoszczy. Poetka. Jej życie od 1926, z wyjątkiem czasu II wojny św., związane było z naszym miastem. W przedwojennej Bydgoszczy zdażyła ukończyć trzy klasy w prywatnym gimnazjum, a „małą maturę” zrobiła już na tajnych kompletach w Lublinie. Tam również ukończyła Specjalną Szkołę Handlową im. A. Arciszewskiej. W kwietniu 1945 wróciła do Bydgoszczy. Studiowała polonistykę na UMK w Toruniu. Po studiach pracowała m.in. jako nauczyciel jęz. polskiego w Technikum Łączności w Bydgoszczy. Po 1963 przeszła na rentę z powodu słabego zdrowia. Poświęciła się całkowicie poezji. Debiutowała w 1963 wierszem *Mój dom*, który ukazał się „Ilustrowanym Kurierze Pomorskim”. Członkini ZLP w latach 1970–1983.

■ 7.11.2024, godz. 18.00, ul. Chocimska 5

...moje okno wychodzi na ulicę – spotkanie poetyckie z Justyną Kubiak

Justyna Kubiak, ur. w Bydgoszczy, od kilkunastu lat mieszka w Solcu Kujawskim. Ukończyła historię, podyplomowo bibliotekoznawstwo i dziennikarstwo. Pracuje w Bibliotece Głównej UKW, w dziale zbiorów specjalnych. Współtworzy projekt „Archiwum Historii Mówionej-Pamięci Bydgoszczan i Regionu”. Autorka tomu poetyckiego *Kaligrafia* (2022). Współautorka wydawnictwa sołeckiej grupy poetyckiej *Hotel Słów. Początek* (2024)

■ 7.11.2024, godz. 18.00, ul. Chocimska 5

Zdjęcia odnalezione – otwarcie wystawy fotografii Jerzego Riegla (1931–2019) ze zbiorów córek Małgorzaty i Anny. Ekspozycja zorganizowano piątą rocznicę śmierci

Jerzy Riegel, *Rybi Ryneki*, fotografia, brom, 1964

Jerzy Riegel, ur. w 1931 w Bydgoszczy, zm. 25 X 2019 w Bydgoszczy. Z zawodu poligraf. Od 1967 członek ZPAF. Zajmuje się fotografią czarno-białą, a najbardziej zafascynowany jest techniką fotograficzną – izohelią. W 1987 uzyskał uprawnienia MKiS rzeczoznawcy dzieł sztuki współczesnej w zakresie fotografii. Najczęściej podejmowanym tematem jego prac jest architektura miejska, zwłaszcza Bydgoszczy. Jego działania obejmują również fotografię portretową i pejzażową. Swoje prace prezentował w wielu publikacjach i albumach. Przygotował kilkadziesiąt wystaw indywidualnych i uczestniczył w licznych wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Prace artysty znajdują się w zbiorach Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy, Muzeum Okręgowego w Toruniu, w wielu instytucjach publicznych oraz w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą.

inf. Jacek Soliński

Galeria Wieży Ciśnień

■ 8.11.2024, piątek, godz. 18.00, ul. Filarecka 2
– wernisaż; wstęp wolny; wystawa czynna do
3 grudnia

Wystawa Iwony Adamczewskiej Konterfekty

Iwona Adamczewska urodziła się w 1983 w Nakle n. Notecią, jest absolwentką filologii angielskiej, malarką, kuratorką wystaw, autorką instalacji, obiektów, mieszka i tworzy w Bydgoszczy. Od lat rozwija swój indywidualny język artystyczny. Artystka z twórczym imperatywem, kreatywna i ekspresyjna. Warsztat doskonalili w pracowniach bydgoskich artystów: Ewy Miller i dr. Jakuba Elwertowskiego oraz u boku Waldemara Malaka w swojej przestrzeni artystycznej w Pracowni Centrum Kultury Fordon w Bydgoszczy.

Iwona Adamczewska, *Burza mózgow*, 2024

inf. Adam Kosecki

Kamienica 12

Cykl sensorycznych spotkań z książkami #CzyTamŚwiat dla najmłodszych i ich dorosłych opiekunów

Wiek dzieci: od 2 do 7 lat, wiek dorosłych: bez górnej granicy. Zajęcia są darmowe dzięki dofinansowaniu MKiDN, jednak wymagają zapisów na adres: tuczytam@op.pl, w terminach i warunkach określonych w opisach wydarzeń na FB: Tu-CzyTam.Kamienica 12. Zajęcia prowadzi Lucyna Brzezińska-Eluszkiewicz, polonistka, terapeutka integracji sensorycznej, pedagożka i animatorka kultury. Tematy i daty listopadowych zajęć w projekcie *Czytam świat. Czytam książki, poznaję świat: Duży i mały, czarny i biały* (6 listopada, godz. 17.00–18.00); *Kolory* (13 listopada, godz. 17.00–18.00); *Ptaki* (20 listopada, godz. 17.00–18.00); *Misie* (26 listopada, godz. 17.00–18.00).

■ 15.11.2024, piątek, godz. 17.00–18.00

Warsztaty plastyczne, spotkanie z ilustratorką Joanną Bartosik

Dla dzieci od 2 do 7 lat i ich dorosłych opiekunów. Wstęp wolny, wymagane zapisy na adres: tuczytam@op.pl, w temacie wiadomości należy wpisać „Bartosik”.

■ 21.11.2024, czwartek, godz. 17.00

Koncert dla seniorów *Chłopak z gitarą*, wykonawca Kris Forbot

Wstęp wolny dzięki dotacji z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jednak konieczne są zapisy: 12kamienica@gmail.com, tel. 887 164 349.

■ 28.11.2024, czwartek, godz. 16.00–19.00

Certyfikowane szkolenie dla nauczycieli i animatorów kultury *Sensoryczne czytanie #CzyTamŚwiat, zastosowanie w edukacji i animacji kulturalnej*

Szczegółowe informacje i zapisy na stronie Niepublicznej Placówki Doskonalenia Nauczycieli „Wysokie Loty”: wysokie-loty.com.

Przy zgłoszeniach na każde z wydarzeń decydują kolejność i regulaminowość zgłoszeń. Miejsce wydarzeń to sala eventowa Boskiej Wenecji (ul. Poznańska 8–14). Szczegółowe opisy wszystkich wydarzeń znajdują się na FB Kamienica 12 i stronie boskawenecja.pl.

inf. Lucyna Brzezińska-Eluszkiewicz

Kino Jeremi

■ 7.11.2024, czwartek, godz. 19.00

Ja, Kapitan

Seydou (w tej roli nagrodzony na festiwalu w Wenecji *Seydou Sarr*) i Moussa to dwaj młodzi mężczyźni, którzy nie boją się marzyć. Zdają sobie sprawę, że rodzinny Dakar nie jest w stanie zaoferować im wiele, a perspektywa lepszego życia i upragnionej muzycznej kariery czeka na nich z dala od afrykańskiego kontynentu.

■ 14.11.2024, czwartek, godz. 19.00

Sezony

Komedia o miłości z Łukaszem Simlatem w roli egocentrycznego aktora, który musi zmierzyć się z nieoczekiwanym rozpadem długoletniego związku. To uniwersalna historia o relacjach, rozgrywająca się w pełnym absurdów świecie teatru.

■ 21.11.2024, czwartek, godz. 19.00

Operacja Napoleon

Na lodowcu w Islandii grupa turystów natyka się na wrak nazistowskiego samolotu z II wojny światowej. W samolocie znajdują mapy i wskazówki ukrycia złotego pociągu, którym Niemcy chcieli wywieźć zrabowane w okupowanej Polsce złoto. Znalazcy nie wiedzą, że ich śladem podąża bezwzględny i niecofający się przed niczym dyrektor CIA.

■ 28.11.2024, czwartek, godz. 19.00

Imago

Rok 1989. Polska tuż przed przełomem. Podczas kiedy w Trójmieście kwitnie alternatywna

scena muzyczna, młoda, złamana artystka, szukając bliskości ze swoją z pozoru pozbawioną uczuć matką, dowiaduje się, że sama jest w ciąży.

Ceny biletów: normalny 13 zł, ulgowy 8 zł, członkowie Klubu Filmowego wstęp wolny.

inf. Monika Klawitter

KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM KULTURY
W BYDGOSZCZY

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

■ 7.11.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

Rytm wstęgu – otwarcie wystawy tkanin i malarstwa Beaty Palikot-Borowskiej

Na wystawie zobaczymy obrazy i tkaniny, które artystka tkła na krośnie ludowym, wykorzystując znane na Podlasiu od pokoleń techniki wielu nicielnic, w tym technikę radziuszki, techniki tkania wybieranego (perebor) czy przetykanego (sejpak). Bazując na tradycji, artystka powołuje do życia dekoracyjne dywany, ale o zupełnie innym charakterze, w nowoczesnej odsłonie. Wystawa towarzyszy XXI Ogólnopolskiemu Przeglądowi Amatorskiej Tkaniny Unikatowej, czynna jest do 6 grudnia.

■ 8.11.2024, piątek, godz. 10.00; bilety w cenie 15 zł, dostępne w siedzibie KPCK i na biletyna.pl

Klekot – spektakl dla najmłodszych

Pełna ciepła opowieść otwierająca najmłodszych na doświadczanie wszystkimi zmysłami. Podczas przedstawienia, stworzonego w konwencji teatru dla „najmłodszych”, aktorki komunikują się z publicznością bez użycia słów, za pomocą pozawerbalnych środków wyrazu zapraszając maluchy do fascynującego świata teatru. Spektakl przeznaczony dla najmłodszych widzów w wieku do 3. r.ż.

■ 8.11.2024, piątek, godz. 17.00; wstęp wolny

Klub Miłośników Podróży: Malta – kraj na skraju kultur, Krystian Strauss

Tym razem przeniesiemy się na Maltę, kraj o bogatej historii i niezwykłym położeniu między Europą a Afryką. Krystian Strauss podzieli się swoimi przygodami z tej magicznej wyspy, znanej nie tylko z krystalicznie czystych wód, ale także jako miejsce, gdzie powstał pierwszy na świecie zakon rycerski.

- 9.11.2024, sobota, godz. 11.00–13.30; koszt warsztatów (3 spotkania): 90 zł

Teatr niekonsekwencji – warsztaty literacko-aktorskie dla młodzieży i osób dorosłych

Pierwsze spotkanie warsztatów opartych na tekstach Tadeusza Różewicza. Fragmenty dramatów staną się dobrym punktem do rozpoczęcia ćwiczeń dla osób początkujących. Uczestnicy będą mieli okazję nauczyć się m.in. interpretacji tekstu, rozumienia i wyrażania emocji, pracy z ciałem i oddechem. Warsztaty, przeznaczone dla młodzieży od 17. roku życia i osób dorosłych, składają się z 3 dwuipółgodzinnych spotkań. Obowiązują zapisy: alicja.duzyk@kpck.pl, barbara.laskowska@kpck.pl. Liczba miejsc ograniczona. Prowadzenie: Mieczysław Giedrońc.

- 10.11.2024, niedziela, godz. 16.00; wstęp wolny

Wigilia Święta Niepodległości

Jak co roku zapraszamy do wspólnej celebracji Narodowego Święta Niepodległości w dzień jego wigilii. W ramach wydarzenia odbędzie się finał V Kujawsko-Pomorskiego Przeglądu Pieśni Patriotycznej. Młodzi wokaliści w wieku od 7 do 14 lat, wytypowani w eliminacjach wstępnych, wykonają utwory o tematyce patriotycznej i żołnierskiej. W oczekiwaniu na werdykt jury wysłuchamy prelekcji dra Mateusza Solińskiego *Matejko dla Niepodległej. Co możemy „wyczytać” z obrazów krakowskiego malarza.*

- 12.11.2024, wtorek, godz. 18.00; wstęp wolny

Literatura w Centrum: Grzegorz Musiał, Dziennik włoski

Grzegorz Musiał – ur. w Bydgoszczy poeta, pisarz, tłumacz z jęz. angielskiego; dr n. Med., praktykujący lekarz okulista. Autor kilku powieści oraz tomików wierszy. Jego utwory tłumaczono na m.in.: angielski, francuski, niemiecki, hiszpański, rosyjski, węgierski, rumuński, czeski. Członek PEN-Clubu i członek-założyciel Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Mieszka i pracuje w Bydgoszczy.

- 14.11.2024, czwartek, godz. 10.00; bilety w cenie 15 zł, dostępne w siedzibie PKCK i na biletyna.pl

Klekot – spektakl dla najmłodszych

- 15.11.2024, piątek, godz. 17.00–19.30; koszt warsztatów (3 spotkania): 90 zł, płatne w siedzibie PKCK

Teatr niekonsekwencji – warsztaty literacko-aktorskie dla młodzieży i osób dorosłych

- 16.11.2024, sobota, godz. 11.00–13.30; koszt warsztatów (3 spotkania): 90 zł, płatne w siedzibie PKCK

Teatr niekonsekwencji – warsztaty literacko-aktorskie dla młodzieży i osób dorosłych

- 17.11.2024, niedziela, godz. 10.00; wstęp wolny

Międzynarodowy Konkurs Wokalny im. Stanisława Jopka – zapraszamy do udziału (etap I)

Konkurs odbywa się w 4 kategoriach wiekowych: 8–13 lat, 14–19 lat, 20–25 lat i od 26. roku życia wzyw. Dla uczestników przewidziane są nagrody pieniężne i rzeczowe, a podczas gali finałowej laureaci wystąpią na scenie z Mazowszem. Konkurs pozwala także wyłaniać młode talenty, które zapraszane do współpracy w chórze zespołu. Na zgłoszenia (mazowsze.waw.pl/konkurs-rejestracja) czekamy do 16 listopada do godz. 12.00

- 19.11.2024, wtorek, godz. 18.00; wstęp wolny

Czytajmy się! – *Pomiędzy ego a kreacją* – spotkanie z Ryszardem Częstochowskim

Ryszard Częstochowski – ur. w Bydgoszczy pisarz, dramaturg i certyfikowany terapeuta uzależnień – założyciel poradni Monaru w Bydgoszczy. Autor 13 tomów poetyckich, 11 sztuk teatralnych i książki biograficznej. W latach 1993–1996 redagował „Kwartalnik Artystyczny”. Członek SPP Oddział Warszawa. W 2024 odznaczony medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Wiersze Częstochowskiego przeczyta Damian Kwiatkowski. W programie rozmowa z Krystianem Kajewskim.

- 21.11.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

LXXX Spotkania z Historią u Hoffmana: *Pierwsze lata PCK w Bydgoszczy (1919–1921)*, Adam Szefer

Ruch zapoczątkowany w 1863 przez Henriego Dunanta w ciągu kolejnych dekad XIX w. rozprzestrzenił się najpierw w całej Europie, a następnie na innych kontynentach. Niepodległe narody miały za punkt honoru utworzyć własną organizację czerwonokrzyżską. Takie ambicje mieli również Polacy. W kwietniu 1919 powołano do życia Polskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża, uznane na arenie międzynarodowej w lipcu. Lecz jak to się stało, że bydgoską organizację powołano do życia 30 czerwca 1919, kiedy w mieście rządili

Niemcy? Jak wyglądały działania polskiej organizacji w Bydgoszczy do 1920? Co się zmieniło po przyłączeniu miasta do Polski?

- 29.11.2024, piątek, godz. 10.00; wstęp wolny, obowiązują zapisy grup: galeria@kpck.pl

Warsztaty tkackie dla dzieci i młodzieży (grupy zorganizowane)

Warsztaty z kilimu grzebnykowego, zwanego również gobelinowym, to technika tkactwa artystycznego możliwa do zrealizowania bez skomplikowanego warsztatu, idealnie nadająca się dla początkujących i dzieci. Podczas warsztatów poznamy podstawowe sploty, nauczymy się komponowania najprostszych wzorów i sposobów ich realizacji. Wydarzenie towarzyszące XXI Ogólnopolskiemu Przeglądowi Amatorskiej Tkaniny Unikatowej. Prowadzenie: Anna Mackiewicz-Chojnacka.

- 29.11.2024, piątek, godz. 18.00; wstęp wolny

Pamięć: *Mikołaj z Ryńska, rycerz spod znaku jaszczurki* – premiera ostatniej książki Lecha Łbika

Lech Łbik (1957–2023), wybitny historyk i niezwykły człowiek do ostatnich chwil przerwanego nagle życia, pracował nad historią Mikołaja z Ryńska. Nie dokończył wszystkich wątków. Ale to, co napisał, daje nam świetną literacko, typową dla bogatej twórczości badacza, gawędę historyczną. Dzięki staraniom Elżbiety Ługiewicz-Łbik i wielu innych przyjaciół publikacja ukazała się jesienią 2024 nakładem Wydawnictwa Marek Derewiecki w Kętach. Prowadzenie: prof. dr hab. Jacek Maciejewski i Paweł Gąsiorowski.

Ponadto:

- do 30.11.2024, sobota, ul. Wały gen. Sikorskiego 19, Toruń

Wystawa pokonkursowa XXI Ogólnopolskiego Przeglądu Amatorskiej Tkaniny Unikatowej w Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej

W naszym regionie tkaniny eksponuje się rzadko, przegląd jest największym tkackim forum, dlatego gorąco zapraszamy do oglądania wystawy. Zapewniamy, że zauroczy nie tylko miłośników tkactwa.

- 4 i 18 listopada 2024, poniedziałki; koszt spotkań: 240 zł/semestr

Kobiece spotkania tańca w kręgu

Tańce inspirowane są tradycjami różnych kultur, sprzyjają integracji społecznej, poprawiają kondycję fizyczną oraz wzmacniają poczucie wspólnoty w grupie. Zajęcia są dostępne dla osób w każdym wieku i o różnym poziomie sprawności, co czyni je doskonałym narzędziem inkluzji społecznej. Zapraszamy wszystkie chętne panie. Zajęcia prowadzi dr Michalina Radzińska, skrzypaczka, arteterapeutka, certyfikowana instruktorka tańców w kręgu.

inf. Anna Serwach

Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 w Bydgoszczy

■ 16.11.2024, sobota, godz. 9.30, ul. Baczyńskiego 3

XV Ogólnopolski Turniej w Rozwiązywaniu Zadań Szachowych Daj mata

Celem zawodów jest popularyzacja solvingu wśród młodych adeptów tej królewskiej gry oraz ukazanie przydatności umiejętności rozwiązywania różnego typu zadań szachowych w grze praktycznej (turniejowej). Do udziału w zawodach zapraszamy młodych szachistów wieku 7–18 lat posiadających minimum trzecią kategorię szachową.

■ 17.11.2024, niedziela, godz. 10.00,
ul. Baczyńskiego 3

X Mistrzostwa województwa w grze błyskawicznej w warcabach stupolowych, V Bullet

■ 22.11.2024, piątek, godz. 9.00, ul. Baczyńskiego 3

XXVII Muzyczna Jesień dla przedszkolaków oraz uczniów klas I–III szkół podstawowych – eliminacje

Zapraszamy do udziału w XXVII edycji Festiwalu Piosenki i Tańca Muzyczna Jesień. Jak co roku kierujemy go do dzieci 4–6-letnich z bydgoskich przedszkoli oraz z klas 0–III szkół podstawowych. Celem konkursu jest rozwijanie kreatywności i wrażliwości dzieci, promocja dziecięcej twórczości artystycznej, popularyzacja piosenki, ruchu i tańca jako formy aktywnego wypoczynku, a także rozbudzenie wyobraźni i ciekawości świata. Szczegółowy regulamin XXVII Muzycznej Jesieni dostępny jest na: mdk1.bydgoszcz.pl.

■ 29.11.2024, piątek, godz. 9.30, ul. Baczyńskiego 3

XXVII Muzyczna Jesień – finał konkursu w MDK1 (tylko dla zaproszonych laureatów)

inf. Grażyna Tomasiak

Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Bydgoszczy

■ 23.11.2024, sobota, godz. 11.00–13.00,
ul. Leszczyńskiego 42

Razem możemy więcej

W listopadzie zapraszamy na rodzinną imprezę. Ubierzcie się adekwatnie do pogody, bo część

zadań będzie realizowana w ogrodzie, ale, jak mawiają, „nie ma złej pogody na spacer, jest tylko nieodpowiednie ubranie”. Planujemy zajęcia upcylingowe, ornitologiczne, stolarskie, zoologiczne, florystyczne, a na koniec... koło fortuny z wygraną dla każdego uczestnika. Tego dnia w MDK-u nr 2 będzie możliwość zagłosowania na projekty BBO.

inf. Justyna Gorce-Bałut

Młodzieżowy Dom Kultury nr 4 w Bydgoszczy

■ 21.11.2024, czwartek, ul. Dworcowa 82

XXIII Ogólnopolski Konkurs Poezji Śpiewanej Przez różowe okulary

Celem konkursu jest promowanie młodych wokalistów oraz popularyzacja poezji w formie muzycznej. „Przez różowe okulary” to znane wyrażenie, które oznacza patrzeć na świat w sposób optymistyczny. Stąd też tegoroczna edycja zachęca uczestników do przygotowania repertuaru o takiej tematyce. Konkurs skierowany jest do młodzieży w wieku od 13 do 26 lat. W I etapie uczestnicy nadesłają nagrania wideo swojej prezentacji konkursowej wraz ze zgłoszeniem do dnia: 12.11.2024. Osoby zakwalifikowane do II etapu będą miały szansę wystąpić na scenie przed publicznością, wykonując utwór konkursowy z I etapu, a jury wyłoni zwycięzców. Formularz zgłoszeniowy dostępny na: mdk04.edu.bydgoszcz.pl.

inf. sekretariat MDK 4

Młodzieżowy Dom Kultury nr 5 w Bydgoszczy

■ 8–28 listopada 2024, MDK5, ul. Krysiewiczej 8

Wystawa fotografii Bydgoskie pomniki wolności

Ekspozycja przygotowana pod kierunkiem Agaty Faszczy to projekt realizowany przez MDK

nr 5 przy współpracy absolwentów Zespołu Szkół Chemicznych w Bydgoszczy kształcących się w zawodzie technik fotografii i multimediiów. Prace powstały, by upamiętnić 100. rocznicę powrotu Bydgoszczy do macierzy, a teraz są ponownie ekspozowane, by pamięć trwała, a historia nie została zapomniana. Prezentacja zdjęć na zewnątrz budynku.

■ 16–17 listopada 2024, sobota–niedziela, sala koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20

XX Ogólnopolskie Spotkania z Muzyką Filmową i Musicalową Szlagier 2024

MDK5 w Bydgoszczy zaprasza na jubileuszową, 20. edycję festiwalu Szlagier. Podczas konkursu zaprezentują się młodzi wokaliści z całej Polski w 3 kategoriach wiekowych: 7–10 lat, 11–14 lat oraz 15–19 lat. Oceniać ich będzie profesjonalne jury złożone z muzyków i wykładowców Akademii Muzycznej w Bydgoszczy. Drugiego dnia o godz. 17.00 odbędzie się koncert laureatów, podczas którego wystąpi gość specjalny – Katarzyna Dąbrowska, wokalistka i aktorka znana szerszej publiczności z serialu *Na dobre i na złe*. Goście festiwalu usłyszeć będą mogli m.in. największe przeboje z filmów oraz musicali. Zaproszenia na wydarzenie do odbioru w siedzibie MDK5 (ul. Krysiewiczej 8).

■ 20–24 listopada 2024, środa–niedziela, Galeria Arthol, MDK5, ul. Krysiewiczej 8

Projekt Promocji i Rozwoju Współpracy Międzynarodowej Miasta Bydgoszczy pn. *Suita Niepodległościowa – Mozaika Folkowa*

MDK5 w Bydgoszczy we współpracy ze Stowarzyszeniem Fordońska Piwnica Artmuza 5 od 12 lat realizuje różnorodne formy zajęć dla dzieci i młodzieży w ramach międzynarodowej współpracy miast partnerskich Kragujevaca i Bydgoszczy. W czasie wspólnych inicjatyw powstały setki prac plastycznych i fotograficznych, zorganizowano dziesiątki wystaw i koncertów, a także liczne warsztaty dla młodych artystów. Podczas tegorocznej edycji projektu MDK5 będzie gościł młodzież ze Szkoły Podstawowej im. Milutina i Draginja Todorovicia z Kragujevca w Serbii.

Suita Niepodległościowa – Mozaika Folkowa jest kontynuacją ubiegłorocznego przedsięwzięcia *Suita Folkowa – muzyka Słowian w młodzieżowej odsłonie*, dzięki któremu młodzież w ramach twórczości artystycznej i muzycznej miała okazję poznać bogactwo motywów folklorystycznych obu narodów słowiańskich. Wychowankowie sekcji plastycznych MDK5 wspólnie z młodzieżą z Kragujevaca będą mieli okazję zaprezentować tradycyjne dziedzictwo w nowoczesny i twórczy sposób, stosując różnorodne techniki plastyczne, a także poznawać i odkrywać elementy łączące Polskę i Serbię.

Podczas pobytu bałkańskiej młodzieży w Bydgoszczy zorganizowane zostaną warsztaty artystyczne, wycieczki krajoznawcze, jak i spotkania integracyjne, dzięki którym mieszkańcy Kragujevaca będą mogli poznać nasze miasto. Całość projektu zakończy wernisaż prac powstałych podczas warsztatów połączony z występami mu-

zycznymi uczestników sekcji instrumentalnych i wokalnych MDK5, który się odbędzie 23 listopada o godz. 12.00 w Galerii Arthol MDK5.

- 29.11.2024, piątek, Fordońska Piwnica Artmuza 5, MDK5, ul. Krysiowiczowej 8; wstęp wolny

Koncert Wspomnienia niezapomnianych artystów – w hołdzie K. Wierzyńskiemu

Zaprezentują się wokaliści sekcji wokalne MDK5 w utworach niezapomnianych artystów, tj. Violetty Villas, Czesława Niemena czy Anny Jantar. Usłyszymy również piosenki z tekstami Kazimierza Wierzyńskiego, wybitnego polskiego poety i prozaika, którego pamięci poświęcony jest rok 2024. Patronami roku 2024 są również polscy olimpijczycy, którzy byli bardzo bliscy poecie, co zaowocowało tomikiem *Laur olimpijski*, z którego wybór wierszy będzie można usłyszeć podczas koncertu. Całość wprowadzi słuchacza w nostalgiczny klimat dawnych lat.

inf. Szymon Kaźmierczak

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w Bydgoszczy

- wtorek–czwartek, godz. 10.00–18.00; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów
- piątek–niedziela, godz. 12.00–20.00; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów

Wystawa stała *Młyn-Maszyna*

- wtorek–czwartek, godz. 10.00–18.00; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów
- piątek–niedziela, godz. 12.00–20.00; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów

Wystawa stała *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką*

- wtorek–czwartek, godz. 10.00–18.00; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów
- piątek–niedziela, godz. 12.00–20.00; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów

Wystawa stała *SOWA*

- do 12.11.2024, wtorek, Spichrz Zbożowy, IV piętro; wstęp wolny

HAHAHA / AHAHAH: *praktyczne i niepraktyczne ćwiczenia typograficzne* – wystawa czasowa

Eksperymentalna podróż po świecie języka i typografii, która łączy ze sobą technologie cyfrowe, dane statystyczne oraz elementy przypadkowości. Punktem wyjścia do jej przygotowania było pytanie: co się stanie, gdy narzędzia cyfrowe, takie jak skrypty i modele językowe, zostaną połączone

fol. Aneta Pawska

z tradycyjnymi technikami projektowania. Efektem jest seria plakatów, które powstały na podstawie danych statystycznych o literach i słowach używanych w różnych językach, np. angielskim, chorwackim czy polskim. Dane te stały się bazą dla algorytmu, który następnie wygenerował widoczne na plakatach diagramy, często w dość przypadkowy sposób. Plakaty, które można zobaczyć na wystawie, zostały stworzone za pomocą p5.js, biblioteki JavaScript, która oferuje narzędzia do kreatywnego kodowania. p5.js umożliwia artystom i projektantom tworzenie interaktywnych grafik i animacji w prosty i przystępny sposób. Jest to środowisko, które sprzyja eksploracji wizualnej i interakcji między kodem a sztuką.

- do 12.11.2024, wtorek, Spichrz Mączny, I piętro; wstęp wolny

Type Text Roots – wystawa czasowa

Type Text to międzynarodowy projekt poświęcony statycznej i kinetycznej typografii. Od 2017 odbyło się już wiele jego prezentacji, w tym w Polsce, Francji, Emiratach Arabskich, Indonezji, Iranie, Niemczech. Celem tej części projektu, czyli Type Text Roots, jest zebranie prac zaprojektowanych przez studentów z różnych uczelni z różnych zakątków świata na wspólny temat. Studenci biorący udział w projekcie Type Text Roots zaprojektowali prace przedstawiające ich ojczysty region przez typografię. Do każdego projektu dołączony został krótki opis, który wyjaśnia zamysł autora i ideę pracy. W ten sposób można nie tylko podziwiać poszczególne realizacje, ale także poznać fascynujące opowieści i doświadczenia, które zainspirowały artystki i artystów.

- do 12.11.2024, wtorek, Spichrz Mączny, parter; wstęp wolny

Typoteka – indeks polskich krojów pisma – wystawa czasowa

Typoteka to indeks krojów pisma stworzonych przez twórców związanych z Polską. Kroje pisma to komplety wizerunków liter i znaków pisma stworzone przez twórców tak, by inni mogli

za pomocą tych liter i znaków tworzyć napisy, składać teksty. Typoteka skupia się na krojach stworzonych na potrzeby typografii. Prezentuje pisma drukarskie i typograficzne, które reprodukowane są na nośnikach: czcionkach, matrycach, nośnikach transferencyjnych czy w postaci fontów cyfrowych. Zespół Typoteki: Mateusz Machalski (pomysłodawca i koordynator), Michał Jarociński (pomysłodawca i koordynator), Andrzej Tomaszewski (redaktor historyczny), Adam Twardoch (wsparcie merytoryczne), Ania Wieluńska (wsparcie merytoryczne), Borys Kosmyńska (wsparcie merytoryczne).

- 2.11.2024, sobota, godz. 19.00–20.30, hol główny Młynów; obowiązują zapisy online lub w kasie Młynów

Muzyka w Zamku Niebios. Tubicinators

W kolejnej odsłonie usłyszymy zespół trąbek historycznych wraz z orkiestrą kameralną pod kierownictwem artystycznym Pawła Hulisa. Artyści przedstawiają repertuar inspirowany ceremoniami dworu cesarskiego w Wiedniu i wykonywany w posiadłościach Habsburgów. Prezentowane utwory to unikalne połączenie muzyki świeckiej i sakralnej. Program obejmie również premierowe wykonania kompozycji z XVIII-wiecznego Gdańska.

- 7.11.2024, czwartek, godz. 18.30–20.00, kawiarnia Nowe Miejsce w Młynach Rothera; wstęp wolny

Młyński rozmownik #46

Cheesz poćwiczyć języki obce, a przy okazji poznać nowych ludzi? Zapraszamy na spotkanie w międzynarodowym towarzystwie, podczas którego będziemy rozmawiać i wymieniać się doświadczeniami. Będziemy rozmawiać – po angielsku, po polsku, po ukraińsku, a kto wie, może po francusku czy w farsi. To wszystko zależy od was!

- 11.11.2024, poniedziałek, w godzinach otwarcia Młynów

Młyńskie święto

Data 11 listopada jest dla Młynów Rothera bardzo ważna. To właśnie tego dnia 3 lata temu Młyny po raz pierwszy otworzyły swoje drzwi dla gości. Natomiast 2 lata temu została otwarta pierwsza wystawa stała *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką*, a tym samym do użytku został oddany Spichrz Zbożowy. Tegoroczne Młyńskie święto jest okazją, aby wrócić wspomnieniami do ruchomych obrazów i początków rozwoju bydgoskich kin oraz nawiązać do zbuntowanej sceny muzycznej wczesnych lat 90. Podczas Młyńskiego święta odbędą się oprowadzania tematyczne po wystawie *Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką*, warsztaty dla dzieci, spotkania i rozmowy o przemyśle filmowym w Bydgoszczy. Porozmawiamy również o początkach kin, o gwiazdach filmowych, które zawiąły do Bydgoszczy i filmach/serialach realizowanych w Bydgoszczy. W ten dzień po raz pierwszy zadebiutuje stworzone przez Młyny archiwum społeczne, do którego zbierane były zdjęcia przy okazji różnych spotkań i wydarzeń. Może macie w swoich domowych archiwach fotografie, które przypominają nam wszystkim, jak dawniej wyglądały bydgoskie kina i gdzie odbywały się najlepsze pokazy filmowe? A może pamiętacie, jak Bydgoszcz stała się planem nagrań filmowych? Tym wszystkim możecie podzielić się z archiwistą, który będzie obecny w Młynach Rothera 11 listopada, a wasze historie staną się częścią archiwum społecznego. Dla najmłodszych gości przygotowaliśmy strefy warsztatowe, przy których w kreatywny sposób będą mogli spędzić czas, robiąc m.in. pocztówki inspirowane kinem niemym, ruchome obrazy i kolorowe kamyki z Wyspy Młyńskiej. Świętowanie oznacza również powrót strefy chillout, która wypełni się ulubionymi młyńskimi kolorowanymi, puzzlami i specjalnie przygotowaną grą memory, nawiązującą do dwóch wystaw stałych. Na miłośników gier czeka strefa retro gamingu i stanowisko z planszówkami. Pojawi się również quiz wiedzy o Młynach Rothera. Więcej informacji i pełen program dostępny na stronie mlynrothera.pl.

- 13.11.2024, środa, godz. 18.00–20.00, Spichrz Zbożowy, II piętro; wstęp wolny, obowiązują zapisy online lub w kasie Młynów

Radar technologii

Rozwój technologiczny i cyfryzacja świata postępują w szybkim tempie, niosąc ze sobą wiele korzyści, ale i zagrożeń, których często nie jesteśmy świadomi. W codziennym życiu używamy technologii często bez zastanawiania się, jak ona działa i czy na pewno jest bezpieczna. Podczas spotkania porozmawiamy z ekspertami w dziedzinie fizyki kwantowej i obliczeń kwantowych. Naszymi gośćmi będą Paweł Gora i Piotr Wcisło.

- 15.11.2024, piątek, godz. 17.00–19.00, Młyn, I piętro; wstęp wolny, obowiązują zapisy online lub w kasie Młynów

Spotkanie literackie z Maciejem Siembiedą

Maciej Siembieda zadebiutował jako pisarz w wieku 56 lat i szybko stał się jednym z najpopularniejszych twórców powieści sensacyjnych w Polsce. Autor książek, których bohaterem jest ekspert od śledztw historycznych Jakub Kania oraz polsko-greckiej sagi sensacyjnej *Katharsis*

i pełnego rozmachu thrillera *Nemezis*. W dorobku ma też thriller historyczny *Gambit*. Do 6 książek Siembiedy zostały sprzedane prawa do ekranizacji. Podczas spotkania porozmawiamy o książce *Kairos*. Wydarzenie poprowadzi Anna Spychaj.

- 18.11.2024, poniedziałek, godz. 18.00–20.00, Młyn, I piętro; obowiązują bilety w cenie 10/15 zł online lub w kasie Młynów

Docs Against Gravity Extra: WOMAN

Co to znaczy być kobietą? 2000 kobiet z 50 różnych krajów świata dzieli się przed kamerą swoimi historiami i opowiada o własnych doświadczeniach: od tych najbardziej intymnych aż po kulturowe.

- 21.11.2024, czwartek, godz. 10.30–16.30, Spichrz Zbożowy, II piętro; obowiązują bilety dostępne online lub w kasie Młynów

Budowanie marki osobistej i rozwój kariery zawodowej w sektorach kreatywnych – warsztaty z Anną Proszowską-Salą

Tym razem warsztaty będą poświęcone budowaniu marki osobistej i rozwojowi kariery zawodowej w sektorach kreatywnych. Celem warsztatu jest inspirowanie i wyzwalamie potencjału kreatywnego, a także wsparcie merytoryczne twórców, artystów i przedsiębiorców artystycznych w budowaniu sprawnie działającej przestrzeni zawodowej oraz kreowaniu nowych perspektyw.

- 21.11.2024, czwartek, godz. 18.00–19.30, kawiarnia Nowe Miejsce w Młynach Rothera, I piętro; wstęp wolny

Jak biały człowiek. Opowieść o Polakach i innych – spotkanie wokół książki Oliwii Bosomtwe

Porozmawiamy z Oliwią Bosomtwe o jej książce *Jak biały człowiek. Opowieść o Polakach i innych* – reportażu, eseju historycznym o Polsce, niebiałych osobach i lękach, uprzedzeniach, obawach, na podstawie których budujemy konstrukt polskości.

- 22.11.2024, piątek, godz. 18.00–19.30, Spichrz Zbożowy, II piętro; wstęp wolny

Na styku kultury i nauki #4: Jak odpowiedzialnie prowadzić psychoedukację w sieci? – spotkanie z Joanną Gutral

Jak rozróżnić rzetelną, naukową wiedzę od poppsychologicznych pseudomądrości? Dlaczego psychoedukacja może być niebezpieczna? Komu ufać, a na kogo uważać w przestrzeni internetowych „ekspertów”? I czy większa wiedza w zakresie psychologii zawsze oznacza większą samoświadomość?

O tym w ramach czwartej odsłony cyklu Na styku kultury i nauki z Joanną Gutral – doktorką psychologii, psychoterapeutką poznawczo-behavioralną i autorką podcastu *Gutral Gada* – porozmawia Zuzanna Kowalczyk, redaktorka magazynu „Pismo”.

inf. Adrianna Kwiatkowska

Muzeum Okręgowo im. Leona Wyczółkowskiego

Działania edukacyjne:

Grupy zorganizowane (ze szkół, ale nie tylko) zachęcamy do zapoznania się z nową ofertą edukacyjną MOB na rok szkolny 2024/2025. Folder z propozycjami opracowanymi przez Centrum Edukacji Muzealnej, Aptekę pod Łabędziem i Exploseum znajdziecie na stronie muzeum w zakładce „Edukacja”.

Specjalna oferta dla dzieci do 6. r.ż. z opiekunami: *Rodziny piątek w Wyczółkowym Lesie!* W każdy listopadowy piątek w godz. 14.00–17.00 zapraszamy do samodzielnej zabawy w pokoju sensorycznym wzbogaconym o ciekawe zadania dla maluchów. Bilety w cenie 17 zł/dziecko, 1 zł/opiekun do nabycia w Centrum Edukacji Muzealnej (ul. Mennica 6) lub online.

- 16.11.2024, sobota, godz. 10.00 (czas trwania: 2 h), Centrum Edukacji Muzealnej, ul. Mennica 6

Twórcza sobota: Graficzne ślady

Zapraszamy do Centrum Edukacji Muzealnej na twórcze warsztaty graficzne w duchu zero waste, w czasie których stworzymy nietuzinkowe kompozycje na bawełnianych torbach. Będziemy tworzyć m.in. w technikach druku płaskiego i wypukłego, wykorzystując opakowania po ciastkach. Warsztaty dla rodzin z dziećmi od lat 6. Koszt: 17 zł/dziecko, 1 zł/os. dorosła.

Przypominamy też o możliwości zapisów na warsztaty o tematyce bożonarodzeniowej. Więcej informacji – tel. 52 58 59 910, 52 58 59 911, edukacja@muzeum.bydgoszcz.pl.

- do 24.11.2024, niedziela, Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska 5

Przygoda z recepturą w Aptece pod Łabędziem

Zapraszamy do uczestnictwa w warsztatach edukacyjnych towarzyszących wystawie *Apteczne podróże w czasie. Warsztat fotograficzny uczniów PLSP. Obrazy inscenizowane w przestrzeniach Apteki pod Łabędziem*. Receptura kojarzy się nam z przepisem na coś, jednak jest to również nazwa miejsca w aptece, gdzie przyrządza się leki. Podczas naszego spotkania zobaczymy, jak wyglądało to pomieszczenie 50 lat temu, oraz dowiemy się, jaka wtedy panowała moda. Poznamy sprzęty, których używano, i spróbujemy wykonać lek w opłatku aptecznym. Przybliżymy też specyfikę funkcjonowania sali recepturowej i utrzymamy „leczniczy proszek” z cukru. Zapisy: farmacja@muzeum.bydgoszcz.pl, tel. 52 888 97 42. Liczba miejsc ograniczona. Decyduje kolejność zgłoszeń.

Spotkania i wykłady:

Liczba miejsc ograniczona. Bilety można zakupić w kasie muzeum oraz przez: bilety.muzeum.bydgoszcz.pl w zakładce „Wydarzenia”. Decyduje kolejność zakupu.

- 8.11.2024, piątek, godz. 17.00, gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna); wstęp: 10 zł od os.

Bitwa o tajemnice. Szpiedzy II Rzeczpospolitej – wykład dr. Andrzeja Purata (UKW) z cyklu Historia nauczycielką życia (magistra vitae est)

- 15.11.2024, piątek, godz. 17.00, gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna); wstęp: 10 zł od os.

Rokoko: elegancja i zmysłowość – lekkość sztuki XVIII wieku – wykład dr. Szymona Owsińskiego z cyklu Historia sztuki dla uważnych

- 22.11.2024, piątek, godz. 17.00, gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna); wstęp: 10 zł od os.

Spotkanie autorskie i promocja książki Błażeja Bembisty Nowy Fordon

- 23.11.2024, sobota, godz. 12.00, gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna); wstęp: 17 zł od os.; minimalny wiek uczestników: 14 lat

Picture book. Warsztaty projektowania książek obrazowych – warsztaty projektowe z cyklu Sztuka książki

- 27.11.2024, środa, godz. 18.00, gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna); wstęp: 10 zł od os.

Wypalenie zawodowe – wykład dr. n. med. Macieja Klimarczyka z cyklu Psyche znaczą mózg

- 21.11.2024, czwartek, godz. 16.30, Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska 5; wstęp: 1 zł/os.

Wyprawa do największego lasu świata – spotkanie Klubu Dyskusyjnego Stowarzyszenia ProLeonia

Wydarzenia:

Publikacja Straty wojenne Muzeum Miejskiego w Bydgoszczy

Pod koniec listopada do sprzedaży trafi najnowsza publikacja Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego pt. *Straty wojenne Muzeum Miejskiego w Bydgoszczy*. Opracowanie, którego autorami są dr Gabriela Frischke, Anna Kaszubowska, Monika Leśniak-Skocka i Anna Pruss-Świątek, podzielono na 2 części. Pierwsza zawiera krótką historię bydgoskiego muzeum wraz z opisem procesu decentralizacji zbiorów oraz dzieje poszczególnych kolekcji: Leona Wyczółkowskiego, malarstwa i rysunku polskiego, zbioru afrykańskiego oraz archeologii, a także opis działań prowadzonych w latach 2018–2020 przez Prokuraturę Okręgową w Bydgoszczy, Wydział Kryminalny Komendy Wojewódzkiej Policji

w Bydgoszczy oraz MOB. Część druga to katalog strat wojennych zgłoszonych do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem publikacji jest zwiększenie świadomości o historii strat wojennych wśród lokalnej społeczności, propagowanie wiedzy na temat dziedzictwa utraconego oraz zaprezentowanie tzw. dobrych praktyk wypracowanych w czasie prowadzenia badań i współpracy z instytucjami. Spotkanie autorów wokół książki odbędzie się w środę 4 grudnia w gmachu głównym MOB przy ul. Gdańskiej 4. Zadanie dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu *Badanie polskich strat wojennych*.

- 6.11.2024, środa, godz. 18.00, Galeria Sztuki Nowoczesnej, ul. Mennica 8

Wernisaż wystawy Projekt Bydgoszcz i inne historie. Wystawa prac Hanny Oinonen, Laureatki MTG Kraków 2021

Wystawa w programie towarzyszącym Międzynarodowego Triennale Grafiki Kraków 2024. Możliwość organizacji wystawy jest nagrodą dla Hanny Oinonen, fińskiej artystki wizualnej, która decyzją jury Międzynarodowego Triennale Grafiki Kraków 2021 została laureatką Nagrody Specjalnej im. Leona Wyczółkowskiego ufundowanej przez Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy.

Oprowadzanie po wystawach:

- Europejskie Centrum Pieniądza, ul. Mennica 4

Wystawa Skarb Bydgoski

Grupy zorganizowane zapraszamy w każdy wtorek o godz. 12.00 (obowiązują zapisy: edukacja@muzeum.bydgoszcz.pl). Osoby indywidualne: zapraszamy w każdą środę o godz. 12.00 (bez zapisów).

- 8.11.2024, piątek, godz. 18.00, spichrze nad Brdą, ul. Grodzka 7–11 (sala 102), wstęp: 10 zł od os.

Wyście kość z kości, krew z krwi naszej... – dr Jan Bizieli. Lekarz i patriota

Wykład i oprowadzanie tematyczne poprowadzą Kamil Ściesiński i Filip Semrau z Pracowni Historii Bydgoszczy i Regionu, Dział Historii MOB.

Wystawy czasowe:

- 6 listopada 2024 – 2 lutego 2025, Galeria Sztuki Nowoczesnej, ul. Mennica 8

Projekt Bydgoszcz i inne historie. Wystawa prac Hanny Oinonen, Laureatki MTG Kraków 2021

Wystawa w programie towarzyszącym Międzynarodowego Triennale Grafiki Kraków 2024. Kuratorka: dr Barbara Chojnacka.

Koncepcja wystawy powstała jesienią 2022 roku podczas pobytu artystki w Bydgoszczy, kiedy zdecydowano, że planowany pokaz będzie realizacją stworzoną specjalnie do określonego wnętrza ekspozycyjnego, uwzględniającą walory miejsca, czasu i przestrzeni stanowiących spójną całość. Specyfika miasta znajdzie odzwier-

cieudlenie w kilku realizacjach, które z uwagi na unikatowość prac i zastosowany materiał w większości wykonywane będą przez autorkę podczas rezydencji artystycznej w bydgoskim Muzeum Okręgowym. Bezpośrednie nawiązanie do Bydgoszczy stanowi zespół pocztówek z motywami przybliżającymi miejsca, które zainspirowały fińską twórczynię.

Hanna Oinonen w swoich działaniach wykorzystuje różne media i materiały, często nawiązując do świata natury, dawnego rękodzieła i fotografii. Na ekspozycji w MOB zaprezentuje obiekty i instalacje artystyczne tworzone z uprawnych roślin ozdobnych i roślin pochodzących ze środowiska naturalnego (rośliny żywe, suszone, preparowane). Niektóre z tych realizacji zakomponowane są z przedmiotów codziennego użytku, jak żyrandole, ławki i krzesła, użytych wtórnie, a pozyskanych z recyklingu i przekształconych na potrzeby aranżacyjne wystawy. Dominujące na ekspozycji obiekty roślinne wzbogacą kompozycje – „obrazy” haftowane ścięciem krzyżykowym, najczęściej poruszające aktualne kwestie społeczne.

Idea sztuki Hanny Oinonen skupia się na wyrażeniu kruchości życia, pragnieniu uchwycenia przemijających chwil, zanikających miejsc wspomnień. Wiele prac artystki zawiera wątki autobiograficzne, a do najczęściej powracających motywów należą czas i pamięć. Ekspozycja będzie obejmowała kilka wyodrębnionych w przestrzeni działów, w których znajdują się m.in. *Wiszące ogrody, Wszystkie te chwile, Herbarium – Zielnik, Mapa Bydgoszczy* oraz otwarty wciąż projekt *Stało się to pewnego dnia*, kontynuowany od 2018 roku.

- do 1.11.2025, gmach główny MOB, ul. Gdańska 4, sala kolumnowa

Dźwięki spod igły. Światowa kolekcja fonograficzna Ewy i Adama Mańczaków

Na ekspozycji zobaczymy najciekawsze eksponaty ze światowej kolekcji fonograficznej Ewy i Adama Mańczaków, którą na co dzień opiekuje się Pracownia Muzyczna działająca w ramach Działu Sztuki MOB. W rozbudowywanym od 2005 muzealnym zbiorze zabytków fonograficznych znajduje się ponad 100 urządzeń do odtwarzania i nagrywania dźwięku. Najcenniejszymi z nich są fonografy – pierwsze urządzenia, które pozwalały zarówno na zapis, jak i na odtwarzanie dźwięku. Kurator: Sławomir Dolata.

- do 24.11.2024, Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska 5

Apteczne podróże w czasie. Warsztat fotograficzny uczniów bydgoskiego plastyka – obrazy inscenizowane w przestrzeniach Apteki pod Łabędziem

Kuratorka wystawy powarsztatowej: Viola Kuś, współpracują: dr hab. Wojciech Ślusarczyk, prof. UMK, kierownik Pracowni Historii Farmacji i Medycyny MOB. Wystawa fotografii wykonanych przez uczniów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych podczas warsztatów zrealizowanych w Aptece pod Łabędziem – oddziale Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy.

Wystawy stałe:

- gmach główny MOB, ul. Gdańska 4

Obrazy nie-/rzeczywistości.

Inspiracje i aspiracje

Jan Stanisławski i uczniowie z kolekcji Wandy i Leonarda Pietraszaków

- Apteka pod Łabędziem, ul. Gdańska 5

Aptekarstwo bydgoskie

- Europejskie Centrum Pieniądza, ul. Mennica 4

Skarb Bydgoski

(część numizmatyczna)

- Spichrze nad Brdą, ul. Grodzka 7–11

Od Starego Rynku do placu Wolności.

Spacer ulicami międzywojennej Bydgoszczy

- Zbiory Archeologiczne, ul. Mennica 2

Na pograniczu Wielkopolski i Pomorza. Bydgoszcz i region u zarania dziejów

W grodzie Bydgosta. Tajemnice życia wczesnośredniowiecznych mieszkańców Bydgoszczy i okolic

- Dom Leona Wyczółkowskiego, ul. Mennica 7

Twórczość Leona Wyczółkowskiego (1852–1936)

- Exploseum, ul. Alfreda Nobla

Exploseum

Obiekt miesiąca:

Hanna Oinonen, *Wszystkie te chwile* (fragment), 2019, instalacja z 33 elementów: serigrafia welurowa na szkieletach liści, fot. Karol Szafran

Na wystawie *Projekt Bydgoszcz i inne historie. Wystawa prac Hanny Oinonen, Laureatki MTG Kraków 2021*, której wernisaż odbędzie się 6 listopada, zobaczymy wyjątkową realizację fińskiej

artystki. Jest to instalacja *Wszystkie te chwile* wyróżniona Nagrodą Specjalną im. Leona Wyczółkowskiego przyznaną przez bydgoskie Muzeum Okręgowe na Międzynarodowym Triennale Grafiki Kraków 2021.

Nagrodzona praca składa się z 33 elementów – naturalnych liści o różnym kształcie i zróżnicowanych wymiarach, preparowanych i sprowadzonych do formy szkieletu. Na delikatną, przezroczystą tkankę liści, z wyraźnie zarysowaną strukturą, autorka wprowadza graficzny akcent w postaci serigrafii welurowej. Abstrakcyjne, zgeometryzowane formy motywów, pojedyncze słowa i napisy, ingerując w subtelność warstwę liści, przywołują różnorodne skojarzenia, wywołują emocje i skłaniają do refleksji.

W odczytaniu autorskich intencji pomaga komentarz Hanny Oinonen, która napisała: „Poprzez swoją instalację chciałabym wyrazić kruchość życia, przemijające chwile, miejsca wspomnień, które nosimy w sobie, a które powoli znikają, a niektóre być może już nie istnieją”.

Zrealizowana w 2019 roku praca nie zakończyła eksperymentów podejmowanych przez artystkę z materiałem i techniką. Kilka lat później zrealizowała nową serię prac na „szkieletach liści” poświęconą pamięci wyburzanych, nieistniejących już miejsc.

oprac. dr Barbara Chojnacka,
Galeria Grafiki i Rysunku, Dział Sztuki MOB

inf. Michał Litorowicz

Dom Kultury
"Modraczek"

Dom Kultury „Modraczek”

- 7.11.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

Indianie Ameryki Północnej, historia i dzień dzisiejszy

Dyplomacja i traktaty w kraju Indian. Spotkanie poprowadzi dr Adam Piekarski.

- 14.11.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

Kawiarnia Literacka – gość: Lucyna Siemińska

Lucyna Siemińska – ur. w 1962 w Bydgoszczy. Wydała 10 książek poetyckich i zbiór opowiadań. Laureatka kilku konkursów. Członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Stowarzyszenia Autorów Polskich i Gdańskiego Klubu Poetów. Publikowała w wielu czasopiśmie literackich, antologiach polskich i międzynarodowych, a wybrane utwory były tłumaczone na angielski i ukraiński. Píše również recenzje w Internecie, prowadzi blog poświęcony twórczości własnej. Zawodowo przez wiele lat była związana z bankowością, a następnie z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Obecnie przebywa na emeryturze.

Na fortepianie własne kompozycje zagra muzyk Cezary Dobaczewski. Spotkanie poprowadzi W. Barbara Jendrzewska.

inf. Izabela Kaczyńska

Muzeum Fotografii
w Bydgoszczy

Wyższa Szkoła Gospodarki

Muzeum Fotografii – Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

- 21.11.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Karpacka 52 – wernisaż

Wystawa *Spojrzenie* w ramach projektu *Pozytyw*

fot. Filip Dziworski

Tytuł wystawy rozpatrywany jest tu na wielu płaszczyznach, dając odbiorcy możliwość wieloaspektowej interpretacji. Jako punkt widzenia, jako relacja pomiędzy fotografującym a fotografowanym, jako rodzaj refleksji nad kondycją świata, jako konfrontacja marzeń z rzeczywistością, podróż w czasie itd. Wystawa podzielona będzie na 2 części. Pierwsza prezentować będzie wybrane archiwalia oraz fotografie zgromadzone przez 20 lat funkcjonowania muzeum, od XIX do XXI wieku. Wśród nazwisk znajdują się m.in.: Walter Plotnick, Jowita Mormul, Grzegorz Rogala, Vero Bielinski, Tadeusz Jankowski, Edward Cyrklaff oraz klasycy polskiej fotografii: Jan Bułhak, Edward Hartwig, Jerzy Wardak, Andrzej Maziec, Jerzy Riegel. Druga część wystawy to prezentacja różnych postaw artystycznych związanych ze współczesną fotografią. Swoje prace zaprezentują artyści związani z naszym regionem i nie tylko, tj. Marcin Sauter, Józef Żuk Piwkowski, Dariusz Gackowski, Anna Ajtner, Kacper Buńkowski, Jakub Kwiatkowski, Marta Rosenthal, Marta Ipczyńska, Agata Faszca, Andrzej Widarkiewicz, Marcin Szpak, Martyna Wenda, ZbyZiel, Jarosław Majewski, Łukasz Ułanowski, Filip Dziworski. Podczas wernisażu odbędzie się koncert muzyki improwizowanej w wykonaniu zespołu Easy Quarte. W ramach projektu *Pozytyw*, realizowanego w partnerstwie z Fundacją Gaudeamus, zapraszamy rów-

niez na cykl 3 bezpłatnych warsztatów z fotografii eco eksperymentalnej oraz pokaz filmu popularyzującego sztukę fotografii w regionie kujawsko-pomorskim. Więcej informacji na FB Muzeum Fotografii w Bydgoszczy, Fundacji Gaudeamus, stronie muzeumfoto.byd.pl

■ 16–24 listopada 2024, ul. Karpacka 52

Mam cyfrę – kurs fotografii II stopnia

Zachęcamy do wzięcia udziału w 18-godzinnych kursie fotografii cyfrowej dla zaawansowanych. W programie m.in.: tajemnice aparatu (m.in. histogram, RAW, bracketing), wywoływanie RAW, retusz zdjęć. Fotografia produktowa i reklamowa. Fotografia reportażowa. Fotografia streetowa. Techniki w portrecie studyjnym. Więcej informacji na: certyfikaty.byd.pl.

■ 30.11.2024, sobota, godz. 10.00, ul. Karpacka 52

Jesień w barwie Vandyke'a – warsztaty z techniki historycznych

To jedna z najstarszych, obok cyjanotypii i papieru solnego, technik fotograficznych. Podobnie jak we wszystkich pozostałych historycznych procesach fotograficznych, zdjęcia w technice Vandyke'a wykonywane są metodą stykową przy użyciu światła bogatego w promieniowanie UV (światło słoneczne lub lampa kwarcowa czy solarium). Naświetlone odbitki wywoływane są w kąpeli wodnej, a następnie utrwalane za pomocą roztworu tiosiarczynu sodu. Powstałe w ten sposób zdjęcia charakteryzują się bardzo wysoką trwałością, miękkimi przejściami tonalnymi, a przede wszystkim piękną, brązową kolorystyką. Papisy: „brąz Vandyke'a” na adres e-mail: muzeumfoto@byd.pl.

Lekcje fotografii

Zapraszamy do zapoznania się z naszą ofertą lekcji fotografii. Zajęcia dedykowane są przede wszystkim dzieciom i młodzieży oraz grupom zorganizowanym. W ofercie: *Z wizytą w dawnym atelier – historia fotografii w praktyce; Współczesna Laterna Magica; Techniki historyczne – cyjanotypia; Techniki historyczne – brąz Vandyke'a; Techniki historyczne – papier solny; Fotografia otworkowa – historia i współczesne zastosowania*. Więcej informacji na FB Muzeum Fotografii w Bydgoszczy, stronie muzeumfoto.byd.pl w zakładce edukacja, tel. 52 567 00 07.

inf. Kacper Buńkowski

Opera Nova w Bydgoszczy

■ 16.11.2024, sobota, godz. 19.00 – **PREMIERA**

■ 17.11.2024, niedziela, godz. 18.00

■ 19.11.2024, wtorek, godz. 19.00

Orfeusz i Eurydyka – opera w 3 aktach

Muzyka: Christoph Willibald Gluck, libretto: Ranieri de' Calzabigi, reżyseria i choreografia: Robert Bondara, kierownictwo muzyczne: Przemysław Fiugajski, scenografia: Diana Marszałek, kostiumy: Martyna Kander, reżyseria światła: Maciej Igielski, przygotowanie chóru: Kaja Potrzebska, projekcje multimedialne: Jagoda Chalcińska.

Jesienną premierą na głównej scenie będzie opera Christopa Willibalda Glucka, reżyserowana przez wybitnego choreografa Roberta Bondarę. Znany mit o Orfeuszu Bondara odczytuje na nowo. Reżyser inscenizacji zapowiada, że na bydgoskiej scenie wyprawa Orfeusza po Eurydykę staje się podróżą w głąb podświadomości mężczyzny nieprzygotowanego na utratę ukochanej osoby oraz próbą odnalezienia się w przeżywaniu żałoby. Współczesną interpretację mitu oddaje także nowoczesna i zarazem minimalistyczna scenografia Diany Marszałek, która elementy scenografii wykorzystuje też na przestrzeni do multimedialnych projekcji (zdradzimy, że planem filmowym do nakręcenia zdjęć do *Orfeusza i Eurydyki* był Zalew Koronowski, a także specjalny basen dla nurków). Czy Orfeuszowi uda się odzyskać Eurydykę? W wielowymiarowej inscenizacji Bondary nic nie jest jednoznaczne, dramaturgia akcji trzyma w napięciu, jak w dobrze wyreżyserowanym thrillerze, by w finale mocno zaskoczyć. W spektaklu występują zarówno soliści śpiewacy, jak i tancerze baletu, chór oraz orkiestra Opery Nova – każdy równie ważny w akcji spektaklu. Opera *Orfeusz i Eurydyka* Glucka wystawiona była na największych scenach, od La Scali po nowojorską Metropolitan Opera. Polska prapremiera miała miejsce w 1776 w Warszawie. Opera Nova w Bydgoszczy po raz pierwszy w swej historii podejmuje się inscenizacji *Orfeusza i Eurydyki* w oryginalnej włoskiej wersji i przedpremierowo zapewnia, że spektakl Roberta Bondary na długo zapadnie w pamięć widzów.

■ 23.11.2024, sobota, godz. 19.00

■ 24.11.2024, niedziela, godz. 18.00

■ 25.11.2024, poniedziałek, godz. 19.00

Czarodziejski flet – opera w 2 aktach

Muzyka: Wolfgang Amadeusz Mozart, libretto: Emanuel Schikaneder, kierownictwo muzyczne: Dirk Vermeulen, współpraca muzyczna: Maciej Figas, inscenizacja i reżyseria: Matthias Remus, scenografia: Stephan Dietrich, przygotowanie chóru: Henryk Wierchoń.

W listopadzie w Operze Nova królować będzie fantazja. Najpierw scena przeistoczy się w wielką bibliotekę, będącą siedzibą Mądrości, Natury i Wiedzy. Stanie się tak za sprawą *Czarodziejskiego fletu*, jednej z najpopularniejszych na świecie oper, o której mówi się, że jest też jedną z najbardziej tajemniczych sztuk scenicznych Mozarta. Przede wszystkim to baśniowa opowieść, której bohaterowie poznają prawdę o sobie oraz swoją moc do pokonywania życiowych trudności i lęku. *Czarodziejski flet* Mozarta w Operze Nova wybrzmi magicznie, zabierając widzów do surrealistycznego świata pełnego przygód, gdzie spotkacie, m.in.: upierzonego i gadatliwego Papageno, rycerskiego księcia Tamino, wrażliwą i dzielną Paminę czy marzącego o idealnym społeczeństwie Sarastro, a także Królową Nocy.

■ 29.11.2024, piątek, godz. 19.00

■ 30.11.2024, sobota, godz. 19.00

■ 1.12.2024, niedziela, godz. 18.00

Alicja w Krainie Czarów – balet na podstawie powieści Lewisa Carrolla

Muzyka: Przemysław Zych, libretto, inscenizacja i choreografia: Robert Bondara, kierownictwo muzyczne: Jagoda Brajewska, scenografia i kostiumy: Martyna Kander, reżyseria światła: Maciej Igielski, charakteryzacja: Dariusz Kubiak, projekcje multimedialne: Adam Keller.

W listopadzie baśniowa atmosfera zapanuje w Operze Nova także za sprawą baletu *Alicja w Krainie Czarów*. Pełne magii i humoru baletowe widowisko to efekt inspiracji jedną z najpopularniejszych opowieści dla dzieci. Niezwykłą historię opisaną przez Lewisa Carrolla z kart książki na bydgoską scenę przeniósł wybitny polski choreograf Robert Bondara. W baśniowym świecie *Alicji*... spotkacie Białego Królika, Straszna Królową Kier, Kapelusznika, Marcowego Zająca, Susła czy Gąsienicę... Charakter niezwykłych postaci oddają fantastyczne kostiumy, fryzury i makijaże. Na familijny spektakl pełen fantazji i humoru Opera Nova zaprasza w ostatni weekend listopada oraz w pierwszą niedzielę grudnia. Od przyjaciela Białego Królika wiemy, że do Krainy Czarów razem z Alicją będzie okazja przenieść się także w dniach 16–19 stycznia.

inf. Justyna Tota

Czarodziejski flet, fot. Andrzej Makowski

Pałac Młodzieży w Bydgoszczy

■ 4.11.2024, poniedziałek, godz. 10.00, sala 115

Poszerzanie Horyzontów Myślowych

Warsztaty ekonomiczne dla najzdolniejszych uczniów ze szkół ponadpodstawowych: *Niewidzialna ręka rynku. Czyli co tak naprawdę kieruje popytem, podażą i równowagą rynkową?* Celem jest zapoznanie uczniów z istotą mechanizmu rynkowego, rozumianego jako ciągłe spieranie się siły popytu z siłą podaży, oraz poszukiwanie między tymi siłami naturalnego balansu. Prowadząca dr Małgorzata Madrak-Grochowska. Liczba miejsc ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń. Z jednej szkoły można zapisać maksymalnie 5 najzdolniejszych uczniów. Udział jest bezpłatny. Zgłoszenia prosimy kierować na: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310.

■ 5.11.2024, wtorek, godz. 9.00 i 11.15

Kino szkolne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych

Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 6.11.2024, środa, godz. 9.00 i 11.15

Kino szkolne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych

Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 7.11.2024, czwartek

Oblicza uzależnień

Wykład dr. n. med. Marka Jurgowiaka oraz warsztaty prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę.

■ 7.11.2024, czwartek, godz. 20.00 (wyjątkowo)

Seanse filmowe: *Justyna Gotowicz. Kobieta odważna + Próba łuku*

Filmy prezentowane w ramach współpracy z Old Film Festival 2024. Po seansach odbędzie się rozmowa z twórcami.

■ 14.11.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Kulej. Dwie strony medalu*

Reż. Xawery Żuławski, Polska 2024, 139 min. Historia Jerzego i Heleny Kulejów – najbardziej barwnego małżeństwa Polski lat 60. On – legendarny bokser, podwójny mistrz Europy i ośmiokrotny mistrz Polski, który jako jedyny polski pięściarz wywalczył dwa złota olimpijskie i choć nigdy nie leżał na deskach, to w życiu upadł nie raz. Ona – silna kobieta, która niezmiennie stała u jego boku, ale nie chciała na zawsze pozostać w jego cieniu.

■ 15.11.2024, piątek

Światowy Dzień Pluszowego Misia w Pałacu Młodzieży

Ogólnopolski Konkurs Plastyczny – ostatni dzień nadsyłania prac konkursowych. Regulamin na stronie internetowej Pałacu Młodzieży.

■ 15.11.2024, piątek, SP w Osielsku

Jesteś ważny!

Wykład dr. n. med. Marka Jurgowiaka oraz warsztaty prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę.

■ 15.11.2024, piątek, godz. 10.30, sala widowiskowa Pałacu Młodzieży

Forum Olimpijczyków – Laboratorium Zdolności

Konferencja naukowa dla uczniów zdolnych. Tematyka spotkania: nauki medyczne, neuropsychologia, pedagogika, nauki społeczne. Odbiorca: uczniowie szkół ponadpodstawowych i szkół podstawowych (kl. VII i VIII). W ramach konferencji odbędą się: prezentacja dorobku naukowego uczniów zdolnych ze szkół ponadpodstawowych, występ młodzieży uzdolnionej artystycznie, prelekcje wygłaszane przez badaczy. Informacje i zgłoszenia grup: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310.

■ 16.11.2024, sobota, godz. 10.00, sala 115

Niezwykły umysł a funkcjonowanie w rodzinie

Warsztaty wsparcia psychologicznego dla rodziców uczniów zdolnych *Jak budować skuteczną komunikację z dzieckiem?* Celem warsztatów jest wsparcie psychologiczne rodziców w procesie wychowawczym. Warsztat poświęcony będzie otwartej i empatycznej komunikacji z dzieckiem, która pomoże budować silne więzi rodzinne, rozwiązywać konflikty oraz lepiej rozumieć potrzeby dziecka na różnych etapach rozwoju. Prowadząca: psycholog Greta Haraś. Liczba miejsc ograniczona. Decyduje kolejność zgłoszeń. Udział w warsztatach bezpłatny. Zgłoszenia do 8 listopada na: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310.

■ 18.11.2024, poniedziałek, godz. 10.30 i 12.00

Zabawowy Klub Filmowy Malucha dla przedszkolaki

Podczas spotkań przedszkolaki oglądają 3 polskie filmy animowane dla dzieci. Pokazy przeplatane są rozmową z dziećmi na temat filmu, a także licznymi tematycznymi zabawami ruchowymi i animacjami muzycznymi. Obowiązują wcześniejsze zapisy grup.

■ 18.11.2024, poniedziałek, godz. 16.30, Collegium Medicum, Wydział Farmaceutyczny, ul. Jurasza 2, sala 241 (II piętro)

Poszerzanie Horyzontów Myślowych

Warsztat nauk medycznych *Od pomysłu do leku*, adresowany do najzdolniejszych uczniów szkół ponadpodstawowych – uczestników obozu

naukowego 2024. Spotkanie poprowadzi prof. dr hab. Michał Marszał. Udział w warsztatach bezpłatny. Zgłoszenia do 8 listopada na: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310.

■ 18.11.2024, poniedziałek, godz. 17.30, Collegium Medicum, Katedra Chemii Fizycznej, ul. Kurpińskiego 5

Warsztaty Zdolny Uczeń na Uczelni

Warsztat nauk medycznych dla zdolnych uczniów szkół ponadpodstawowych *Metody laboratoryjne w diagnostyce człowieka i nie tylko*. Prowadząca: dr hab. Beata Szeffler. W ramach warsztatów uczniowie będą mogli poznać metody spektrofotometryczne UVVIS, które są kluczowe w diagnostyce człowieka i farmakologii, dowiedzieć się, jak działa chromatografia – metoda niezbędna w analizach medycznych, zagłębić się w tajniki analizy potencjometrycznej i konduktometrycznej, wykorzystywanej w nowoczesnych laboratoriach. Liczba miejsc ograniczona: 15 osób. O przyjęciu decyduje rekomendacja nauczyciela oraz kolejność zgłoszeń. W przypadku większej liczby zgłoszeń zostanie utworzona lista osób rezerwowych, które w przypadku nieobecności zakwalifikowanego uczestnika będą miały możliwość wzięcia udziału w zajęciach. Indywidualne zgłoszenia uczniów: formularze zgłoszeniowe należy składać do 8 listopada w sekretariacie Pałacu Młodzieży (p. 112) lub drogą mailową: info@palac.bydgoszcz.pl (skan formularza zgłoszeniowego z podpisanymi rodziców/opiekunów i rekomendacją nauczyciela). Informacje: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel.: 52 321 00 81 wew. 310. Formularz zgłoszeniowy dostępny na: edu.bydgoszcz.pl/zdolniznadbrdy.

■ 19.11.2024, wtorek, SP w Koronowie

Jesteś ważny!

Wykład dr. n. med. Marka Jurgowiaka oraz warsztaty prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę.

■ 20.11.2024, środa, godz. 9.30 Collegium Medicum, Wydział Farmaceutyczny, ul. Jurasza 2, sala 241 (II piętro)

Poszerzanie Horyzontów Myślowych

Warsztat nauk medycznych dla zdolnych uczniów szkół ponadpodstawowych *Od pomysłu do leku*. Spotkanie poprowadzi prof. dr hab. Michał Marszał. Liczba miejsc ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń. Z jednej szkoły można zapisać maksymalnie 5 najzdolniejszych uczniów. Udział w warsztatach bezpłatny. Zgłoszenia grup uczniów do 12 listopada na: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310.

■ 21.11.2024, czwartek, godz. 9.00 i 11.15

37. AFF-Era Filmowa – Prolog

Seanse dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych. Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 21.11.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Moje ulubione ciasto*

Reż. Maryam Moghadam, Behtash Sanaeeha, Iran, Francja, Szwecja, Niemcy 2024, 97 min. Po śmierci męża i wyjeździe córki do Europy 70-letnia mieszkanka Teheranu Mahin czuje się osamotniona. Kobieta marzy o tym, by jesień swojego życia spędzić, mając u boku kogoś, z kim mogłaby dzielić radości i troski dnia codziennego. Podczas jednego ze spotkań przyjaciółki przekonują ją, by chociaż spróbowała dać sobie jeszcze jedną szansę na miłość. Plan Mahin jest prosty – przełamanie codziennej rutyny i ożywienie życia uczuciowego, o którym wydaje się, że dawno już zapomniała. Dowiedziawszy się, że starszy taksówkarz o imieniu Faramarz również jest samotny, Mahin postanawia zaprosić go do swojego domu i spędzić z nim wspaniałą wieczór. Historia jest także pretekstem, by pokazać, jak mieszkańcy Iranu próbują radzić sobie z opresyjnym, konserwatywnym reżimem.

■ 22.11.2024, piątek, godz. 9.30, sala 83

Poradnia Rozwoju Zdolności

Warsztaty wsparcia psychologicznego dla zdolnych uczniów szkół podstawowych (kl. VIII) *Jak uczyć się skutecznie*. Celem będzie rozbudzenie w młodzieży zaangażowania do uczenia się z wykorzystaniem różnych technik. Prowadzące: psycholożki Sonia Szczurek i Magdalena Borowska. Liczba miejsc ograniczona. Decyduje kolejność zgłoszeń. Z jednej szkoły można zapisać maksymalnie 5 najzdolniejszych uczniów. Udział bezpłatny. Zgłoszenia na: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310.

■ 22-24.11.2024, piątek–niedziela

37. AFF-Era Filmowa – Kino i rytuały

Szczegółowy program na: affera.palac.bydgoszcz.pl/affera.

■ 23.11.2024, sobota, godz. 9.00 Collegium Medicum, Katedra Chemii Fizycznej, ul. Kurpińskiego 5

Warsztaty Zdolny Uczeń na Uczelni

Warsztat nauk medycznych dla zdolnych uczniów szkół ponadpodstawowych *Metody laboratoryjne w diagnostyce człowieka i nie tylko*.

■ 25.11.2024, poniedziałek, godz. 10.30

Światowy Dzień Pluszowego Misia w Pałacu Młodzieży

Koncert dla grup zorganizowanych (w tym laureatów misiewego konkursu plastycznego). Specjalnymi gośćmi koncertów będą Barbara Caillot i Aleksandra Karkowska – autorki książki *Foto z misiem*. Wystąpią zespoły taneczne Dominutki, DMT Juniors i DMT z Pałacu Młodzieży oraz goście. Na koncert obowiązują zapisy.

■ 25 listopada 2024 – 1 grudnia 2024

Światowy Dzień Pluszowego Misia w Pałacu Młodzieży

Wystawa ponad 500 pluszowych misiów z prywatnych zbiorów Emilii Andrysiak w scenarii ściśle związanej z tematem. Wystawa czynna w dni powszednie w godz. 10–18, sobota i niedziela w godz. 10–13, sala 115. Otwarcie wystawy: 25.11.2024, godz. 12.15 (po zakończeniu koncertu).

■ 25.11.2024, poniedziałek, godz. 17.00

Światowy Dzień Pluszowego Misia w Pałacu Młodzieży

Koncert dla wszystkich zainteresowanych.

■ 27.11.2024, środa, godz. 9.30 i 11.00

Audycja muzyczna

Obowiązują wcześniejsze zapisy. Wstęp: 5 zł od ucznia. Kontakt i zapisy: tel. 660 448 499.

■ 27.11.2024, środa, godz. 17.30, Collegium Medicum, Katedra Chemii Fizycznej, ul. Kurpińskiego 5

Warsztaty Zdolny Uczeń na Uczelni

Warsztat nauk medycznych dla zdolnych uczniów szkół ponadpodstawowych *Metody laboratoryjne w diagnostyce człowieka i nie tylko*.

■ 28.11.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Megalopolis*

Reż. Francis Ford Coppola, USA 2024, 138 min. Konieczność reform w mieście Nowy Rzym jest źródłem konfliktu na szczytach władzy. Genialny architekt Cezar Catalina pragnie dla miasta utopijnej, idealistycznej przyszłości. Jego przeciwnik, burmistrz Franklin Cicero, jest zwolennikiem kapitalistycznego status quo, które hołduje interesom najbogatszych. Rozdarta między nimi Julia Cicero, córka burmistrza, będzie musiała wybrać między swoją fascynacją Cezarem a lojalnością wobec ojca. Konflikt zmusi wszystkich do odpowiedzi na odwieczne pytanie: jak powinna wyglądać przyszłość naszego społeczeństwa i całej cywilizacji.

W rolach głównych wielkie gwiazdy amerykańskiego kina: Adam Driver, Shia LaBeouf, Aubrey Plaza, Jon Voight, Laurence Fishburne, Jason Schwartzman oraz Dustin Hoffman.

■ 29.11.2024, piątek

Czytadelfo

Spotkania czytelniczo-artystyczne dla zorganizowanych grup z przedszkoli.

DKF „Niespodzianka”: bilet 11 zł, bilet ulgowy 8 zł, karnet 33 zł, karnet ulgowy 24 zł. Kontakt: tel. 52 321 00 81 wew. 317. Bilety i karnety do nabycia w portierni Pałacu Młodzieży (ul. Jagiellońska 27) przed seansami.

inf. Dominik Wierski

Stowarzyszenie Akademia Muzyki Dawnej

■ 3.11.2024, niedziela, godz. 18.00, Sala Koncertowa Collegium Copernicanum, ul. Kopernika 1; informacje i bilety: bydgoskascenabarokowa.pl

Bydgoska Scena Barokowa 2024: koncert *Jours de colere – Delalande/Lully: wielki barok francuski*

Wykonawcy: Helena Bregar, Elżbieta Izdebska – sopran, Matylda Staśto-Kotula – alt, Alexander Rewiński – tenor, Marcin Pawelec – bas, Chór Kameralny AMFN, Barokowa Orkiestra Festiwalowa pod kier. Marty Szymańskiej, Magdalena Filipka – przyg. Chóru. W programie: Michel Richard de Lalande – *Dies Irae*, Jean Baptiste Lully – opera *Armide* (wybór arii i chórów).

- 9.11.2024, sobota, godz. 18.00; informacje i bilety: bydgoskascenabarokowa.pl

Bydgoska Scena Barokowa 2024: koncert *Musica per Soprano e bella Tromba* – sztuka clarino w XVIII-wiecznym Królestwie Polskim

Wykonawcy: Ingrida Gápová – sopran, Paweł Hulisz – trąbka naturalna, zespół instrumentów dawnych Et Arcus Adiuncti pod kier. Pawła Hulicza. W programie: Johann Georg Conradi, Franciszek Karwalski, Kaspar Förster Młodszy, Georg Ph. Telemann, Johann Theodor Roemhildt.

inf. Dorota Zimna

Stowarzyszenie Pracownia

- ul. Gawędy 5

Kalendarz wydarzeń dostępny pod linkiem: https://docs.google.com/document/d/12g3g-GQEcDnz0K50D1OKpvNLIrX1_LqFXnr0Xa-lj2qXQ/edit?usp=sharing.

inf. Konrad Kamiński

Teatr Kameralny w Bydgoszczy

- 7.11.2024, czwartek, godz. 10.00
- 8.11.2024, piątek, godz. 10.00
- 9.11.2024, sobota, godz. 11.00 i 17.00
- 10.11.2024, niedziela, godz. 11.00 i 17.00
- 12.11.2024, wtorek, godz. 10.00
- 13.11.2024, środa, godz. 10.00

Musical *Chłopcy z Placu Broni*

Opowieść, która już od ponad 100 lat zachwyca i wzrusza czytelników na całym świecie. Przejmująca historia na deskach naszego teatru zamieni

Chłopcy z Placu Broni, fot. Radosław Drygas

Kupon upoważniający czytelników „BIK-u” do 50% zniżki na spektakl *Kobiety Szekspira* 24 listopada o godz. 19.00

się w pełnowymiarowy musical. Adaptacją powieści Ferenc Molnara i reżyserią spektaklu zajmie się prawdopodobnie najważniejszy musicalowy twórca w kraju Wojciech Kościelniak. Jak będzie wyglądać historia Nemezcza, Boki i Czernych Koszul w ujęciu Kościelniaka i aktorów Teatru Kameralnego w Bydgoszczy? Tego nie da się opisać. To trzeba zobaczyć. Czas: 3 h 20 min (w tym 20 min przerwy) Wiek: 10+.

- 14.11.2024, czwartek, godz. 19.00

Kameralne improwizacje one – Cztery pory roku (komedia impro)

Aktorki stworzą relację, którą będzie można ujrzeć w różnych odsłonach. Sprawdzą, jak pory roku wpływają na losy bohaterów. Akcja będzie działa się również w różnych latach i okaże się, czy relacja przetrwała trudy i radości życia. Czy spektakl zakończy się happy endem, a może będzie końcem tej relacji?

- 15.11.2024, piątek, godz. 9.30 i 11.30
- 16.11.2024, sobota, godz. 16.00 i 18.00

Wrzask

Opowieść o rodzinie, w której żyje Piotr, dorosły z niepełnosprawnością intelektualną. Nieustannie opiekuje się nim jego mama. Poznajemy ich, gdy wspólnie udają się tramwajem na imieniny do ciotki Staszki. Frustracja Piotra, wynikająca z braku samodzielności, popycha go do ucieczki. Jak to wszystko się skończy? Piotr mówi, że to zależy od tego, „czy będziemy bardziej dobi, czy bardziej źli”. Ale wcale niełatwo określić, którzy z nas są „dobzi”,

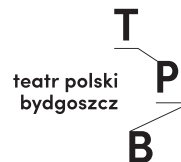
i czym właściwie jest to dobro. Spektakl stanowi adaptację dramatu *Debil* Maliny Prześlugi, za którą otrzymała ona Gdyńską Nagrodę Dramaturgiczną w 2020. Autorką adaptacji, a jednocześnie reżyserką, jest Tatiana Malinowska-Tyszkiewicz. Spektakl przygotowany jest w ramach Sceny Inicjatyw Aktorskich, jego pomysłodawcą, a zarazem wykonawcą głównej roli, jest Michał Rybak. Czas: 1 h. Wiek: 16+.

- 23.11.2024 sobota, godz. 17.00

- 24.11.2024, niedziela, godz. 16.00 i 19.00

Kobiety Szekspira – spektakl muzyczny (PREMIERA)

inf. Weronika Garstecka

Teatr Polski w Bydgoszczy

- 29.11.2024, piątek, godz. 19.00, mała scena TPB
- 30.11.2024, sobota, godz. 19.00, mała scena TPB
- 1.12.2024, niedziela, godz. 16.00, mała scena TPB

Fight club, czyli męskie kręgi

Reżyseria Marcel Osowicki, tekst, dramaturgia, kompozycje muzyczne Jakub Żalasa, scenografia, światło, wizualizacje Jakub Kotynia, kostiumy Kamila Wdowska, choreografia Martyna Dyląg, realizatorzy Bartłomiej Chmara, Daria Głowczyńska, Marcin Muszyński, producentka Magdalena Niedźwiecka, inspicjentka Hanna Gruszczyńska, występują Paweł L. Gilewski, Marian Jaskulski, Karol Franek Nowiński, Jerzy Pożarowski, Michałina Rodak, Marcin Zawodziński.

Peryferia. Pralnia Jutrzenka. Grupa mężczyzn z „marginesu społecznego” spotyka się na męskich kregach. Porównują doświadczenia i dochodzą jednogłośnie do wniosku: nie załapał się na zmianę. Pełni gniewu postanawiają skonstruować własny porządek terapeutyczny, oparty na prostszych, ulicznych zasadach. Pragną obdarować swoimi wnioskami cały świat, a przy okazji zapisać się na kartach historii.

Od lewej: Karol Franek Nowiński, Marian Jaskulski, Jerzy Pożarowski, Marcin Zawodziński, Paweł L. Gilewski, fot. Przemysław Jendroska

W jakiej kondycji znajdują się współcześni mężczyźni? Gdzie leży granica cierpienia, za którą rodzi się przemoc? Czy wyrażenie gniewu prowadzi do oczyszczenia? Spektakl stanowi odpowiedź na kultowy film *Fight Club* na podstawie powieści Chucka Palahniuka. Podejmuje tematy kryzysu męskości, wpływu popkultury na jednostkę oraz współczesnych postaw antysystemowych. Równocześnie spektakl jest próbą powołania do życia nowej narracji na temat męskości, opartej na afirmacji porażki.

■ 8–23 listopada 2024

Festiwal Prapremier 2024: *Progres/Regres*

PROGRAM:

■ 8.11.2024, piątek, godz. 19.00, Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze

Angela (A Strange Loop)

Spektakl niemieckiego duetu artystycznego – reżyserki Susanne Kennedy i artyści multimedialnego i multidyscyplinarnego Markusa Selga – pokazywany był na najważniejszych festiwalach teatralnych na świecie, jak m.in. Avignon Festival, Wiener Festwochen, Festival d'Automne à Paris, RomaEuropa czy Holland Festival. *ANGELA (A Strange Loop)* to studium przypadku, ukazujące, co w dzisiejszych czasach oznacza być człowiekiem: jakie ślady pozostawiają w nas historia, więzi międzyludzkie i społeczeństwo. Jest to zbliżenie na życie kobiety, medytacja nad chorobą oraz przynależnością.

■ 10.11.2024, niedziela, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Syn

Nicolas jest nastolatkiem przechodzącym przez burzliwy okres w swoim życiu. Sytuacja rodzinna, której daleko jest do ideału, komplikuje sprawy – jego rodzice są rozwiedzeni, a ojciec założył nową rodzinę. Odpowiedzialność za pomoc Nicolasowi w tym krytycznym okresie spada kolejno na jego rodziców. Kiedy jego

matka staje się przytłoczona sytuacją, zadanie przejmuje ojciec, zdeterminowany, by przeprowadzić syna przez burzę. Jednak podróż okazuje się o wiele trudniejsza, niż przewidywał – musi zmierzyć się z bezradnością, miłością, buntem, poczuciem winy oraz własnymi traumami. W miarę jak emocjonalny chaos otaczający Nicolasa nasila się, ojciec podejmuje decyzje, które prowadzą do nieprzewidywanych konsekwencji dla wszystkich zaangażowanych.

■ 12.11.2024, wtorek, godz. 19.00, Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze

Kill Me

Kill Me (2024) to kontynuacja *Love Me (2022)* i *Fuck Me (2020)*. Tematem spektaklu jest zdrowie psychiczne, żeby wpisać się w inkluzywną agendę rynku sztuki. Bo to jest przekleństwo: konieczność tworzenia spektakli, które będą się sprzedawać, dzięki czemu można przeżyć w świecie (lub w teatrze).

■ 13.11.2024, środa, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Wiele końców świata – wykład performatywny

Katastrofa nie zapowiada się, katastrofa się wydarza – dziś, u progu klimatycznej apokalipsy, słowa te brzmią nadzwyczaj wyraźnie. Co łączy katastrofy wojenne z tymi naturalnymi i ekologicznymi? Co możemy wyczytać z efemerycznych archiwów destrukcji? Jak prywatne historie łączą z oficjalną pamięcią? Na co patrzy nekroturysta? *Wiele końców świata* to wykład performatywny, łączący tekst, wideo i muzykę oraz spajający namysł nad archiwami destrukcji z zapisem podróży do miejsc katastrof: do Fukuszymy, Hiroszimy, Auschwitz, Pompejów.

■ 14.11.2024, czwartek, godz. 19.00, Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze

Młody mężczyzna

Młody mężczyzna to rozpisany na dwie aktorów spektakl o intymnej relacji pisarki

z młodszym od niej o 30 lat mężczyzną. Przedstawienie w reż. Katarzyny Kalwat powstało na podstawie książki noblistki Annie Ernaux *Le jeune homme*. Książka została wydana w 2022 roku, choć powstała w 2000. To doświadczenie i ten tekst były dla Ernaux tak trudne, że musiała ukonstytuować się jako kobieta i autorka, żeby pozwolić sobie na ich ujawnienie. Istotą opowieści jest wyzwolony głos kobiety. Związek z młodszym partnerem staje się kluczem do przeżycia przeszłości na nowo, do odzyskania własnego ciała, historii i pamięci.

■ 15.11.2024, piątek, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Kto zabił mojego ojca?

Ojciec zniszczony przez pracę i złe środowisko, w którym dorastał. Syn, który pragnie ojcowskiej miłości, której ojciec nie jest w stanie mu okazać – nie w takim stopniu, w jakim potrzebuje tego syn. Kto zabił mojego ojca? opowiada historię burzliwej relacji ojca i syna, naznaczonej takimi tematami, jak przynależność do społeczności, współczucie i toksyczna męskość. Tekst jest sceniczną adaptacją powieści francuskiego autora Édouarda Louisa pod tym samym tytułem, posiadającej silny element autobiograficzny.

■ 17.11.2024, niedziela, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

ahat II. Siostra bogów

Ile trzeba ludzkich poświęceń, żeby odkupić śmierć boga? Twórcy i twórczynie spektaklu próbują znaleźć odpowiedź na to i inne pytania. By każdy mógł odnaleźć w nich ich własny sens. Mit o sumeryjskiej bogini wojny i miłości, Inannie, która zstąpiła do podziemnej krainy umarłych, by po kilku dniach powrócić do świata żywych, zostawił ślad w tekstach starożytnego Babilonu, Grecji, a także w kulturze chrześcijańskiej. Na scenie główną bohaterką nie będzie jednak bogini, a jej służąca oraz przyjaciółka, zwykła śmiertelniczka – Nina Szubur, która staje się przewodniczką po świecie bogów, niosąc w sobie poświęcenie za boginię płodności i wojny.

Aurora. Nagroda Dramaturgiczna Miasta Bydgoszczy

Drugi tydzień XXIII edycji Festiwalu Prapremier odbędzie się pod znakiem Aurory. Nagrody Dramaturgicznej Miasta Bydgoszczy. W dniach 18–22 listopada finałowe sztuki zostaną zaprezentowane w formie szkiców scenicznych. Jury 4. edycji Aurory. Nagrody Dramaturgicznej Miasta Bydgoszczy, w składzie: Davit Gabunia, Julia Holewińska, Agnieszka Lubomira Piotrowska, po przeczytaniu 268 utworów z 19 krajów postanowiło zakwalifikować do finału: *Say hi to Abdo* (Mikita Ilyinych, Białoruś), *Norman Freeman* (Agnieszka Jelonek, Polska), *The F Word* (Lejla Kalamujic, Bośnia i Hercegowina), *Where the Glowing Trees Are* (Nina Plavanjac, Serbia), *Luter / Von Bora* (Adrian Szafranski, Polska). Zwycięzcę lub zwyciężczynię poznamy podczas gali wręczenia Aurory. Nagrody Dramaturgicznej Miasta Bydgoszczy, która odbędzie się 23 listopada w Galerii Miejskiej bwa w Bydgoszczy.

PROGRAM:

- 18.11.2024, poniedziałek, godz. 19.00, Galeria Miejska bwa, ul. Gdańska 20

Say hi to Abdo – szkic sceniczny

Inspiracją do napisania tekstu stało się podróżowanie wzdłuż granicy polsko-białoruskiej, gdzie autor znalazł dokumenty i rzeczy osobiste migrantów, którzy od 2021 roku próbują przekroczyć europejską granicę. Dokumenty te stały się impulsem do stworzenia interdyscyplinarnego tekstu o przyszłości Europy. Tekst zawiera zatem dokumentalne śledztwo związane z kryzysem humanitarnym / wojną hybrydową na granicy europejskiej oraz utopijną refleksję na temat europejskiej odpowiedzialności za śmierć migrantów.

- 19.11.2024, wtorek, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Luter / Von Bora – szkic sceniczny

Akcja *Luter / Von Bora* rozpoczyna się wiosną 1523 roku, a kończy latem 1525 roku. Opowiada o okolicznościach spotkania zakonnic z klasztoru w Nimbschen i mnicha z Wittenbergi. Ona to Katarzyna von Bora, on Marcin Luter. W tle niepokój reformacji, księża negocjują zmiany barw kościelnych, dyskutowane jest i na nowo interpretowane podejście do spraw wiary, organizowane są potajemne przemity zakonnice i randki w ciemno z mnichami, którzy zastanawiają się nad zmianą wyznania. To czas, kiedy papież nie bardzo przejmuje się jeszcze wypadkami w Wittenberdze, za to sprawca całego zamieszania Marcin Luter, który przybił swoich 95 tez do drzwi kościoła zamkowego, czym wywołał niemałe poruszenie i w krótkim czasie stał się bardzo popularny, mierzy się z konsekwencjami swojego pomysłu.

- 20.11.2024, środa, godz. 19.00, Galeria Miejska bwa

Gdzie drzewa lśnią. Zbiór bajek i innych wymysłów – szkic sceniczny

Odzisolowane w swoim wyimaginowanym królestwie położonym na małym peryferyjnym cmentarzu dzieci, których dzieciństwo zostało skradzione, znajdują sposoby na pozostawienie śladu w kronikach historii, która nie jest nimi zainteresowana. Wychowane w przemocy dochodzą do wniosku, że jedyną drogą do władzy i zbawienia jest dokonanie straszliwej zbrodni przeciwko słabszym niż oni. Zdolni do doświadczania świata jedynie poprzez narrację krwawych baśni starają się wyprzedzić nieuchronnie nadchodzący dzień, w którym ich tajemnice zostaną wyjawione światu i sobie nawzajem.

- 21.11.2024, czwartek, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Na literę F – szkic sceniczny

Sztuka opowiada historię dwójki młodych i zagubionych osób w jednym z najtrudniejszych okresów ich życia. To próba zbadania doświadczeń tych, którzy czują się odrzuceni i niewidzialni, odkrycia ich lęków, bólu i głębokiego pragnienia miłości i akceptacji. Ostatecznie jest to opowieść o naszym i każdym innym spo-

łeczeństwie, które rozbija młode życie swoimi uprzedzeniami, niesprawiedliwością i presją.

- 22.11.2024, piątek, godz. 19.00, Galeria Miejska bwa

Norman Freeman – szkic sceniczny

„Żeby przeżyć, musiałem wybrać depresję”, usłyszałam od znajomego z chorobą afektywną dwubiegunową. Wyobrażałam sobie, co to właściwie znaczy. Jak może wyglądać relacja dwóch męskich „ja”, z których jeden w swoim szaleństwie jest aktywny, ryzykujący i działający, a więc również atrakcyjny społecznie, a drugi – depresyjny, nieszcześliwy i wątpiący. Który zdominuje którego? Norman i Freeman są ze sobą w dziwnej, trochę przyjacielskiej, trochę braterskiej relacji, do momentu, w którym Norman orientuje się, że spotkanie się z Freemanem zaczyna go drogo kosztować...

Szczegółowy harmonogram pokazów dostępny jest na: festiwalprapremier.pl oraz teatrpolski.pl w zakładce „repertuar”.

inf. Jagoda Jóźwiak

 Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy

- 6.11.2024, środa, godz. 18.00, Biblioteka Główna

Bydgoska Środa Literacka – Małgorzata Mówińska-Zyśk

Małgorzata Mówińska-Zyśk, bydgoska skrzypaczka i poetka. Pracowała przez 4 lata jako koncertmistrz w gdańskim zespole muzyki dawnej Capella Gedaniensis oraz 22 lata w Bydgoszczy w Capella Bydgosciensis. Wydała 5 tomików poetyckich. W 2013 wydała również dziennik na temat rehabilitacji wielowymiarowej, a w 2014, wspólnie z mężem – artystą malarzem, album *W bydgoskim atelier*. Jej tomik *Dopóki* został przetłumaczony na esperanto. Uczestniczy czynnie w życiu kulturalnym Bydgoszczy, uświetniając różne imprezy koncertami skrzypcowymi. W 2017 otrzymała odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

- 7 i 21 listopada 2024, czwartki, godz. 18.00, Biblioteka Główna – strych, Stary Rynek 24; wstęp wolny

Projektor

Każdego miesiąca, w sercu miasta, za darmo, prezentujemy nowy zestaw filmów, wśród nich absolutne klasyki i obrazy mniej popularne, te ambitne i zupełnie rozrywkowe. Projektor realizowany jest we współpracy z Bulwarem Filmowym. Repertuar: biblioteka.bydgoszcz.pl, zakładka Projektor.

- 12–14 listopada 2024, wtorek–czwartek, godz. 11.00, Biblioteka Główna

Kto Ty jesteś? Polak mały! Warsztaty patriotyczne dla grup zorganizowanych

Katechizm polskiego dziecka autorstwa Władysława Bełzy już od 124 lat uczy małych Polaków barw i symboli narodowych. Czy prosta wyliczanka jest jednak w stanie wyjaśnić tak abstrakcyjne pojęcia jak ojczyzna i patriotyzm? Na zajęciach dzieci dowiedzą się, gdzie jest nasze miejsce na mapie Europy, co oznaczają kolory polskiej flagi, dlaczego na godle widnieje biały orzeł, a dzień 11 listopada jest świętem narodowym. Wspólnie wykonamy walizki małego patrioty, pełne wiedzy o naszym pięknym kraju. Warsztaty dla grup zorganizowanych z klas 0–3, zapisy od 4.11: 512 806 564.

- 13.11.2024, środa, godz. 18.00, Biblioteka Główna

R.L. Stevenson, Podróż z osłem przez góry Sewenny – premiera słuchowiska

PODRÓŻ Z OSŁEM
PRZEZ GÓRY SEWENNY
R. L. STEVENSON

W dniu urodzin R.L. Stevensona zapraszamy na premierę słuchowiska wyprodukowanego przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. dr. Witolda Bełzy w 2024 r. Dwie postaci, które wczesną jesienią 1878 przemierzały imponujący masyw Sewennów, musiały wyglądać nie mniej zjawiskowo niż otaczający je krajobraz. Nic dziwnego, że napotkani wieśniacy patrzyli na nich z politowaniem i stroili sobie żarty. Ich komicznie zdeformowane cienie – kieszenie Stevensona wypchane drobiazgami i ogromny śpiwór wiszący na grzbiecie Modestyny, wypełniony ubraniami, książkami i obowiązkowymi zapasami czekolady i kiełbasy bolońskiej – sugerowały, że albo spadli z Księżycy, albo dopiero się tam wybierali.

Po rozstaniu z ukochaną Fanny Stevenson potrzebował samotności, dlatego wyruszył w słabo zaludnione tereny górskie w południowo-środkowej Francji. Chciał zostać sam, a zarazem pragnął znaleźć się w towarzystwie buntowników. Sewenny, spustoszone XVIII-wiecznymi wojnami religijnymi, przypominały wymarłą krainę. Stevenson podróżował z osłem przez jej wapienne wąwozy i meandrujące rzeki; wieczorami gubił się w leśnych gęstwinach, tonął po kolana w trzęsawiskach, aby nad ranem, oszołomiony otaczającą go naturą, rozrzucić monety na trawie w podziękowaniu za „nocleg”. Owocem

tej 12-dniowej szalanej wędrówki stał się wyjątkowy podwójny list – literacki telegram wysłany do przyjaciela, krytyka literackiego i powiernika, a zarazem list miłosny do kobiety, która wyjechała na drugi koniec świata.

Słuchowisko jest adaptacją esejów R.L. Stenvensona, będących zapisem wędrówki artysty. *Podróże z osłem przez góry Sewenny* ukazują się po raz pierwszy w przekładzie na jęz. polski. To jednocześnie początek nowej serii wydawniczej Wydawnictwa Strych, które publikować będzie słuchowiska na płytach winylowych. Nagrania lektorskie, udźwiękowanie i muzyka powstały w Studio Strych przy WiMBP. Głosy zwierzęce zarejestrowano w Ogrodzie Zoologicznym w Bydgoszczy LPKiW Myślęcinek. Nagranie komplety zrealizowano w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu. Nagrania terenowe pochodzą z Kujaw, Krajny i Pałuk.

■ 15.11.2024, piątek, godz. 9.00 i 11.00,
Biblioteka Główna

Zabawy z papierem czerpanym – wykłady i warsztaty dla grup zorganizowanych

Ciekawi was, na czym pisano w dawnych czasach? Jak działa recykling makulatury? Ile razy można przerabiać papier i wciąż uzyskiwać nowe arkusze? Na te i inne pytania odpowiemy podczas zajęć poświęconych czerpaniu papieru, który będziemy próbowali uzyskać z gazetowej pulpy, ścinków z niszczarki i wyłoczek po jajkach. Nasze arkusze wzbogacimy naturalnymi dodatkami, a na niektórych wysiejemy nasiona. Po przeczytaniu wiadomości taką kartkę będzie można zasadzić i wyhodować z niej nowe roślinki. Zajęcia dla grup szkolnych (6–12 lat), zapisy od 4.11: 512 806 564.

■ 16.11.2024, sobota, godz. 11.00,
Biblioteka Główna

Ptasi raj – zaprojektuj stołówkę dla skrzydlatych gości! Familijne warsztaty recyklingowe

Podczas zajęć z materiałów recyklingowych stworzysz projekt karmnika dla ptaków, który będzie idealną zimową dekoracją. Twój prototyp może stać się także inspiracją do zbudowania w domu pełnowymiarowej wersji. Krok po kroku zaprojektujesz i ozdobisz mały model, a później wysłuchasz wskazówek, jak stworzyć karmnik, który będzie nie tylko estetyczny, ale też funkcjonalny i przyjazny dla naszych skrzydlatych gości. Zajęcia bezpłatne dla rodzin z dziećmi (od 5 lat). Liczba miejsc ograniczona, wyłącznie na zapisy (od 8.11): 512 806 564.

■ 20.11.2024, środa, barka „Lemara”,
ul. Spichlerza 1 (nabrże Brdy)
– godz. 9.00 i 11.00: warsztaty dla grup zorganizowanych (5–12 lat)
– godz. 16.30: warsztaty międzypokoleniowe

Świąteczne EkoDeko na barce „Lemara”

Z nami nauczysz się, jak tworzyć piękne ozdoby świąteczne z materiałów z recyklingu, które wprowadzą magiczny klimat do twojego domu, a jednocześnie zadbasz o środowisko. To dosko-

nała okazja, by spędzić czas w miłej atmosferze, rozwijając swoje umiejętności DIY. Zamiast kupować drogie bombki na nasze drzewko, własnoręcznie stworzymy zimowe zawieszki z kawałków materiałów i filcu, niepotrzebnych wstążek, sznurków, koralików i cekinów. Liczba miejsc ograniczona, zajęcia wyłącznie na zapisy od 12.11: 512 806 564.

■ 25, 26 i 28 listopada 2024, poniedziałek,
wtorek, czwartek, godz. 9.00 i 11.00,
Biblioteka Główna

Dzień Dziękczynienia w Stanach Zjednoczonych w duchu DIY z a@y! – zajęcia dla grup zorganizowanych

Święto Dziękczynienia, czyli Thanksgiving Day, to jedno z najpopularniejszych amerykańskich świąt, niezwykle rodzinne i celebrowane równie hucznie jak Boże Narodzenie w Polsce. Prawdziwym symbolem tego święta jest indyk – dlaczego? Tego i wielu innych interesujących faktów dowiedzieć się podczas spotkania. W trakcie warsztatów DIY wspólnie wykonamy ekologiczne podobizny indyków przy wykorzystaniu materiałów recyklingowych. Zajęcia bezpłatne dla grup przedszkolnych i wczesnoszkolnych (5–7 lat), wyłącznie na zapisy od 18.11: 512 806 564.

■ 27.11.2024, środa, barka „Lemara”,
ul. Spichlerza 1 (nabrże Brdy)

– godz. 9.00 i 11.00: warsztaty dla grup zorganizowanych (5–12 lat)

– godz. 16.30: warsztaty międzypokoleniowe

Od butelki do skrzata – ekologiczne dekoracje handmade

Masz ochotę nauczyć się, jak w prosty sposób przekształcić zużyte butelki i inne odpady w uroczę świąteczne skrzaty? Te zajęcia są idealne dla każdego, kto ceni rękodzieło, chce rozwijać swoje umiejętności manualne i działać na rzecz ochrony środowiska. Nie musisz być mistrzem sztuki – wystarczy trochę wyobraźni i chęć tworzenia, a za pomocą prostych technik i narzędzi techniesz nowe życie w materiały, które normalnie trafiłyby do kosza. Efektem twojej pracy będą unikatowe dekoracje, które ozdobią twój dom lub będą wspaniałym, ekologicznym prezentem dla bliskich. Liczba miejsc ograniczona, zajęcia wyłącznie na zapisy od 18.11: 512 806 564.

Gry planszowe

Gry wypożyczać można w Wypożyczalni Multimedia 39 (ul. Długa 39) oraz w wybranych filiach miejskich na terenie miasta. Bezpłatnie wypożyczać gry może każdy użytkownik biblioteki posiadający aktualną kartę biblioteczną WiMBP w Bydgoszczy. Użytkownik może jednocześnie wypożyczyć maksymalnie 2 gry na okres 4 tygodni. Zbiór gier planszowych prezentowany jest w katalogu internetowym biblioteki.

Zajęcia edukacyjne w filiach bibliotecznych

W listopadzie w 21 filiach bibliotecznych WiMBP odbędą się łącznie 83 imprezy tematyczne, m.in.: zajęcia edukacyjne, literackie, teatralne, warsztaty plastyczne, konkursy plastyczne, czytelnice i recytatorskie oraz cykliczne spotkania z książką połączone z elementami pedagogiki zabawy. Szczegółowy harmonogram dostępny na: biblioteka.bydgoszcz.pl.

inf. Jolanta Planer

Wydział Edukacji Muzycznej UKW

■ 23.11.2024, sobota, godz. 18.00, sala koncertowa Copernicanum, ul. Kopernika 1

Finał IV Konkursu Wokalnego im. Zbigniewa Wodeckiego Sobą być

Jest to niezwykle wydarzenie muzyczne organizowane przez Wydział Edukacji Muzycznej UKW w Bydgoszczy, Fundację im. Zbigniewa Wodeckiego oraz Fabrykę Lloyda. Na scenie, obok grona finalistów, którym towarzyszyć będzie zespół instrumentalny pod kierownictwem Piotra Dąbrowskiego, usłyszymy również laureata poprzedniej edycji Filipa Czarneckiego. W tym roku zmagania młodych wokalistów oceniać będzie jury w składzie: Katarzyna Matuszak, Katarzyna Wodecka, Kamil Pater, Janusz Szrom, Paweł Sztompke.

inf. Małgorzata Żurańska-Wilkowska

Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

■ 5.11.2024, wtorek, godz. 20.00, radiokultura.pl

Bogactwa przebrane (6): Mariana Brandysa Wyprawa do oflagu

Po dość długiej wakacyjnej przerwie Emilia Walczak zaprosi tym razem słuchaczy i słuchaczki swojego podcastu do Dobiegniewa. „Dobiegniew jest już tylko Dobiegniewem”. Tak zdiagnozował miasteczko w 1955 r. Marian Brandys w swoim wspomnieniowo-refleksyjnym reportażu „Wyprawa do oflagu”. Szło autorowi o to, iż nie było już wtedy w Dobiegniewie obozu jenieckiego II C Woldenberg, którego to więźniem od 1940 do 1945 r. był autor „Końca świata szwalezerów”. Brandys, jako pojmany uczestnik bitwy pod Kockiem, od 6 października 1939 tułał się po oflagach i stalagach Europy. Do Woldenbergu trafił wśród m.in. z aktorami Kazimierzem Rudzkim, Janem Koecherem czy Januszem Ziejewskim, z archeologiem Kazimierzem Michałowskim, rzeźbiarzem Stanisławem Horno-Popławskim, artystą plastykiem Bronisławem Nowickim czy z poetami Andrzejem Nowickim,

Edwardem Fiszerem i Stefanem Flukowskim. Ów ostatni przebywał również, wraz z Leonem Kruczkowskim, w pobliskim Oflagu II B Arnsvalde w dzisiejszym Choszcznie. Kruczkowski z kolei więziony był później wraz z Witoldem Wirpszą w Oflagu II D Gross Born w okolicach dzisiejszego Kłomina niedaleko Bornego-Sulinowa. Kruczkowskiemu wyszedł z tego później dramat „Pierwszy dzień wolności”, Wirpsza zaś spożytkował swoje obozowe doświadczenia, pisząc groteskę „Pomarańcze na drutach”. Wychodziłoby więc na to, że historia oflagów to po trosze także historia literatury...

fot. Zuzanna Straszewska

■ 8 listopada 2024 – 15 grudnia 2024

Akcja animacja, Animocje on tour

Międzynarodowy Festiwal Filmów Animowanych Animocje wyrusza w trasę! Czego możecie się spodziewać? Przygotowaliśmy dla was 3 zestawy pełne najlepszych animacji zebrane w blokach tematycznych oraz animację w praktyce, czyli warsztaty dla dzieci i młodzieży. Zestawy filmowe to: *The Best of Animocje 2024* – filmy nagrodzone podczas 13. MFFA Animocje; *Umysty Równoległe* – zestaw filmów krótkometrażowych ze sztuczną inteligencją w tle; *Zielona planeta różnorodności* – rodzinny zestaw filmów animowanych. Warsztaty: rozmowy animowane; warsztaty animacji poklatkowej, dla osób w wieku 8–11 lat; *a!nimuj po swojemu* – warsztaty tworzenia animowanych GIF-ów przy użyciu narzędzi AI, dla młodzieży od 15. r.ż. Gdzie się spotkamy? Chełmno: 8–10 listopada (Chełmiński Dom Kultury i kinoteatr Rondo); Więcbork: 29 listopada – 1 grudnia (MGOK Więcbork i kino Promień); Bydgoszcz: 6–8 grudnia (MCK w Bydgoszczy / kino Orzeł / Dom Liter. Centrum Lite-

ratury i Pisma); Brześć Kujawski: 13–15 grudnia (Brzeskie Centrum Kultury i Historii Wahadło). Przedsięwzięcie sfinansowane przez Unię Europejską NextGenerationEU. Szczegóły: animocje.com.

■ 11.11.2024, poniedziałek, godz. 15.00, sala kinowo-widowiskowa; wejściówki do nabycia w kasie MCK

Listopadowa Lekcja Muzyki VIII

Listopadowa Lekcja Muzyki staje się już tradycją wspólnej pracy MCK w Bydgoszczy z Zespołem Pieśni i Tańca Płomienie oraz zaproszonymi do projektu gośćmi (występowały tu m.in. artystyczne grupy dziecięce i seniorskie, kabaret, zespoły śpiewacze). Każdorazowa Lekcja jest spotkaniem muzyki z narracją historyczną – popularnonaukowym wykładem na temat dziejów międzywojnia, okresu zaborów, tradycji niepodległościowych. W tym roku pojawi się m.in. wątek postaci Ignacego Danielewskiego – działającego w XIX w. również w Bydgoszczy redaktora i poety, autora pieśni *Wisła*, napisanej za kratami pruskiej twierdzy, która została przejęta do tradycji śpiewaczej trzech zaborów. W Bydgoszczy Danielewski tworzył wiersze poświęcone tutejszemu zamkowi, generałowi Dąbrowskiemu, urokom miasta nad Brdą. Wystąpią: Zespół Pieśni i Tańca Płomienie wraz z kapelą z MDK nr 4, Zespół Muzycznyo-Kabaretowy Galimatias Klubu Logistyk przy 1BLog.

■ 15–17 listopada 2024, piątek–niedziela

Kultura na świeżym vol. 126: Na Kaszuby!

Zapraszamy na listopadową pieszą wyprawę kaszubską. Poznamy najpiękniejsze jeziora, oczyścimy się w Kamiennych Kręgach, nasycimy powietrzem i trochę się nachodzimy. Plan wycieczki: wyruszamy z Bydgoszczy w piątek 15 listopada do Gołubia. Zbiórka o 18.40, pociąg o 18.57 i w Gdańsku Wrzeszczu jesteśmy o 21.28. Stąd do Gołubia o 21.46 i na miejscu jesteśmy ok. 23.00. Idziemy do willi Zamczysko, gdzie śpimy. Tam jemy i idziemy spać. Rano mamy śniadanie i o 8.53 jedziemy do Kościerzyny, a z Kościerzyny o 9.18 do Lipusza, gdzie dojeżdżamy o 9.36. Stąd czeka nas 40-kilometrowy spacer przez jezioro Mausz i Kamienne Kręgi w Węsjorach do Gołubia, na obiad do naszej kwatery. Śpimy, rano jemy śniadanie i ruszamy z plecakami w stronę Wieżycy. Po godz. 15 jedziemy do Bydgoszczy.

■ 17.11.2024, niedziela, godz. 20.00, sala kinowo-widowiskowa; bilety: biletyna.pl oraz w kasie MCK

Dawid Tyszkowski

Po sukcesie wiosennej trasy koncertowej, podczas której Dawid Tyszkowski zagrał 8 koncertów przy pełnych salach, nadszedł czas na jesienną trasę. Oprócz piosenek z płyty *Mój kot zaginał i już raczej nie wróci* usłyszycie również wyjątkowy materiał z letniego projektu Dawida – nowe, zaskakujące aranżacje piosenek z *Akademii Pana Kleksa*. Odświeżone hity zachwycają zarówno młodszych, jak i starszych fanów. W trosce o waszą wygodę koncerty będą siedzące. Przygotujcie się na muzyczną podróż pełną emocji i nowości.

■ 22–31 listopada 2024, foyer MCK

Wystawa 33. Ogólnopolskiego Konkursu Twórczości Więziennej

Areszt Śledczy w Bydgoszczy nieprzerwanie od ponad 30 lat organizuje Konkurs Twórczości Więziennej. Uczestnikami konkursu są osoby pozbawione wolności. Przedsięwzięcie obejmuje różne środowiska więzienne na terenie całego kraju. Osadzeni przysyłają prace konkursowe w następujących dziedzinach twórczości: plastyka (malarstwo i rysunek), rękodzieło oraz literatura. Celem konkursu jest szeroko rozumiana edukacja, propagowanie dorobku kulturowego, uwrażliwienie na piękno, wzbudzanie i przyswajanie wartości estetycznych oraz konstruktywne wykorzystanie i zagospodarowanie czasu w warunkach izolacji penitencjarnej. Patronat honorowy nad konkursem objęli m.in.: ministra sprawiedliwości Maria Ejchart, dyrektor okręgowy Służby Więziennej w Bydgoszczy płk Andrzej Gniot i prezydent miasta Bydgoszczy Rafał Bruski.

■ 22–23 listopada 2024, piątek–sobota

Ethniesy. Otulina

Chcemy zaprosić na jesienny suplement Ethniesów, czyli Otulinę. To wydarzenie scalające kilka wątków, snujące opowieść o zastanym świecie i wydarzeniach, które są skutkiem przeszłych czasów. Łączy z sobą muzykę, przyrodę, klimat, pory roku, deszcz, śnieg i słońce. Więcej na ethniesy.com.

Partnerem głównym wydarzenia jest województwo kujawsko-pomorskie.

PROGRAM:

■ 22.11.2024, piątek, sala kinowo-widowiskowa MCK; bilety w kasie MCK oraz na bilety24.pl, w cenie 50 zł za oba koncerty
– godz. 20.00: Zima Stulecia;
– godz. 21.00: Naphta.

**Samorząd Województwa
Kujawsko-Pomorskiego
mecenasek kultury
w regionie**

- 23.11.2024, sobota, sala kinowo-widowiskowa MCK; bilety w kasie MCK oraz na bilety24.pl, w cenie 30 zł za oba koncerty
 - godz. 10.00: spacer do Smukały (zbiórka pod MCK);
 - godz. 19.00: Jolanta Kossakowska – Solowa;
 - godz. 20.00: Izouran ㄨㄣㄛㄨ.

■ 23.11.2024, sobota, godz. 10.00

Kultura na świeżym, wyprawy kobiece vol. 28: Spacer do Smukały wzdłuż Brdy

Zapraszamy na jesienny spacer wzdłuż brzegu Brdy. Będziemy wędrować jak najbliższej rzeki, żeby wsłuchać się w jej kojący nurt i spotkać zimorodki i czaple. Kto jeszcze nie szedł ze Śródmieścia do Smukały, musi koniecznie to nadrobić, by zobaczyć, w jak dzikim i pięknym mieście mieszkamy. Zbiórka o godz. 10.00 pod MCK. Spacer kończymy na dzikiej plaży w Janowie. Do centrum wracamy autobusem linii 58 lub 54. Spacer organizowany w ramach wydarzenia Ethniesy. Otulina.

- 25.11.2024, poniedziałek, godz. 20.00, sala kinowo-widowiskowa; bilety: biletyna.pl oraz w kasie MCK

Grażyna Łobaszewska & Adam Nowak – Piosenki o ludziach z duszą

Niezwykły duet zaprezentuje na scenie program, w którym muzyka łączy się z cudną liryką. Słowo dla tych dwojga zawsze było rzeczą najistotniejszą. Dlatego Nowak i Łobaszewska przygotowali repertuar pełen emocji i refleksji, który opowiada o codzienności, miłości, tęsknocie. O tym, co porusza nasze serca. Na koncercie usłyszymy zarówno znane i lubiane piosenki, jak i unikalne wspólne interpretacje, które niosą nową energię i świeże brzmienia. Wszystkie opowiadać będą o ważnych dla nas emocjach, o przeróżnej dla każdego z nas codzienności. Wystąpią: Grażyna Łobaszewska – śpiew, Adam Nowak – śpiew, gitara, Maciej Kortas – gitary, Paweł Urowski – bas, Michał Szczelblewski – perkusja.

- 27.11.2024, środa, godz. 18.00, Music Cafe Szpalka

Wariacja Sacherowska Witolda Lutosławskiego i Sonata nr 1 Mieczysława Wajnerberga – występ Antoniego Majewskiego

Ze względu na skomplikowane struktury muzyki współczesnej wydarzenie zostanie wzbogacone o elementy werbalne. Wykonawca przybliży w nich informacje o utworach i ich twórcach, zwracając uwagę na techniki wykonawcze, konteksty historyczne, źródła inspiracji oraz pozamuzyczne wpływy, które mogą pomóc w pełniejszym zrozumieniu dzieł. Wprowadzenie słowne będzie wstępem do krótkiego recitalu na wiolonczelę solo, po którym odbędzie się dyskusja z publicznością. Celem spotkania jest wspólne doświadczanie muzyki współczesnej oraz stworzenie przestrzeni do dialogu i refleksji nad jej bogatym językiem.

- 28.11.2024, czwartek, godz. 20.00, sala kinowo-widowiskowa; bilety: biletyna.pl oraz w kasie MCK

T.Love – I Love You

Jeden z najważniejszych polskich zespołów rockowych powraca na scenę z wyjątkowym koncertem. Przygotuj się na niesamowite emocje i muzyczną podróż przez największe przeboje zespołu. Przez lata T.Love fascynował, intrygował i bawił swoją muzyką. Założony w Częstochowie w 1982 zespół przez lata twórczości skupiał się głównie na muzyce rockowej, rocku alternatywnym i punk rocku. W swojej twórczości korzystali również ze stylistyki reggae, pop rocka, glam rocka. Koncert w MCK to doskonała okazja do świętowania bogatej historii grupy.

- 29.11.2024, piątek, godz. 19.00; bilety w cenie 25 zł do nabycia w kasie MCK

Pocztówki z Granady – spektakl Fundacji Duende Flamenco

Spektakl to seria muzycznych pocztówek obrazujących Granadę, jej mieszkańców i ich charakter. Poszczególne miejsca zostały przedstawione muzyczno-tanecznym „obrazkiem”. Materiał muzyczny wykorzystany w spektaklu w większości jest ściśle związany z Granadą i jej okolicami. Tradycyjne formy muzyczne z okolic Granady, pieśni zebrane przez Federica Garcíę Lorcę, zostały zaaranżowane w nowy sposób i ułożone w muzyczny kolaż. W spektaklu biorą udział profesjonalni muzycy i tancerze oraz beneficjenci projektu *Pocztówki z Granady*, seniorzy – którzy uczestniczyli w warsztatach tańca i śpiewu flamenco, próbach, którzy podjęli trud nauki śpiewu i tańca odległych kultur, którzy wraz z profesjonalną grupą muzyczną i czerpo de ballet współtworzą barwne widowisko.

Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku

- 2.11.2024, sobota, godz. 18.00, Pałac Nowy; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona, obowiązuje rezerwacja miejsc pod nr. 785 250 182 lub mailowo: recepcja@palaceostromecko.pl

Zaduszki jazzowe w Ostromecku: Szlemko / Krawczyk / Nadolny

Michał Szlemko – pianista jazzowy, aranżer, dyrygent i kompozytor. Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach w klasie fortepianu jazzowego W. Niedzieli. Ukończył również specjalność prowadzenie zespołów jazzowych i muzyki rozrywkowej w Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy w klasie fortepianu B. Hołowni i A. Żółkosia oraz w klasie dyrygentury prof. A. Zubka. Jest laureatem wielu nagród.

Mateusz Krawczyk – perkusista urodzony w 1992 w Bydgoszczy. Absolwent Akademii Mu-

zycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy w klasie perkusji na kierunkach jazz i muzyka estrada oraz instrumentalistyka (2017). W 2010 otrzymał wyróżnienie na Ogólnopolskich przesłuchaniach CEA w Warszawie. W 2011, podczas XVI Big Band Festiwal w Nowym Tomyślu, otrzymał puchar dla najlepszego instrumentalisty festiwalu.

Grzegorz Nadolny – absolwent Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy w klasie kontrabas. Wszechstronny muzyk z jednakowym powodzeniem grający na gitarze basowej, jak i kontrabasie. Od ponad trzech dekad aktywnie działa na muzycznej scenie.

- 10.11.2024, sobota, godz. 16.00, Pałac Nowy; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona, obowiązuje rezerwacja miejsc pod nr. 785 250 182 lub mailowo: recepcja@palaceostromecko.pl

Listopadowa Lekcja Muzyki

- 24.11.2024, niedziela, godz. 12.00; bilety: eventon.click (dorosły/dziecko: 30 zł przedsprzedaż, od 14.11.2024: 40 zł)

Koncert gordonowski dla rodzin: jazz

Przewodnikiem po tym arcyciekawym gatunku muzycznym, który niesie ze sobą miłość do improwizacji instrumentalnej i wokalne, będzie Freddie Hubbard – wybitny trębacz, który u boku Herbie'ego Hancocka zapoczątkował nowy rodzaj jazzu – free bop. I takiej kompletnie „wolnej” muzyki będziecie mogli posłuchać. Zagra Miłosz Gawryłkiewicz (trąbki) z przyjaciółmi jazzmanami.

DOM LITER

Dom Liter. Centrum Literatury i Pisma

- 5.11.2024, wtorek, godz. 17, ul. Podwałe 15; wstęp wolny; ze względu na konieczność przygotowania materiałów obowiązują zapisy: dom.liter@mck-bydgoszcz.pl

STRASZNIE CIEKAWIE, STRASZNIE ZABAWNIE z książką. **MAKABRAMA** Marcina Szczygielskiego w Domu Liter – spotkanie dla dzieci

Młot na potwory jako zbiór wiedzy o świecie, kilkuletnia praciocia, niewidzialne obiekty, cementarna baba, pokłaczki... – te i inne straszności i śmieszności z książki, wraz z przygotowanymi twórczymi aktywnościami, porwą dorosłych i niedorosłych w czasie spotkania w Domu Liter, gdyż zupełnie nowa, trzecia część serii *Dom Rodomiotów – Makabrama* – jest porywającą literaturą. Czas trwania: 1,5 godz.

Spotkanie (dla dzieci w wieku 5–10 lat wraz z dorosłymi opiekunami) poprowadzi Lucyna Brzezińska-Eluszkiewicz – filolożka polska, animatorka kultury, biblioterapeutka, terapeutka

SI, laureatka w konkursie Książka Roku 2021 Polskiej Sekcji IBBY (The International Board on Books for Young People) w kategorii upowszechnianie czytelnictwa. Dla najmłodszych stworzyła autorską metodę sensorycznego czytania pn. *CzyTam Świat (#CzyTamŚwiat)*, w której książka dociera do dzieci poprzez odwołanie do emocji i wszystkich zmysłów. Współpracuje z Instytutem Książki w ramach kampanii *Mała książka – wielki człowiek*. Dla starszych dzieci i dorosłych (w różnym wieku, również seniorów) niesie z książkami wzmocnieniowy przekaz kreatywny i terapeutyczny. Szkoli nauczycieli i bibliotekarzy w zakresie pracy z książką. Związana z Fundacją 12 Kamienica w Bydgoszczy i marką *TuCzyTam.Kamienica 12*.

- 16.11.2024, sobota, godz. 15.00, ul. Podwałe 15; wstęp wolny; kontakt: dom.liter@mck-bydgoszcz.pl

Warsztat pisania: *non-fiction* z Michałem Tabaczyńskim

- 21.11.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Podwałe 15; wstęp wolny

Spotkanie z Agnieszką Jelonek wokół *West Farragut Avenue*

Agnieszka Jelonek, fot. Izabela Rzechuła

Lata 90. Para dzieciaków wyjeżdża do Stanów, żeby zarobić trochę pieniędzy. Może to będzie prawdziwy amerykański sen? Najpierw są szczęście, miłość, wielka podróż, muzyka. Dwoje ludzi, którzy odnaleźli się przez przypadek, i prawdziwe zakochanie, już na zawsze. Ameryka sprzyja miłości, nawet jeśli trudno o kasę, a skóra na dłoniach pęka od pracy. A jednak między bohaterami coś się wydarza. Pojawia się rysa. Narratorka wraca do Polski, a Drobny zostaje za oceanem. To rozstanie ma być tylko na chwilę, ale pewnego listopadowego dnia przychodzi wiadomość, po której czas zmienia się na bezpowrotnie zimowy. I jakoś będzie trzeba z tym żyć. Tylko czy to jest w ogóle możliwe? Po 22 latach bohaterka wraca na West Farragut, by odnaleźć ślady Drobnego, które przecież mogą być wszędzie...

Agnieszka Jelonek – autorka opowiadań, scenarzystka, blogerka i dziennikarka. W 2015 roku za zbiór opowiadań *Babidło* otrzymała pierwszą nagrodę Konkursu Literackiego im. Henryka Berzezy. Za książkę *Koniec świata, umyj okna* (2020) otrzymała Nagrodę Literacką Miasta Radomia oraz nominację do Nagrody Literackiej Gdynia i Odkryć Empiku. Jej kolejna książka, *Trzeba być cicho* (2022), również przyniosła autorce nominację do prestiżowej gdyńskiej nagrody. Agnieszka Jelonek znalazła się również w tegorocznych finałach nagród: Aurory. Nagrody Dra-

maturgicznej Miasta Bydgoszczy oraz Nagrody Dramaturgicznej im. Tadeusza Różewicza.

Spotkanie wokół *West Farragut Avenue* (2024) poprowadzi Mona Grabarek. Książki Agnieszkę Jelonek dostępne będą w Domu Liter na stoisku księgarni Toniebajka.

- 23.11.2024, sobota, godz. 15.00, ul. Podwałe 15; wstęp wolny; kontakt: dom.liter@mck-bydgoszcz.pl

Warsztaty pisarskie z Martą Kładź-Kocot – spotkanie 1.

Opowiadanie historii to podstawowa ludzka potrzeba. Każdy ma własną opowieść, ale żeby przelać ją na papier, potrzeba bardzo dużo rzeźbienia w słowach. Warsztaty pomogą zrozumieć, jak działają opowieści, a także dlaczego niekiedy coś w nich nie działa. Dostarczą konkretnej, solidnej wiedzy o technikach narracyjnych, operowaniu czasem i przestrzenią w narracji, tworzeniu bohaterów, budowaniu dialogów – oraz pomogą przełożyć tę wiedzę na praktykę. Warsztaty poprowadzi Marta Kładź-Kocot – literaturoznawczyni, pisarka i doświadczona redaktorka.

Galeria Wspólna

- do 3.12.2024, wtorek

Monika Korona: *Dzienniki księżycowe* / Natalia Wegner: *Pustoszos*

NATALIA WEGNER
pustoszos

Dr hab. Monika M. Korona, prof. UAP – absolwentka ASP w Poznaniu. Dyplom na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby w zakresie grafiki warsztatowej. Nauczyciel akademicki UAP. Absolwentka konserwacji i restauracji dzieł sztuki (UMK w Toruniu). W swojej twórczości wykorzystuje tradycyjne środki wyrazu plastycznego

NR 555 z mediami cyfrowymi. Formy wypowiedzi artystycznej: malarstwo, rysunek, fotografia, instalacje malarskie, grafika warsztatowa i cyfrowa, animacja komputerowa, dokumentacja i ochrona sztuki nowoczesnej, konserwacja – restauracja dzieł sztuki, film dokumentalny.

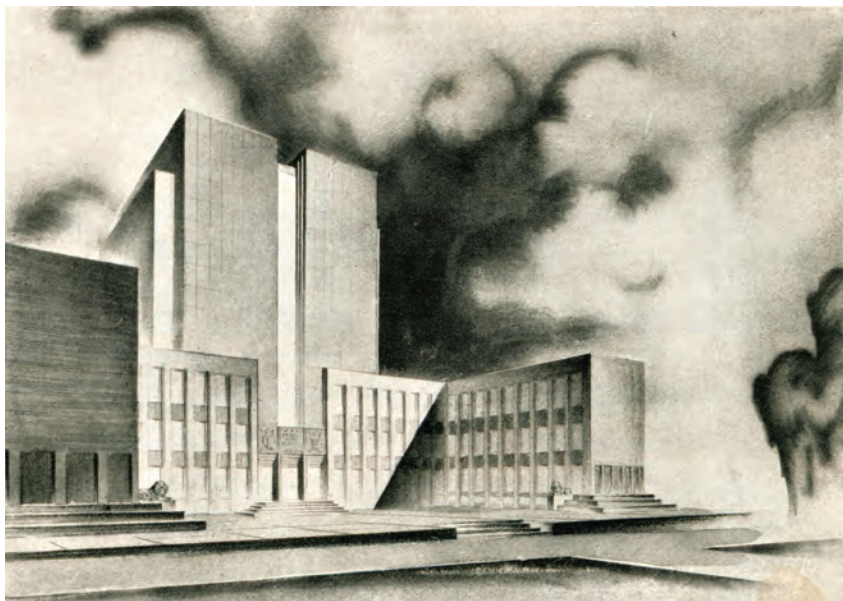
Natalia Wegner – absolwentka ASP w Poznaniu. Dyplom w Pracowni Linorytu prof. Z. Lutomskiego. W latach 1999–2004 pracowała w Wyższej Szkole Sztuki Stosowanej Schola Posnaniensis. Od 2003 pracuje na macierzystej uczelni – Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu. Jest kierowniczką XII Pracowni Rysunku. W 2020 uzyskała stopień doktora habilitowanego. Zajmuje się malarstwem na papierze, stosując technikę kolażu, polegającą na umieszczaniu w obrazach preparowanych malarsko materiałów.

■ 28.11.2024, czwartek, godz. 18.00

Reakcja na modernizm – powrót do klasyki w architekturze lat 30. na terenie województwa – wykład Michała Pszczółkowskiego

Po pierwszej fali euforii związanej z międzywojenną architekturą modernistyczną przyszedł czas na refleksję i krytykę. Często już po kilku latach okazywało się, że tynk pokrywający białe elewacje się łuszczy, stalowe ramy okien rdzewieją, a płaskie dachy zapadają się i przeciekają. Rozbudowany program społeczny modernizmu w latach kryzysu gospodarczego spotkał się z dezaprobatą jako przeteoretyzowany i utopijny. Obok rzeczowej krytyki słychać było także krytykę polityczną, awangarda doczekała się bowiem etykiety „architektury bolszewickiej”. W ten sposób coraz wyraźniej dawała o sobie znać atmosfera polityczna lat 30., związana z ekspansją systemów totalitarnych i autorytarnych. Charakterystyczną dla drugiej połowy tej dekady tendencją w architekturze stał się monumentalizm, polegający na dążeniu do surowego i poważnego wyrazu, osiąganego jednak w dużym stopniu w powiązaniu z nowoczesną formą. Ta monumentalna odmiana modernizmu widoczna jest także w realizacjach powstających w drugiej połowie lat 30. w Toruniu, Bydgoszczy, Włocławku i innych miastach.

Michał Pszczółkowski – dr hab. n. technicznych w zakresie architektury i urbanistyki, prof. ASP w Gdańsku i Uniwersytetu Zielonogórskiego. Autor licznych publikacji na temat historii architektury i ochrony zabytków. W 2017 został laureatem Nagrody im. Oskara Haleckiego w X edycji konkursu *Książka Historyczna Roku* (głosowanie czytelników w kategorii najlepsza książka naukowa za publikację *Kresy nowoczesne. Architektura na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1921–1939*).

**OLD
FILM
FESTIVAL
BYDGOSZCZ 2024**

**3-8 listopada, Kino "Orzeł"
ul. Marcinkowskiego 12**

Arkadiusz Lewicki, Justyna Gotowicz, Jacek Żakowski, Bohdan Szklarski, Jerzy Armata, Pradella & Karolina
 Andrzej Seweryn, Anna Zöll, Jan Młynarski, Edward Porembny, Alexandra Kędra
 Łukasz Barczyk, Marieta Żukowska, Michał Pieńkowski, Piotr Zwierzchowski, Dominik Wierski

f Old Film Festival Bydgoszcz 2024 www.oldfilmfestival.pl Bilety w kinie i na: www.bilety24.pl

PARTNER GŁÓWNY - MECENAS

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

KUJAWY POMORZE

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

Partnerem głównym wydarzenia jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

2024
KRAJOWY
OSIĄGNIĘCIE
KULTURNY
WYDARZENIE

PARTNER GŁÓWNY

oponeo

PARTNERZY

Eskulap SZPITAL im. Św. Elżbiety i Stanisława Moskora

KORMOST

REZYDENCJA **SOWA**

Fale Loka Koki

PERGAMUS

STEEL-TECH Technologia obróbki i produkcji

PROTEKTOR

WSPÓŁPRACA

BIZNES PARTNER BIURO RACHUNKOWE

saunatech.pl

PODOestetic centrum zdrowych stóp

MIĘSKIE CENTRUM KULTURY w Bydgoszczy

KINO ORZEŁ

PATRONATY HONOROWE

PATRONI MEDIALNI

Stowarzyszenie Filmowców Polskich

UNIWERSYTET KAZIMIERZA WIELKIEGO W BYDGOSZCZY

GAZETA wyborcza

Trojka POLSKIE RADIO

KINO

TVP 3

ORGANIZATOR

BIURO KOROBYTOWA
HEROLD

Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

FESTIWAL PRAPREMIER PROGRES/REGRES

teatr polski
bydgoszcz

Bydgoszcz 2024
Kujawy/Pomorze

8.11.- 23.11.2024

www.festiwalprapremier.pl